

ANKARA-ÇUBUK
REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

YOL HARİTAM

Yükseköğretim Kurumları Sınavı

derslere

ait

kazanımlar

ÇABA

Çubuk'ta Akademik
Başarıyı Artırma

YKS derslere ait KAZANIMLAR

Öğrencilerimize sınav hazırlıklarında yardımcı olabilmek amacıyla **MEB (ÖSYM TARAFINDAN 2024 YILINDA GERÇEKLEŞTİRİLECEK TYT, AYT VE YDT SINAVLARINA ESAS) ORTAK DERSLERE AİT KAZANIM VE AÇIKLAMALAR** çerçevesinde Çubuk Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından hazırlanmıştır.

Üniversite öğrencisi olmaya hazırlanan adayların, YKS hazırlık programlarını kazanmak istedikleri bölümün puan türünün hesaplanmasında etkili olan derslere ve kazanımlara göre yapmaları önemlidir. Kazanım ve açıklamalar sınava hazırlık sürecinde kılavuzdur.

Millî Eğitim Bakanlığı ve ÖSYM tarafından güncellenen bilgileri takip etmeniz son derece önemlidir.

Başarı dileklerimizle, sağlık ve esenlik üzere kalınız.

ÇABA

Çubuk'ta Akademik
Başarıyı Artırma

Erdal SOYDAŞ
Çubuk RAM Müdürü

**ANKARA-ÇUBUK
REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ**

SUNUŞ

Çubuk Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde, Çubuk, Akyurt, Kalecik ilçelerinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine ilişkin çalışmalarda bölgesindeki okullara destek sunmakta, koordinatörlük görevi yapmaktadır. Görev alanındaki konularla ilgili yöneticilere, öğretmenlere, öğrencilere ve ailelere yönelik eğitim faaliyetleri yürütmekte, müşavirlik hizmeti sunmaktadır.

Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) ortaöğretimden yükseköğretime geçiş sürecinde önemli bir aşamadır. Akademik eğitime ve mesleğe ulaşmadaki araçlardan birisidir. Bu aşamada bireyin kendini tanıması, karar verme becerilerini kullanarak kendi ilgi, yetenek, değer ve kişilik özelliklerine uygun eğitime, alana, mesleğe yönelmesi önem arz etmektedir. Bu süreçte etkili bir rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti için tüm ilgililerin, paydaşların ortak anlayış içinde çalışması gerekir.

Değerli üniversite öğrencisi adayı;

Gelecek senindir! Geleceğin geleceğimizeyizdir.

Üniversiteye giden yolun her adımında, sınava hazırlık ve tercih sürecinde yanındayız.

Bu saygıya değer yolculuğunda rehberlik hizmetlerinden etkin ve verimli biçimde yararlanmanı sağlamaya yönelik çalışmalar planlıyor ve yürütüyoruz.

Bu amaçla hazırlamış olduğumuz “YKS Yol Haritam” serisinde yer alan «Ortak Derslere Ait Kazanımlar» rehberini dikkatle incelemeni öneriyoruz. Bu rehberde TYT ve AYT ye yönelik konu, kazanım ve açıklamalar sınav hazırlıklarını planlı biçimde yürütebilmen, çalışmalarını danışman öğretmenle değerlendirebilmen amacıyla tablolar halinde verilmiştir.

Sınav hazırlıklarında yararlı olmasını diliyoruz.

Hayatın sınavdan ibaret olmadığını, sınavın senin kişiliğini ve değerini ölçmediğini unutmadan; kendini daha bilgili, daha iyi yetiştirmiş, daha anlamlı bir insan kılmak için çalışmaya devam etmelisin.

Sağlık, mutluluk, başarı dileklerimizle...

YKS

Yükseköğretim Kurumları Sınavı

rehberi

YKS

Yükseköğretim
Kurumları Sınavı

TYT

Temel
Yeterlilik
Testi

YDT

Yabancı
Dil
Testi

AYT

Alan
Yeterlilik
Testi

Adaylar sınavda, öğretim programları kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından belirlenen "ÖSYM tarafından 2025 Yılında Gerçekleştirilecek TYT, YDT, AYT Sınavlarına Esas Ortak Derslere Ait Kazanım ve Açıklamalar"daki konu, kazanım ve açıklamalardan sorumlu olacaklardır.

YKS

derslere ait kazanımlar

İÇİNDEKİLER	Sayfa
Hangi Puan Türü İçin Hangi Dersler ve Kazanımlar	5
TÜRKÇE	6-8
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	8-12
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	13-18
TARİH	19-31
T.C.İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	32-36
COĞRAFYA	37-44
FELSEFE	45-48
MANTIK	49-51
SOSYOLOJİ	51-55
PSİKOLOJİ	56-58
MATEMATİK	59-64
FİZİK	65-74
KİMYA	75-78
BİYOLOJİ	79-83

ÇABA

Çubuk'ta Akademik
Başarıyı Artırma

Hangi Puan Türü İçin Hangi Dersler ve Kazanımlar ?

DERSLER	TYT	AYT
Türkçe	SÖZ-EA-SAY-DİL	
Türk Dili ve Edebiyatı		SÖZ-EA
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	SÖZ-EA-SAY-DİL	SÖZ
Tarih	SÖZ-EA-SAY-DİL	SÖZ-EA
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	SÖZ-EA-SAY-DİL	SÖZ-EA
Coğrafya	SÖZ-EA-SAY-DİL	SÖZ-EA
Matematik	SÖZ-EA-SAY-DİL	EA-SAY
Fizik	SÖZ-EA-SAY-DİL	SAY
Kimya	SÖZ-EA-SAY-DİL	SAY
Biyoloji	SÖZ-EA-SAY-DİL	SAY
Felsefe	SÖZ-EA-SAY-DİL	SÖZ
Psikoloji		SÖZ
Sosyoloji		SÖZ
Mantık		SÖZ

Türkçe

KONULAR-KAZANIMLAR

TÜRKÇENİN SESLERİ VE ÖZELLİKLERİ

1	Ünlülerin Özellikleri <i>Kalın, İnce, Geniş, Dar, Düz, Yuvarlak</i>	
2	Ünlülerle İlgili Ses Uyumları <i>Büyük Ünlü Uyumu, Küçük Ünlü Uyumu</i>	
3	Ses Olayları <i>Ünlü Düşmesi, Ünlü Türemesi, Ünlü Daralması, Ünlü Değişimi, Ünsüz Benzeşmesi (Sertleşmesi), Ünsüz Yumuşaması (Değişimi), Ünsüz Düşmesi, Ünsüz Türemesi, Kaynaşma, Ulama</i>	

YAZIM KURALLARI

4	Büyük ve Küçük Harflerin Kullanımı, Kısaltmaların Yazımı, Ek-Fiilin Yazımı, "mi" Soru Ekinin Yazımı, "de" Bağlacının ve "-de" Hâl Ekinin Yazımı, "ki" Bağlacının, "-ki" İlgilinin ve "-ki" Yapım Ekinin Yazımı	
5	Birleşik Kelimelerin Yazımı, İkilemelerin Yazımı, Sayıların Yazımı, Tarihlerin Yazımı, Pekileştirmelerin Yazımı, Düzeltme İşaretinin Kullanımı	
6	Yabancı Kelimelerde Büyük "i"nin Yazımı, Ses Değişikliği Görülen Bazı Kelimelerin Yazımı, Hem Ayır Hem Bitişik Yazılabilen Ekler, Ünlü Uyumlarına Aykırı Olan Eklerin Yazımı, Alıntı Kelimelerde Kesme İşaretinin Kullanılması, Satır Sonunda Kelimelerin Bölünmesi, Alıntı Kelimelerin Yazımının Dilimize Uyarlanması, Yabancı Özel Adların Yazımı, Lâtin Alfabetesini Kullanan Milletlere Ait Özel İsimlerin Yazılışı, Diğer Türklere Ait İsimlerin Yazımı	

NOKTALAMA İŞARETLERİ

7	Nokta (.), Virgül (,), İki Nokta (:), Noktalı Virgül (;)	
8	Üç Nokta (...), Soru İşareti (?), Ünlem İşareti (!), Tırnak İşareti (" ")	
9	Kesme İşareti ('), Düzeltme (Şapka) İşareti (^), Yay Ayrac (Parantez) (), Kısa Çizgi (-), Uzun Çizgi (—), Eğik Çizgi (/)	

KELİMEDE YAPI VE EKLER

10	Basit Sözcük, Türemiş Sözcük, Birleşik Sözcük <i>Eylem Çekim Ekleri (Kişi Ekleri, Olumsuzluk Ekleri, Haber Kipleri, Dilek Kipleri) Ekler (Yapım Ekleri, Çekim Ekleri, Tamlama Ekleri, Çoğul Eki, Ad Durum Ekleri, İyelik Ekleri, İlgil Eki)</i>	
----	--	--

KELİMEDE VE SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM

11	Anlam Çeşitleri <i>Temel Anlam, Yan Anlam, Mecaz Anlam, Terim Anlam</i>	
12	Anlam İlişkilerine Göre Kelimeler <i>Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler, Eş Anamlı (Anlamdaş) Sözcükler, Karşıt (Zıt) Anamlı Sözcükler, Soyut-Somut Anamlı Sözcükler, Genel-Özel Anamlı Sözcükler, Nitel-Nicel Anamlı Sözcükler</i>	
13	Kelimelerde Anlam Değişmeleri	
14	Söz Öbeklerinde Anlam <i>İkilemeler, Deyimler, Atasözleri, Özdeyişler</i>	

KONULAR-KAZANIMLAR

KELİME TÜRLERİ

- 15 İsim (Ad)-İsim Tamlamaları
- 16 Sıfat - Sıfat Tamlamaları
- 17 Zamir, Zarf (Belirteç)
- 18 Edat (İlgeç)-Bağlaç-Ünlem
- 19 Fiil (Eylem)
- 20 Fiillerde Çatı
- 21 Fiilimsi (Eylemsi)

CÜMLENİN ÖGELERİ

- 22 Temel Ögeler, Yardımcı Ögeler, Ara söz

CÜMLENİN YAPISI-CÜMLE TÜRLERİ

- 23 Yapılarına Göre Cümleler *Basit Cümle, Birleşik Cümle, Sıralı Cümleler, Bağlı Cümle*
- 24 Yüklem Türüne Göre Cümleler *Fiil (Eylem) Cümlesi, İsim (Ad) Cümlesi*
- 25 Yüklem Yeri Göre Cümleler *Kurallı Cümle, Devrik Cümle, Eksiltili Cümle*
- 26 Anlamlarına Göre Cümleler
Olumlu Cümle, Olumsuz Cümle, Soru Cümlesi, Ünlem Cümlesi

CÜMLEDE ANLAM

- 27 Öznel Anlatım, Nesnel Anlatım, Koşula Bağlılık, Neden-Sonuç İlişkisi
- 28 Amaç-Sonuç İlişkisi, Doğrudan Anlatımlı Cümleler, Dolaylı Anlatımlı Cümleler, Üslup ve İçerik (Konu) Cümlesi
- 29 Aşamalı Durum Bildiren Cümleler, Kinayeli Anlatımlı Cümle, Tanımlama, Ön Yargı (Peşin Hüküm), Öneri (Tavsiye)
- 30 Varsayım, Karşılaştırma, Birliktelik (Beraberlik) İlgisi İçeren Yargılar, Diğer Anlam İlgileri İçeren Yargılar (İstek, Karşılıklı Yapma, Beğenme vb.)
- 31 Yorum, Üslup, Değerlendirme, Aynı ya da Yakın Anlamlı Cümleler

BİLDİRDİKLERİ ANLAMLARA GÖRE CÜMLELER

- 32 Haber Cümleleri, Dilek-İstek Cümleleri, Soru Cümleleri, Olumlu-Olumsuz Cümle

ANLAMLARA GÖRE CÜMLELER

- 33 Olumlu Cümle, Olumsuz Cümle, Soru Cümlesi, Emir Cümlesi, Ünlem Cümlesi, Şart Cümlesi, İstek Cümlesi, Gereklilik Cümlesi

ANLATIM BOZUKLUKLARI

- 34 Anlamsal Bozukluklar
Gereksiz Sözcük Kullanılması, Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması, Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanılması, Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması, Deyimin Yanlış Anlamda Kullanılması, Mantık ve Sıralama Hatası, Anlam Belirsizliği
- 35 Yapısal Bozukluklar
Özne-Yüklem Uyumsuzluğu, Öğe Eksikliği, Tamlama Yanlışları, Eklerle İlgili Yanlışlar, Yüklem Eksikliği, Bağlaç Yanlışları

KONULAR-KAZANIMLAR

PARAGRAFTA ANLAM

36

Paragrafın Ana Düşüncesi, Paragrafta Yardımcı Düşünceler, Paragrafın Konusu, Paragrafın Başlığı, Paragrafın Anahtar Kelimesi, Paragrafta Soru, Paragrafta Olay-Yer-Zaman-Varlık, Paragrafta Duygular, Paragrafta Duyular, Paragrafta Karakter

PARAGRAFTA YAPI

37

Paragrafın Bölümleri (*Giriş-Gelişme-Sonuç*), Paragraf Oluşturma, Paragraf Tamamlama, Paragrafı İkiye Bölme, Paragrafın Akışını Bozan Cümle, Cümlelerin Yerini Değiştirme

PARAGRAFTA ANLATIM

38

Anlatımda Tema ve Konu Arasındaki İlişki, Anlatımda Bağdaşıklığın Önemi, Bağlam ve Anlatım Arasındaki İlişki

39

Anlatım Türleri *Betimleyici, Öyküleyici, Açıklayıcı, Tartışmacı, Emredici, Destansı, Mizahi, Fantastik, Gelecekte Söz Eden, Coşku ve Heyecana Bağlı, Söyleşmeye Bağlı, Düşsel, Kanıtlayıcı, Öğretici*

40

Düşünceyi Geliştirme Yolları *Tanımlama, Karşılaştırma, Örneklendirme, Tanık Gösterme*

41

Anlatıcının dolaylı, doğrudan, soyut ve somut olarak ifade ettiği her düzeydeki sözel ve yazılı anlatımın özellikleri
Doğallık, Duruluk, Sürükleyicilik, Akıcılık, Yoğunluk, Tutarlılık, Açıklık, Özgünlük, Özlülük, Kalıcılık, Millilik(Ulusallık) –Yerellik, Evrensellik, Çağdaşlık, İçtenlik

Türk Dili ve Edebiyatı

KONULAR-KAZANIMLAR

ŞİİR BİLGİSİ (Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler)

NAZIM BİRİMİ

1

Mısra (Dize), Beyit, Bent, Dörtlük (Kıt'a)

NAZIM BİÇİMLERİ VE TÜRLERİ

2

İslamiyet Öncesi Dönem *Koşuk, Sagu, Destan*

3

İslam Uygarlığı Çevresinde Gelişen Dönem

3.1.

Halk Şiiri
Nazım Biçimleri: Anonim: *Türkü, Mani, Ninni, Ağıt Aşık: Koşma (Güzelleme, Koçaklama, Taşlama, Ağıt), Semai, Varsağı, Destan Tekke: İlahi, Şathiye, Devriye, Nefes, Nutuk, Deme*

3.2.

Divan Şiiri
Nazım Biçimleri: Beyitlerle Kurulanlar: *Gazel, Kaside, Mesnevi, Müstezat, Kıt'a. Tek Dörtlükler: Rubai, Tuyuğ. Musammatlar (Bentlerle Kurulanlar: Muaşşer, Muhammes, Murabba, Müsebbas, Müseddes, Müselles, Müsemmen, Mütessa, Şarkı, Tardiye, Tahmis, Taşir, Taştir, Tesmin, Terbi, Tesbi, Tesdis, Terkib-i Bent, Terci-i Bent Nazım Türleri: Tevhit, Münacat, Naat, Miraciye Mevlid, Mecmua, Mersiye, Methiye, Hicviye, Fahriye, Şehrengiz, Surname, Pendname, Gazavatname, Seyahatname, Ruzname, Kıyafetname, Menakıbnâme, Tezkire, Fütüvvetname, Sefaretname, Rahşiye...*

KONULAR-KAZANIMLAR

4	Batı Uygarlığı Çevresinde Gelişen Dönem <i>Sone, Terza-rima, Triyole, Balad, Serbest Müstezat, Mensur Şiir, Serbest Nazım</i>	
ŞİİRDE AHENK		
5	Ölçü <i>Aruz Vezni, Hece Ölçüsü, Serbest Ölçü</i>	
6	Redif , Uyak	
7	Uyak Çeşitleri <i>Yarım Uyak, Tam Uyak, Zengin Uyak, Tunç Uyak, Cinaslı Uyak</i>	
8	Uyak Düzeni – Kafiye Örgüsü <i>Düz Uyak, Çapraz Uyak, Sarmal Uyak, Örüşük Uyak, Mani Tipi Uyak</i>	
ŞİİR TÜRLERİ		
9	Lirik Şiir, Epik Şiir, Satirik Şiir, Pastoral Şiir, Didaktik Şiir, Dramatik Şiir	
SÖZ SANATLARI- EDEBİ SANATLAR		
10	Mecazlarla İlgili Sanatlar – Mecaz Türleri <i>Teşbih (Benzetme), İstiare (Eğretileme), Mecaz-ı Mürsel (Ad Aktarması), Kinaye, Teşhis ve İntak (Kişileştirme ve Konuşturma), Tariz (İğneleme)</i>	
11	Anlamla İlgili Sanatlar <i>Tenasüp (Uyum, uygunluk), Tevriye (Çift gerçek anlamlı), Tecahül-i Arif (Bilmezden Gelme), Hüsn-i Talil (Güzel Nedene Bağlama), Tezat (Zıtlık, Karşıtlık), Leff-ü Neşr (Açma ve Yayma, Sıralı Açıklama), Telmih (Hatırlatma), Mübalağa (Abartma), Tekrir (Tekrar, Yineleme), Nida (Seslenme), İstifham (Soru Sorma), Rücu (Cayma, Vazgeçme), Terdid (Beklenmezlik), Kat'ı (Sözü Yarıda Kesme), Sehl-i Mümteni, Akis</i>	
12	Sözle İlgili Sanatlar <i>Cinas, Aliterasyon (Ses veya Hece Yinelemesi) , Seci (İç Uyak), İrsal-ı Mesel (Örnekleme)</i>	
OLAY ÇEVRESİNDE OLUŞAN EDEBİ METİNLER		
13	Anlatmaya Bağlı Edebi Metinler <i>Destan, Masal, Halk Hikayesi, Mesnevi, Manzum Hikaye, Hikaye, Roman, Fabl (Destandan hikayeye geçiş Dede Korkut Hikayeleri)</i>	
14	Dünya Edebiyatının İlk Destanları	
15	Batı Edebiyatında Fabl	
16	Dünya Edebiyatında Önemli Masallar	
17	Göstermeye Bağlı Edebi Metinler <i>Modern Tiyatro: Trajedi, Komedi, Dram</i> <i>Geleneksel Tiyatro: Karagöz (Mukaddime/Giriş, Muhavere/Karşılıklı Konuşma, Fasil, Bitiş), Orta Oyunu (Mukaddime/Giriş, Muhavere/Karşılıklı Konuşma, Fasil, Bitiş), Meddah, Köy Seyirlik Oyunu</i>	
ÖĞRETİCİ METİNLER		
18	Tarihi Metinler, Felsefi Metinler, Bilimsel Metinler	
19	Gazete Çevresinde Gelişen Metinler <i>Fıkra, Makale, Sohbet, Deneme, Eleştiri, Haber Yazısı, Röportaj, Mülakat</i>	
20	Kişisel Hayatı Konu Alan Metinler <i>Anı, Günlük, Mektup, Biyografi, Otobiyografi, Gezi Yazısı</i>	
21	Sözlü Anlatıma Dayalı Metinler <i>Sunum, Söylev (Nutuk), Konferans, Münazara, Panel, Açık Oturum, Sempozyum, Forum</i>	

KONULAR-KAZANIMLAR

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK EDEBİYATI

SÖZLÜ EDEBİYAT (...- 8.yy.)

22 Sözlü Edebiyat Nazım Biçimleri *Koşuk, Sagu, Sav, Destan*

23 İslamiyet Öncesi Doğal Türk Destanları
Altay Türkleri (Yaradılış), Saka Destanları (Alp Er Tunga, Şu), Hun Destanları (Oğuz Kaan), Göktürk Destanları (Bozkurt, Ergenekon), Uygur Destanları (Türeyiş, Göç)

İSLAM UYGARLIĞI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI

İslam Uygarlığı Etkisinde İlk Eserler

Yusuf Has Hacip (*Kutadgu Bilig* 11.yy.), Kaşgarlı Mahmut (*Divânü Lügâti't Türk* -11.yy.), Edip Ahmet Yükneki (*Atabetü'l Hakayık*-12.yy.), Hoca Ahmet Yesevi (*Divân-ı Hikmet*-12.yy.)

İslam Uygarlığı Etkisinde Türk Destanları

Manas Destanı, Saltuk Buğra Han Destanı, Timur ve Edige Destanları, Dânişmendnâme, Battalgazi Destanı, Köroğlu Destanı, Sarı Saltuk Destanı, Cengiznâme

İslam Uygarlığı Çevresinde Türk Edebiyatını Etkileyenler

Firdevsi (Şehname-10.yy.) Ömer Hayyam (Eş'arı bil Arabiyye- Rubailer- 11.yy.), Feridüddin Attar (Mantiku't-Tayr, Musibetnâme, İlâhînâme, Cevâhîrnâme, Şerhu'l-Kalb, Tezkiretü'l-Evliyâ - 12.yy.), Nizami-i Gencevi (Mahzenü'l- Esrâr, Hüsrev ü Şîrîn, Leylâ vü Mecnûn, İskendername-12.yy.), Hafız-ı Şirazi (Hafız Divanı -14.yy.)

HALK EDEBİYATI

24 Anonim Halk Edebiyatı- Âşık Edebiyatı
Köroğlu (16.yy.), Karacaoğlan (17.yy.), Âşık Ömer (17.yy.), Kayıkçı Kul Mustafa (17.yy.), Gevheri (17-18.yy.) Dertli (18-19.yy.), Erzurumlu Emrah (19.yy.), Dadaloğlu (19.yy.), Seyrâni (19.yy.), Bayburtlu Zihni (19.yy.)

25 Dinî-Tasavvufî Halk Edebiyatı
Hacı Bektaş-ı Veli (Makâlât-13.yy.), Yunus Emre (Divan, Risaletü'n Nushiye-13.yy.), Hacı Bayram Veli (15.yy.), Kaygusuz Abdal (Budalaname,Dolapname-15.yy.), Eşrefoğlu Rûmî (Divan, Müzekki'n Nüfus-15.yy.), Pir Sultan Abdal (16.yy.), Erzurumlu İbrahim Hakkı (Divan, Marifetname-18.yy.)

XIII. ve XIV. YÜZYIL ANADOLUDA EDEBİYAT

26 *Mevlana (Mesnevi, Divan-ı Kebir, Fihi Ma Fih, Rubailer), Sultan Veled (İbtidaname, Rebabname, İntihaname, Maarif), Hoca Dehhani (Selçuklu Şehnamesi), Şeyyad Hamza (Yusuf-u Züleyha, Destan-ı Sultan Mahmut), Ahmet Fakih (Kitabu Evsah Mesacidü'ş Şerife), Gülşehri (Mantiku't Tayr-Çeviri, Felekname, Keramet-i Ahi Evran), Aşık Paşa (Garibnâme, Fakname, Vâsı-ı Hal), Ahmedî (İskendername, Destan-ı Tevârih-i Müluk-ı Al-i Osman, Cemşid-u Hurşid, Tervihü'l Ervah, Mirkatü'l Edeb)*

XV. ve XVI. YÜZYIL DİVAN EDEBİYATI

27 *Ahmedi Da'i (Çengname), Şeyhi (Divan, Hüsrev u Şirin, Harname -İlk fabl,hiciv), Ahmet Paşa (Divan), Necâti Bey (Divan), Süleyman Çelebi (Vesiletü'n Necat), Sinan Paşa (Tazarruname), Mercimek Ahmet (Kâbusname), Ali Şir Nevai (Mecalisü'n Nefais-İlk Tekire, Muhakemetü'l Lugateyn, Mizanü'l Evzan), Bağdatlı Ruhi (Terkib-i Bend, Divan), Fuzûlî (Su Kasidesi, Hadikatü's- Süeda, Beng ü Bade, Leyla ile Mecnun, Şikâyetname, Sıhhat ü Maraz, Rind ü Zâhit), Zâti (Divan, Şem ü Pervane), Hayâlî (Divan), Hayreti ((Divan, Belgrad Şehrengizi, Yenice Şehrengizi), Bâkî (Divan, Feza'ilül-Cihad, Fezai'l-i Mekke, Kanuni Mersiyesi), Taşlıcalı Yahyâ (Şah ü Geda, Yusuf u Züleyha), Lâmi'î Çelebi (Vâmık u Azrâ),*

XVII. ve XVIII. DİVAN EDEBİYATI

28 *Nef'i (Türkçe-Farsça Divanı), Şeyhülislam Yahya (Sakiname, Divan, Nigaristan), Neşâtî (Divan, Hilye-, Enbiya, Edirne Şehrengizi), Nâilî (Divan), Nâbi (Hayriye, Hayrabad, Surname, Tuhfetü'l Haremeyn, Münşaat). Nedim (Divan, Sahaifü'l Ahbar), Şeyh Galip (Hüsn ü Aşk, Şerh-i Ceire-i Mesnevi, Divan)*

KONULAR-KAZANIMLAR

EDEBİ AKIMLAR, ÖZELLİKLERİ, TEMSİLCİLERİ

Sürrealizm, Varoluşçuluk, Hümanizm, Klasisizm, Egzistansiyalizm, Romantizm, Realizm, Natüralizm, Ekspresyonizm, Fütürizm, Sembolizm, Empresyonizm, Parnasizm, Dadaizm, Kübizm, Pozitivizm, Entüisyonizm

BATI EDEBİYATI ÇEVRESİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI

TANZİMAT EDEBİYATI

30 Tanzimat Edebiyatının Oluşumu

31 Tanzimat Edebiyatında Türler

32 Tanzimat Edebiyatı I.Dönem Özellikleri ve Sanatçıları
İbrahim Şinasi, Ziya Paşa, Şemsettin Sami, Namık Kemal, Ahmet Mithat Efendi, Ahmet Vefik Paşa, Direktör Ali Bey

33 Tanzimat Edebiyatı II.Dönem Özellikleri ve Sanatçıları
Recaizade Mahmut Ekrem, Abdülhak Hamit Tarhan, Sami Paşazade Sezai, Muallim Naci, Nabizade Nazım

SERVETİ FÜNUN EDEBİYATI

34 Serveti Fünun Edebiyatının Özellikleri

35 Serveti Fünun Edebiyatı Sanatçıları
Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin, Halit Ziya Uşaklıgil, Mehmet Rauf, Hüseyin Cahit Yalçın

36 Serveti Fünun Dönemi Bağımsız Sanatçılar
Hüseyin Rahmi Gürpınar, Ahmet Rasim

FECR-İ ATİ EDEBİYATI

37 Fecr-i Ati Edebiyatı Özellikleri ve Sanatçıları
Ahmet Haşim, Tahsin Nahit, Celal Sahir Erozan,, Faik Ali, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Refik Halit Karay, Hamdullah Suphi

MİLLİ EDEBİYAT

38 Milli Edebiyatın Oluşumu ve Özellikleri

39 Milli Edebiyat
Ömer Seyfettin, Ali Canip Yöntem, Ziya Gökalp, M.Fuat Köprülü, Refik Halit Karay, Mehmet Emin Yurdakul, Rıza Tevfik Bölükbaşı, Falih Rıfkı Atay, Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Reşat Nuri Güntekin, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Müfide Ferit Tek, Aka Gündüz, Ahmet Hikmet Müftüoğlu

Mehmet Akif Ersoy, *milli edebiyatın dil ve edebiyat anlayışını benimsememiş, o dönemde eserler vermiştir. (Safahat)*

Yahya Kemal Beyatlı, *neoklasisizm akımının etkisinde kalmıştır. neoklasizm, 20. yüzyıl başlarında simgeciliğe bir tepki olarak doğan klasik beğeniye, klasik söyleyişi canlandırmayı amaçlayan sanat ve edebiyat akımıdır. (Kendi Gök Kubbemiz)*

CUMHURİYET DÖNEMİ

40 Cumhuriyet Dönemi Öğretici Metinler
Nurullah Ataç, Cemil Meriç, Şevket Süreyya Aydemir, İsmail Hakkı Sevük, Ruşen Eşref Ünaydın, Salah Birsal, Sabahattin Eyüboğlu, Suat Kemal Yetkin, Mehmet Kaplan, Oktay Akbal, Enes Batur, Şevket Rado, Eflatun Cem Güney, Fethi Naci

41 *Saf Şiir Anlayışını Sürdürenler Ahmet Hamdi Tanpınar, Ziya Osman Saba, Necip Fazıl Kısakürek, Asaf Halet Çelebi, Behçet Necatigil, Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Muhip Dranas, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Sedat Umran*
Yedi Meşaleciler Ziya Osman Saba, Yaşar Nabi Nayır, Vasfi Mahir Kocatürk, Cevdet Kudret Solok, Sabri Esat Siyavuşgil, Muammer Lütfi Bahşi, Kenan Hulusi Koray

KONULAR-KAZANIMLAR

42	<p>Milli Edebiyat Anlayışını Sürdürenler <i>Kemalettin Kamu, Ahmet Kutsi Tecer, Behçet Kemal Çağlar, Arif Nihat Asya, Orhan Şaik Gökyay, Ceyhun Atif Kansu, Ömer Bedrettin Uşaklı, Zeki Ömer Defne</i> Beş Hececiler: <i>Orhan Seyfi Orhon, Enis Behiç Koryürek, Halit Fahri Ozansoy, Yusuf Ziya Ortaç, Faruk Nafiz Çamlıbel</i> Toplumcu Şiir Anlayışı <i>Nazım Hikmet Ran, Attila İlhan, Enver Gökçe, Suat Taşer, Cahit Irgat, A.Kadir Meriçboyu, Mehmet Kemal</i> Garip Akımı – I.Yeni <i>Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday, Oktay Rıfat</i> Garip Dışında Yeniliği Sürdürenler Hisarcılar: <i>Mehmet Çınarlı, İlhan Geçer, Yavuz Bülent Bakiler, Münis Faik Ozansoy, Gültekin Samanoğlu, Coşkun Ertepinar, Nevzat Yalçın, Mustafa Necati Karaer, Bekir Sıtkı Erdoğan</i> Maviciler: <i>Attila İlhan, Orhan Duru, Ferit Edgü</i> II.Yeni: <i>Cemal Süreya, Edip Cansever, Sezai Karakoç, Ece Ayhan, Turgut Uyar, İlhan Berk, Ülkü Tamer</i> Bağımsızlar: <i>Behçet Necatigil, Cahit Külebi, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Necati Cumalı, Sabahattin Kudret Aksal, Asaf Halet Çelebi, Bedri Rahmi Eyüboğlu</i></p>	
43	<p>1960-1980 Dönemi Mistik Duyarlılıkla Eserler Verenler <i>Sezai Karakoç, Cahit Zarifoğlu, Erdem Beyazıt</i> II.Yeni Sonrası Toplumsal Şiir <i>İsmet Özel, Atol Behramoğlu, Süreyya Berfe, Nihat Behram, Refik Durbaş</i> 1980 Sonrası Şiir <i>Haydar Ergülen, Hüseyin Atlansoy, Murathan Mungan, Enis Batur, Nurullah Genç</i> Cumhuriyet Dönemi Halk Şiiri <i>Âşık Veysel Şatıroğlu, Ali İzzet Özkan, Davut Sulari, Abdurrahim Karakoç, Aşık Daimi, Sefil Selimi, Yaşar Reyhani, Şeref Taşlıova, Murat Çobanoğlu, Feymani, Mahsuni Şerif</i></p>	
44	<p>Türk Dünyasında Edebiyat <i>Bahtiyar Vahapzade, Şehriyar, İsmail Gaspıralı, Ata Atacanoğlu, Cengiz Aytmatov gibi şairlerden, yazarlardan seçilir.</i></p>	
45	<p>Cumhuriyet Dönemi Anlatmaya Bağlı Metinler Roman, Hikaye (Öykü) <i>Mithat Cemal Kuntay, Aka Gündüz, Cevat Şakir Kabaağaçlı, Memduh Şevket Esendal, Sadri Ertem, Sabahattin Ali, Orhan Kemal, Kemal Tahir, Yaşar Kemal, Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz, Muzaffer İzgü, Necati Cumalı, Abbas Sayar, Samim Kocagöz, Mahmut Makal, Fakir Baykurt, Kemal Bilbaşar, Dursun Akçam, Talip Apaydın, Peyami Safa, Ahmet Hamdi Tanpınar, Abdülhak Şinasi Hisar, Tarık Buğra, Samiha Ayverdi, Mustafa Kutlu, Selim İleri, Zeyyat Selimoğlu, Sait Faik Abasıyanık, Haldun Taner, Yusuf Atılgan, Vüs'at Bener, Bilge Karasu, Adalet Ağaoğlu, Ferit Edgü, Nezihe Meriç, Füzuran, Oğuz Atay, Orhan Pamuk, Rasim Özdenören, Attila İlhan, Oktay Akbal, İnci Aral, Emine Işın, Leyla Erbil, Sevgi Soysal, Nazlı Eray, Latife Tekin, Pınar Kür</i></p>	
46	<p>Dünya Edebiyatında Roman <i>19.yüzyıldaki klasik örnekler, 20.yüzyıl</i></p>	
47	<p>Cumhuriyet Dönemi Göstermeye Bağlı Metinler Tiyatro <i>Cevat Fehmi Başkut, Ahmet Kutsi Tecer, Haldun Taner, Orhan Asena, Turan Oflazoğlu, Necati Cumalı, Sabahattin Kudret Aksal, Recep Bilginer, Turgut Özakman, Refik Erduran, Muhsin Ertuğrul</i></p>	
48	<p>Dünya Edebiyatında Tiyatro</p>	

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

KONULAR-KAZANIMLAR

9.Sınıf

BİLGİ VE İNANÇ

1	İslam'da bilginin kaynakları	
2	İslam inancında imanın mahiyeti
<i>İman tasdik ilişkisi, iman ikrar ilişkisi, iman bilgi ilişkisi, iman amel ilişkisi</i>	
3	İsrâ Suresi 36. Ayet ile Mülk Suresi 23. Ayetlerinde verilen mesajlar	
4	İslam, inanç, akide, vahiy kavramları	

DİN VE İSLAM

5	Kaynağı ve unsurları bakımından din tanımlarını karşılaştırma	
6	İnsan doğası ile din arasındaki ilişki	
7	İman ve İslam kavramları arasındaki ilişki	
8	Ayet ve hadisler ışığında İslam'ın inanç esaslarının özellikleri	
9	Nisâ Suresi 136. Ayette verilen mesajlar	
10	Din, fitrat, tevhid, hanif, iman, Esmâ-i Hüsnâ kavramları	

İSLAM VE İBADET

11	İslam'da ibadet kavramı ve ibadetin kapsamı	
12	İslam'da ibadetlerin yapılış amacı ve önemi	
13	İbadet yükümlülüğü ile ilgili bazı kavramlar
<i>Mükellef ve ef'al-i mükellefine (farz, vacip, sünnet, mendup, mübah, haram ve mekruh)</i>	
14	İslam'da ibadetlerin temel ilkeleri
<i>Kur'an ve sünnete uygunluk, niyet ve ihlas. Bidatlardan kaçınmanın önemi</i>	
15	İbadetlerin, bireyin ahlaki gelişimi üzerindeki etkisi	
16	Bakara Suresi 177.Ayette verilen mesajlar	
17	İbadet, mükellef, salih amel, ihlas kavramları	

GENÇLİK VE DEĞERLER

18	Değerlerin oluşumuna etki eden unsurlar
<i>Değerlerin oluşumunda dinin, örf ve adetlerin etkisi</i>	
19	Gençlerin kişilik gelişiminde dinî ve ahlakî değerler ile örf ve adetlerin yeri	
20	Temel değerleri ayet ve hadislerle ilişkilendirme	
21	İsrâ Suresi 23-29.Ayetlerde verilen mesajlar	
22	Din, değer, ahlak, örf, adet kavramları	

KONULAR-KAZANIMLAR

GÖNÜL COĞRAFYAMIZ

23	İslam medeniyeti kavramı	
24	İslam medeniyetinin, dünyanın farklı bölgelerindeki etkileri <i>Hicaz Bölgesi, Kudüs ve Çevresi, Şam ve Bağdat Bölgesi; İran, Horasan, Türkistan ve Mâverâünnehir Bölgesi; Hint Alt Kıtası; Anadolu ve Balkanlar; Kuzey Afrika (Mısır ve Mağrip Bölgesi) ve Endülüs gibi İslam medeniyetinin tarihi süreçte hayat bulduğu ilim ve kültür havzaları</i>	
25	Hucurât Suresi 13.Ayette verilen mesajlar	
26	Kültür, medeniyet kavramları	

10.Sınıf

ALLAH İNSAN İLİŞKİSİ

27	Allah inancının insan hayatındaki yeri ve önemi	
28	Allah'ın varlığı ve birliği konusunda aklî ve naklî deliller <i>Gaye ve Nizam, ekmel varlık delilleri</i>	
29	İsim ve sıfatlarının yansımalarıyla Allah <i>Allah'ın isim ve sıfatlarını kavramanın, O'nu tanımadaki önemi. İsim ve sıfatların kâinatta tecellisi, Bakara Suresi 255.Ayet, Haşr Suresi 22-24. Ayetler ve İhlas Suresi.</i>	
30	Ayetlerle insanın özellikleri	
31	İnsanın Allah'la irtibat yolları <i>Dua, ibadet, Kur'an okuma, tövbe ve istiğfar</i> <i>Allah'ın «ilah» ve «rab» olma vasfının insan üzerindeki etkisi</i>	
32	Rum Suresi 18-27.Ayetlerde verilen mesajlar	
33	Esmâ-i Hüsnâ, tilavet, kıraat, dua, tövbe, istiğfar kavramları	

HZ. MUHAMMED (S.A.V.) VE GENÇLİK

34	Kur'anı Kerim'de gençlerle ilgili ayetler	
35	Hz. Muhammed'in gençlik yıllarındaki erdemli davranışları	
36	Hz Muhammed ile genç sahabiler arasındaki iletişim	
37	Bazı genç sahabilerin öne çıkan özellikleri	
38	Âl-i İmrân Suresi 159.Ayette verilen mesajlar	
39	Sahabi, âlim, el-emin, istişare kavramları	

DİN VE HAYAT

40	İslam dininin aile kurumuna verdiği önem	
41	İslam dininin kültür, sanat ve düşünce üzerindeki etkileri <i>İslam dininin kültürel hayatımızın zenginleşmesindeki katkıları ve İslam medeniyetinde öne çıkan sanat dalları. «Eşyada asıl olan ibahadır» ilkesi.</i>	
42	İslam dininin çevre sorunlarına yaklaşımı ve çözüm önerileri	
43	İslam dini ve sosyal değişim <i>Dinin sabiteleri ve değişkenleri. Bazı dini hüküm ve yorumların zamana ve mekana göre değişebileceği.</i>	
44	Din, sanat, iktisat, sosyal değişim kavramları	

KONULAR-KAZANIMLAR

AHLAKİ TUTUM VE DAVRANIŞLAR

45	İslam ahlakının konusu ve gayesi	
46	Ahlak ile terbiye arasındaki ilişki <i>Duygu yönetimi, düşünce yönetimi, davranış yönetimi, irade yönetimi</i>	
47	Ayet ve hadislerle İslam ahlakının eleştirdiği bazı davranışlar <i>Yalan ve iftira, mahremiyetin ihlali (tecessüs), gıybet, haset, suizan, hile ve israf. Bu davranışların bireysel ve toplumsal zararları.</i>	
48	Tutum ve davranışlarda ölçülü olmak	
49	Hucurât Suresi 11-12.Ayetlerde verilen mesajlar	
50	Ahlak, seciye, şahsiyet, karakter, terbiye kavramları	

İSLAM DÜŞÜNCESİNDE İTİKADÎ, SİYASÎ VE FIKHÎ YORUMLAR

51	Din ve dinin yorumu arasındaki fark	
52	İslam düşüncesindeki yorum farklılıklarının sebepleri	
53	Dinî yorumlarla ilgili bazı kavramlar <i>İtikad, fıkıh, mezhep ve fırka</i>	
54	İslam düşüncesinde itikadi ve siyasi yorumlar <i>Ehl-i sünnet (Eşarilik ve Maturidilik) ve Şia (İmamiye ve Zeydiye)</i>	
55	İslam düşüncesindeki amelî fıkhi yorumlar <i>Hanefilik, Malikilik, Şafilik ve Hanbelilik mezhepleri. Caferilik mezhebinin İmamiye Şia'sının amelî/fıkhi yorumu olduğu.</i>	
56	Nisa Suresi 59.Ayette verilen mesajlar	
57	İtikad, mezhep, fırka, tevil kavramları	

11.Sınıf

DÜNYA VE AHİRET

58	Hayatı anlamlandırmada ahiret inancının önemi	
59	Dünya hayatı ile ahiret hayatı arasındaki ilişki	
60	Ahiret hayatının aşamalarını ayet ve hadislerle temellendirme <i>Ölüm, kabir, berzah alemi, kıyamet, b'as, haşir, hesap, cennet ve cehennem kavramlarına yer verilir. Kıyamet ve yeniden diriliş aklî ve naklî deliller ışığında ele alınır.</i>	
61	Cenaze uğurlama ile ilgili dinî uygulamaları örneklerle açıklama <i>Vefat edenin vasiyet ve borçları, tekfin ve teşhiz, cenaze namazı, taziye ve Kur'an okuma, dua etmek ve hayır yapmak konularına yer verilir.</i> <i>Cenaze namazına katılmanın ve taziyede bulunmanın, dinî ve insani bir görev olduğuna değinilir.</i> <i>Kültürümüzde cenaze uğurlama ile ilgili gelenekler tanıtılır; ayrıca Alevi-Bektaşilikte yer alan "Hakk'a Uğurlama Erkânı" gibi cenaze uğurlama geleneklerine de değinilir.</i>	
62	Bakara Suresi 153-157.Ayetlerde verilen mesajlar	
63	Ahiret, vefat, cenaze kavramları	

KONULAR-KAZANIMLAR

KUR'AN'A GÖRE HZ. MUHAMMED

64	Hz. Muhammed'in örnek şahsiyeti <i>Hz. Muhammed'in beşeri yönü ile ilgili ayetlerden örnekler Hz. Muhammed'in ahlaki özelliklerine örnekler</i> <i>İslam'ı anlamada Hz. Muhammed'in örnek şahsiyetinin yeri</i>	
65	Hz. Muhammed'in peygamberlikle ilgili görevleri <i>Hz. Muhammed'in tebliğ, tebyin, teşri ve temsil görevleri</i>	
66	Ayet ve hadislerden hareketle Hz. Peygamber'e bağlılık ve itaat <i>Hadis ve sünnet kavramları, İslam'ın anlaşılmasında sünnetin önemi, kültürümüzde Peygamber ve Ehl-i Beyt sevgisi</i> <i>Hadis kaynaklarından Kütüb-i tis'a ve müellifleri</i>	
67	Ahzâb Suresi 45-46. Ayetlerde verilen mesajlar	
68	Hadis, sünnet, üsve-i hasene, hatemü'n-nebiyyîn, Kütüb-i sitte, Kütüb-i tis'a kavramları	

KUR'AN'DA BAZI KAVRAMLAR

69	Kur'an'ı Kerim'de geçen bazı kavramlar <i>Cihat kavramı; anlam genişliği göz önünde bulundurularak salt savaş ile sınırlandırılmadan tüm boyutlarıyla ve Mekkî ve Medenî ayetlerin bu kavrama yüklediği anlamlar bağlamında ele alınır. Cihadın bir ibadet olarak farzı ayın ve farz-ı kifaye olduğu durumlara değinilir. Bu kapsamda ceht, mücadele, davet, tebliğ, irşat, emr-i bi'l-maruf ve nehy-i ani'l-münker, kıtal/mukatele ve şehadet kavramlarına yer verilir.</i>	
70	Kur'an'ı Kerim'de geçen kavramları tanımanın İslam'ı doğru anlamadaki önemi	
71	Kehf Suresi 107-110. Ayetlerde verilen mesajlar	
72	Hidayet, ihsan, ihlas, takva, sırat-ı müstakim, cihat, salih amel, şehadet kavramları	

İNANÇLA İLGİLİ MESELELER

73	İnançla ilgili yaklaşımlar <i>İnançla ilgili yaklaşımlardan teizm, deizm, materyalizm, pozitivizm, sekülerizm, agnostisizm, ateizm ve nihilizme yer verilir. İnançla ilgili yaklaşımlar ele alınırken "kötülük problemi" üzerinde durulur ve problemin inançla ilgili yaklaşımlarla olan ilişkisine değinilir.</i>	
74	Yeni dinî akımların özelliklerini değerlendirme <i>"Milenyum Tarikatları", "Kıyamet Tarikatları" gibi adlarla sınıflandırılan yeni dinî akımların ortak yönlerine, ortaya çıkma ve yaygınlaşma sebeplerine ve ülkemize olan yansımalarına güncel örneklerle yer verilir. Dinî değerlerin istismarının olumsuz sonuçlarına değinilir; din istismarının siyasi, ekonomik ve sosyal sebepleri üzerinde durulur. Bu kapsamda FETÖ gibi illegal, çıkarıcı yapı ve gruplara değinilir</i> <i>Batı'da ortaya çıkan "İslamofobi/İslam karşıtlığı" gibi ırkçı akımların gelişmesine sebep olarak gösterilen, hem söylemleri hem de eylemleriyle başta Müslüman halklar olmak üzere dünya üzerinde yaşayan pek çok halka zarar veren, DEAŞ gibi şiddet odaklı, terörist, illegal ve marjinal gruplara değinilir.</i>	

KONULAR-KAZANIMLAR

75 En'âm Suresi 59 ve Lokmân Suresi 27. Ayetlerde verilen mesajlar

76 İnanç, istismar, İslamofobi kavramları

YAHUDİLİK VE HİRİSTİYANLIK

77 Yahudiliğin doğuşu ve gelişim süreci
Yahudiliğin; tarihçesine, inanç esaslarına, ritüellerine, sembollerine ve kutsal mekânlarına; İbrani, İsrail, Yahudi ve Musevi kavramlarına; Yahudilerin kitap ve peygamber anlayışına ve günümüz Yahudi mezheplerine yer verilir. Ayrıca "Siyonizm" konusuna değinilir.

78 Hıristiyanlığın doğuşu ve gelişim süreci
Hıristiyanlığın; tarihçesine, inanç esaslarına, ritüellerine, sembollerine ve kutsal mekânlarına; Hıristiyanlığın kurumsallaşmasında ve inanç esaslarının oluşmasında Pavlus'un rolüne; Hıristiyanların vahiy ve peygamber anlayışına ve Hıristiyan gruplara (Katoliklik, Ortodoksluk ve Protestanlık) yer verilir. Ayrıca "evanjelik akımlar"dan kısaca bahsedilir.

79 Kitab-ı Mukaddes, Ahd-i atik, Ahd-i cedit, sinagog, teslis, haç, kilise, vaftiz, ritüel, sakrament kavramları

12.Sınıf

İSLAM VE BİLİM

80 Din-bilim ilişkisi
İlim öğrenmeyi teşvik eden ayet ve hadislerden örnekler

81 İslam medeniyetinde bilim ve düşüncenin gelişim süreci

82 İslam medeniyetinde öne çıkan eğitim ve bilim kurumları
Kurumlar; cami, mescit, mektep, medrese, daru'l-kurra, daru'l-hadis, beytü'l-hikme kütüphane, rasathane ve şifahane

83 Müslümanların bilim alanında yaptığı özgün çalışmalar
Geçmişten günümüze Müslümanların bilim alanında yaptığı öncü ve özgün çalışmalar (dil, fıkıh, kelam, tefsir, hadis, tarih, felsefe, coğrafya, tıp, astronomi, matematik, fizik, kimya) ve bu çalışmaların diğer medeniyetlerdeki ilmî gelişmelere olan etkisi.

84 Fâtır Suresi 27-28. Ayetlerde verilen mesajlar

85 İlim, bilim, âlim, bilgin kavramları

ANADOLU'DA İSLAM

86 Türklerin Müslüman olma süreci
Horasan, Anadolu ve Balkanlar'da İslamiyet'in yayılmasında ribatların, fütüvvet ve ahilik teşkilatlarının rolüne de kısaca değinilir.

87 Dinî anlayış ve kültürümüzün oluşmasında etkili olan bazı şahsiyetler
Dinî anlayış ve kültürümüzün oluşmasında etkili olan şahsiyetlerden; Ebu Hanife, Cafer es-Sadık, Maturidi, Şafii, Eş'ari, Ahmet Yesevi, Mevlana Celaleddin-i Rumi, Ahi Evran, Hacı Bektaş-ı Veli, Yunus Emre, Sarı Saltuk, Hacı Bayram-ı Veli'ye yer verilir. Dinî anlayış ve kültürümüzün oluşmasında etkili olan şahsiyetlerin ortak değerimiz olduğuna değinilir.

88 Nisâ Suresi 69.Ayette verilen mesajlar

89 Âlim, fakih, tasavvuf, veli kavramları

KONULAR-KAZANIMLAR

İSLAM DÜŞÜNCESİNDE TASAVVUFİ YORUMLAR

90	İslam düşüncesinde tasavvufi düşüncenin oluşum süreci	
91	Tasavvufi düşüncede ahlaki boyutun önemi <i>Edep ve insan-ı kâmil kavramlarının tasavvufi düşüncedeki yerine de değinilir.</i>	
92	Kültürümüzde etkin olan bazı tasavvufi yorumlar <i>Yesevilik, Kadirlik, Rifailik, Mevlevilik, Nakşibendilik ve Alevilik-Bektaşilik konularına yer verilir.</i>	
93	Alevilik-Bektaşilikteki temel kavram ve erkânlar <i>Cem ve cemevi, musahiplik, razılık ve kul hakkının sorulması, cemde on iki hizmet, semah, gülbank, Hızır ve Muharrem orucu konularına yer verilir.</i> <i>Hacı Bektaş Veli'nin, Bektaşiliğin oluşumu ve Aleviliğin gelişimindeki rolüne, Alevilik Bektaşilikteki "ocak kültürü"ne, "el ele, el hakka ikrarı"na ve "dört kapı kırk makam"a yer verilir; Bektaşilikte musahipliğe "ikrar ve nasip alma" da denildiğine ve bu kavramın İslam tarihindeki muhacir ensar kardeşliğine dayandırıldığına değinilir.</i> <i>Cemevi; âyin-i cem erkânının yapıldığı, "yol, âdap ve erkân yeri" olarak nitelendirilir; Bektaşilikte ise cemevi yerine "meydan evi" ifadesinin kullanıldığına da değinilir.</i> <i>"Düşkünlükten kaldırma cemi", "Dardan indirme cemi" ile "Abdal Musa cemi"nden bahsedilir. Âyin-i cem ve cemevi ile ilgili görsellere yer verilir.</i> <i>Alevilik-Bektaşilikte duaların başında, "Bismişah", sonunda ise "Allah Allah" lafzının söylendiğine değinilir. "Gülbank" konusunda ise "Lokma Duasına" da yer verilir.</i>	
94	Hucurât Suresi 10. Ayette verilen mesajlar	
95	Tasavvuf, edep, veli, mürşid, insan-ı kâmil, erkân, semâ kavramları	
GÜNCEL DİNİ MESELELER		
96	Dinî meselelerin çözümüyle ilgili temel ilke ve yöntemler	
97	İslam'ın ekonomik hayatla ilgili ahlaki ölçüleri <i>İslam'ın mülkiyet anlayışı, fakirlik problemine bakışı ve fakirliğin çözümü için ortaya koyduğu ilkeler ele alınır.</i> <i>İslam'da İşçi ve işveren haklarına yer verilir. Ayrıca "İş Sağlığı ve Güvenliği" kapsamında "güvenli yaşam" hususuna da değinilir.</i>	
98	Gıda maddeleri ve bağımlılık konusundaki dinî ve ahlaki ilkeler <i>Yiyecek ve içecekler konusunda "Eşyada asıl olan ibahadır." ilkesi kapsamında "yasakların sınırlı, helaller alanının ise geniş olduğu" vurgulanır.</i> <i>İslam dinine göre yenilmesi ve içilmesi yasaklanmış olan gıdalara örnekler verilir.</i> <i>Yiyecek ve içeceklerle ilgili yasakların delillerine ve hikmetlerine yer verilir.</i> <i>Genetiği ve öz niteliği değiştirilmiş yiyecek ve içeceklerin insanın beden ve ruh sağlığı üzerindeki etkilerine değinilir.</i> <i>Uyuşturucu madde, alkol ve sigara kullanımı ile kumar oynamak gibi bağımlılığa neden olan zararlı alışkanlıklara yer verilir.</i>	
99	Sağlık ve tıpla ilgili bazı meseleleri dinî ve ahlaki ölçüler çerçevesinde yorumlama <i>Otopsi, ötenazi, organ nakli, kan bağıışı, haram maddelerle tedavi ve intihar</i>	
100	En'âm Suresi 151-152. Ayetlerde verilen mesajlar	
101	İcma, helal, haram, mekruh, mübah kavramları	
HİNT VE ÇİN DİNLERİ		
102	Hinduizm'in doğuşu ve gelişim süreci	
103	Budizm'in doğuşu ve gelişim süreci	
104	Konfüçyanizm'in doğuşu ve gelişim süreci	
105	Taoizm'in doğuşu ve gelişim süreci	
106	Karma, tenasüh, reenkarnasyon kavramları	

Tarih

KONULAR-KAZANIMLAR

9.SINIF

TARİH VE ZAMAN

1	Bir araştırma alanı ve bilim dalı olarak tarihin konusu, kapsamı ve diğer bilim dallarıyla ilişkisi	
2	Tarih öğrenmenin amaç ve yararları	
3	Zamanı anlama ve anlamlandırmaya yönelik farklı yaklaşımlar <i>Farklı toplum ve kültürlerin geçmişin dönemlendirilmesinde kendi tarihlerindeki önemli olayları dikkate aldıklarına değinilir.</i> <i>Zaman içerisinde kullanılan farklı takvim sistemlerine (güneş yılı ve ay yılı esaslı takvimler) ve Türklerin kullandığı takvimlere (On İki Hayvanlı Türk Takvimi, miladi takvim, hicrî takvim, Celâli Takvimi, Rûmî Takvim) değinilir.</i> <i>Miladi takvim ile hicrî takvim arasındaki temel farklar Yüzyıl hesaplamaları</i>	
İNSANLIĞIN İLK DÖNEMLERİ		
4	Kanıtlardan yola çıkarak yazının icadından önceki zamanlarda yaşayan insanların hayatı	
5	Yazının icadının insanlık tarihinde meydana getirdiği değişim	
6	İlk Çağ'da yeryüzündeki belli başlı medeniyet havzaları	
7	İlk Çağ'da coğrafya ve iklimin, insanların hayat ve geçim tarzları üzerindeki belirleyici etkisi <i>Konar-göçer ve yerleşik hayat tarzlarının İlk Çağ'dan itibaren birbirlerini tamamlayan ve coğrafi şartlara bağlı olarak tercih edilen hayat tarzları olduğu vurgulanır.</i> <i>İlk Çağ'da insan topluluklarının kitlesel göçlerinin sebepleri (geçim imkânını kaybetme, iklim değişikliği, politik değişiklikler, inanç nedeniyle baskı altına alınma), belli başlı tarihî örneklerle (Ege Göçleri, Filistin'den Yahudi sürgünleri, ilk Hıristiyanların Roma baskısından kaçmaları) ele alınır.</i>	
8	İlk Çağ'da siyasi gücün kaynaklarının siyasi organizasyon türleriyle ilişkisi <i>İlk Çağ'da Asya ve Avrupa'da varlığını sürdüren siyasi organizasyon türleri olarak tiranlık, aristokrasi, monarşi, demokrasi, cumhuriyet ve imparatorluğa değinilir.</i> <i>Siyasi gücün meşruiyet kaynakları ve siyasi gücün maddi kaynakları (coğrafi yapı, hayat ve geçim tarzı, soy dayanışması, silahlı güç) üzerinde durulur.</i>	
9	İlk Çağ'da hukuk sistemlerinin oluşturulmasında etkili olan dinî ve beşerî kaynaklar <i>Sözlü ve yazılı hukuk kaynaklarına (akıl, gelenek ve kutsal kitaplar) ilişkin tarihî örnekler (Urkagina ve Hammurabi Kanunları, Hitit Hukuku ve Tevrat) ele alınır.</i>	

KONULAR-KAZANIMLAR

ORTA ÇAĞDA DÜNYA

10	<p>Orta Çağ'da yeryüzünün çeşitli bölgelerinde kurulan siyasi ve sosyal yapılar. <i>Orta Çağ'daki siyasi yapılar; aralarındaki farklılıklar vurgulanarak gücün meşruiyet kaynağı, gücün maddi kaynakları (coğrafi yapı, hayat ve geçim tarzı, soy dayanışması ve silahlı güç), güç paylaşımı ve yönetim organizasyonu temaları çerçevesinde ele alınır.</i></p>	
11	<p>Orta Çağ'da tarım ve ticaretin yaygın ekonomik faaliyetler olması <i>Tarıma dayalı ekonomilerde artı ürünün bölüşümü ile toprak mülkiyeti ve vergilendirmenin siyasi ve sosyal organizasyonların (monarşi, feodalite, tabakalı toplum, kast sistemi) oluşmasındaki işlevleri ele alınır.</i></p> <p><i>Orta Çağ'da Asya ve Avrupa arasındaki ticarete konu olan mallara, nakliye araçlarına, ticaret mekânlarına (arasta, bedesten, han, kapan, ribat, kervansaray, pazar, liman, panayır) ve madeni paralara değinilir.</i></p> <p><i>Kral Yolu, İpek Yolu, Kürk Yolu ve Baharat Yolu'nun dünya ticaretindeki rollerine ve bu yollara hâkim olma mücadelelerinin gerekçelerine vurgu yapılır. Söz konusu ticaret güzergâhları harita/haritalar üzerinde gösterilir.</i></p>	
12	<p>Orta Çağ'da Asya ve Avrupa'da askerî organizasyon biçimleri ile toplumların yaşam tarzları (konar-göçer ve yerleşik) arasındaki bağlantılar <i>Asya ve Avrupa'da var olan askerî organizasyon türlerine değinilirken bağımsız ya da ücretli savaşçı toplulukların düzenli ve disiplinli ordulara dönüşmesine de değinilir.</i></p>	
13	<p>İlk Çağ'ın sonlarından itibaren gerçekleştirilen hukuki düzenlemelerin günümüzün evrensel hukuk ilkelerine temel teşkil etmesi <i>Bu dönemin başlıca kanun metinleri (Roma Hukuku, Justinianus Kanunları, Cengiz Yasası) kısaca ele alınır.</i></p> <p><i>Seçme örnek ve uygulamalardan hareketle (hukuki metinler, aile ve iş akitleri, ceza infaz yöntemleri) insan topluluklarının kültür ve gelişmişlik düzeyleri ile sosyal yapılarının hukuk kurallarını ve bu kuralların uygulanmasını farklılaştırdığı vurgulanır.</i></p>	

İLK VE ORTA ÇAĞLARDA TÜRK DÜNYASI

14	<p>Türklerin Asya'da tarih sahnesine çıktıkları ve yaşadıkları alanlar ile başlıca kültür çevreleri <i>Türk adının anlamı açıklanarak ilk Türk devletlerinin hâkim oldukları alanlar harita üzerinde gösterilir.</i></p>	
15	<p>İlk ve Orta Çağlarda İç Asya'daki Türk siyasi teşekküllerinin güç ve yönetim yapısı <i>Asya Hun, Kök Türk ve Uygur Devletleri, gücün meşruiyet kaynağı (Gök Tengri ve Kut inançları); gücün maddi kaynakları (coğrafi yapı, konargöçer hayat tarzı, soy dayanışması ve silahlı güç); güç paylaşımı ve yönetim organizasyonu (kurultay, ikili teşkilat yapısı ve üleş ilkesi) temaları çerçevesinde ele alınır.</i></p> <p><i>"Töre"nin Türk toplum yapısı ve hukuk sistemindeki yeri ve önemi vurgulanır. Kazanım kapsamındaki konular işlenirken Orhun Kitabelerinden örnekler verilir.</i></p>	
16	<p>İslamiyet öncesi dönemde Türklerin yaşadığı coğrafyalar ile hayat tarzları arasındaki ilişki <i>Tarıma uygun olmayan bozkır coğrafyasının Türk topluluklarını konar-göçer hayat tarzına yönelttiği vurgulanır.</i></p> <p><i>Türk topluluklarının çeşitli dönemlerde Asya içlerine ve Asya dışına yaptıkları kitlesel göçlerin onların hayat tarzlarına etkisi açıklanır.</i></p> <p><i>Askerî kültürün Türk hayat tarzındaki yeri ve öneminden hareketle Türk topluluklarının geliştirdiği ve dünya askerî tarihine mal olmuş teşkilat, teçhizat ve taktikler (süvarilik, onlu teşkilat, ok ve yay, üzengi, Turan taktiği) vurgulanır.</i></p>	

KONULAR-KAZANIMLAR

17	<p>Kavimler Göçü'nün sebep ve sonuçları <i>Kavimler Göçü ile Asya ve Avrupa'daki siyasi yapılarda meydana gelen değişim. Avrupa Hun Devleti'nin kuruluşu ve bu devletin Avrupa'ya etkileri.</i> <i>Türk toplulukları</i></p>	
18	<p>Asya merkezli Türk Devletlerinin çevrelerindeki devletlerle ilişkilerinin çok boyutlu yapısı <i>Hun, Kök Türk, Uygur ve Hazar Devletlerinin Çin, Sasani ve Bizans Devletleri ile ilişkilerinden hareketle konar-göçer ve yerleşik topluluklar arasındaki ilişkilerin çatışma ve uzlaşma eksenli olarak askerî ve ekonomik boyutlarda gerçekleştiği vurgulanır.</i> <i>Hun, Kök Türk, Uygur ve Hazar siyasi teşekküllerinin hâkimiyetleri altındaki topraklarda ticareti canlandırmaya yönelik politikaları ile bu politikaların gerekçeleri üzerinde durulur.</i></p>	
İSLAM MEDENİYETİNİN DOĞUŞU		
19	<p>İslamiyet'in doğuşu sırasında Arap Yarımadası, Asya, Avrupa ve Afrika'nın genel durumu <i>Hz. Muhammed'in peygamberliğinin öncesinde Mekke'deki ve Arap Yarımadası'nın geri kalan kısmındaki siyasi durum ve toplumsal düzen ana hatlarıyla ele alınır.</i> <i>"Cahiliye Dönemi" kavramı toplum düzeni açısından açıklanır.</i></p>	
20	<p>Hz. Muhammed ve Dört Halife Dönemi'nde Müslümanların Arap Yarımadası ve çevresinde siyasi hâkimiyet kurmaya yönelik faaliyetleri</p>	
21	<p>Emeviler ile birlikte İslam Devleti'nin yapısında meydana gelen değişim <i>Emeviler Dönemi'nde hilafetin saltanata dönüştüğü ve Arap olmayan unsurların (mevali) zaman zaman devlet idaresi ve sosyal yaşamda bazı haklardan mahrum bırakıldıkları vurgulanır.</i> <i>Emeviler Dönemi'nde inanç ve siyaset ilişkisi ile keskinleşmeye başlayan mezhebi yönelimler ele alınır.</i> <i>Emeviler Dönemi'nde İslamiyet'in Kuzey Afrika ve Avrupa'daki yayılışına ve İslam kültürünün Avrupa'ya etkilerine değinilir. Endülüs'teki düşünce ve kültür dünyası; önemli şahsiyetler ve tercüme faaliyetleri ekseninde özellikle vurgulanır.</i></p>	
22	<p>Türklerin Abbasi Devleti'ndeki askerî ve siyasi gelişmelerde oynadıkları roller <i>Abbasiler Dönemi'ndeki başlıca siyasi ve sosyal gelişmelere kısaca değinilir.</i> <i>Halife Me'mun ve Mu'tasım Dönemlerinde Türk asker ve devlet görevlilerinin Abbasi devlet yönetiminde artan etkisi ve bu durumun sonuçları açıklanır.</i> <i>İslam hâkimiyetinin Afrika'daki genişlemesinden hareketle Tolunoğulları (868-905), İhşîdîler (935-969), Eyyubiler (1174-1250) ve Memlûk Devleti (1250-1517) öne çıkan özellikleriyle kısaca ele alınır.</i></p>	
23	<p>Sekizinci ve on ikinci yüzyıllar arasında İslam medeniyeti çerçevesindeki ilmî faaliyetler <i>İslam medeniyetinin ilim ve eğitim kurumları (Beytü'l-hikme, medreseler, camiler ve kütüphaneler) kısaca tanıtılır.</i> <i>İslam medeniyetinde kabul görmüş dinî (naklî) ve aklî ilimler ayrımı üzerinde durulur.</i> <i>İslam âlimlerinin nazari (teorik) ve bütüncül bir perspektifle kişinin kendini, âlemi ve Allah'ı tanıması maksadı güden bir ilim anlayışına sahip oldukları vurgulanır.</i> <i>İslam medeniyetine mensup olup farklı bilim alanlarındaki çalışmaları ile düşünce ve bilim tarihine geçmiş önemli âlimleri (Farabi, İbn-i Sina, İmam Gazali, İbn-i Rüşd) öne çıkan çalışmaları, fikir ve eserleri yönüyle ele alınır. İslam kültür ve medeniyetinde farklı ilmî havzalara önemli ekollere ve şahıslara harita ve infografiklerle değinilir.</i> <i>İslam dünyasında ortaya çıkan bilimsel gelişmelere ve bu gelişmelerin Avrupa'ya etkilerine kısaca değinilir. İslam medeniyetinde sanata verilen önem ve öne çıkan sanat dallarına değinilir.</i></p>	

KONULAR-KAZANIMLAR

TÜRKLERİN İSLAMİYET’İ KABULÜ VE İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

24	<p>Türklerin İslamiyet’i kabul etmeye başlamaları ile Türkiye Selçuklu Devleti’nin kuruluşu arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeler (Tarih şeridi ve haritalar üzerinde)</p> <p><i>Başlıca siyasi gelişmeler olarak Talas Savaşı (751), Karahanlı Devleti’nin kurulması (840), Gazneli Devleti’nin kurulması (963), Büyük Selçuklu Devleti’nin kurulması (1040), Dandanakan Savaşı (1040), Pasinler Muharebesi (1048), Malazgirt Muharebesi (1071) ve Türkiye Selçuklu Devleti’nin kurulması (1077), Harzemşahlar Devleti’nin kurulması (1097), Büyük Selçuklu Devleti’nin yıkılması (1157), Gazneli Devleti’nin yıkılması (1187), Karahanlı Devleti’nin yıkılması (1212), Harzemşahlar Devleti’nin yıkılması (1230) verilir. Burada verilen kronolojik sıralama, öğrencilerin kronolojik düşünme becerilerini desteklemeye yöneliktir. Sıralanan olay ve olgulara ilişkin bir konu anlatımı yapılmamalı ve bunların ezberletilmesi yoluna gidilmemelidir.</i></p>	
25	<p>Türklerin İslamiyet’i kabul etme sürecine etki eden faktörler <i>Türk topluluklarının İslamiyet’i kabullerinin bir anda ve toplu olarak değil aşamalı olarak ve farklı tarihlerde gerçekleştiği vurgulanır.</i></p> <p><i>Acemler, Berberiler ve Kürtlerin İslam dinini kabul etme süreçlerine kısaca değinilir.</i></p>	
26	<p>Karahanlı ve Gazneli örneklerinden hareketle İslamiyet’in kabulünün Türk devlet yapısında ve toplumsal hayatta meydana getirdiği değişimler <i>Dönemin yazılı eserleri “Kutadgu Bilig”, “Divânü Lûgati’t-Türk”, “Atabetü’l-Hakayık” ve “Divân-ı Hikmet”e kısaca değinilir.</i></p>	
27	<p>Büyük Selçuklu Devleti Dönemi’ndeki başlıca siyasi gelişmelerin Türk tarihi içerisindeki önemi <i>Oğuz Türklerinin İslamiyet’i kabul etmelerinin Türk ve İslam tarihinde meydana getirdiği siyasi, sosyal ve kültürel etkilere değinilir.</i></p> <p><i>Dandanakan, Pasinler ve Malazgirt Muharebelerinin sebep ve sonuçları kısaca ele alınır.</i></p> <p><i>Büyük Selçuklu Devleti’nin Tuğrul Bey Dönemi’nde İslam dünyasında koruyucu rol üstlendiğine değinilir.</i></p> <p><i>Büyük Selçuklu Devleti’nin yıkılış sürecine değinilir.</i></p>	
28	<p>Büyük Selçuklu Devleti’nin yönetim ve toplum yapısı <i>Büyük Selçuklu Devleti’nin güç ve yönetim yapısı; gücün meşruiyet kaynağı, gücün maddi kaynakları, güç paylaşımı ve yönetim organizasyonu temaları çerçevesinde ele alınır.</i></p> <p><i>İran ve Türk devlet geleneklerine ait unsurların Büyük Selçuklu devlet teşkilatında birlikte yer aldığı vurgulanır.</i></p> <p><i>Nizâmülmülk’ün “Siyasetnâme” adlı eseri devlet yöneticilerinde aranan özellikler açısından incelenir. Ayrıca Nizamiye Medreseleri yapılanması ve Gazali’nin bu medreselere etkisine değinilir.</i></p> <p><i>Selçuklu kültür ve medeniyetinin ana unsurları (bilimsel ve düşünsel gelişim, mimari, sanat ve edebiyat alanlarındaki faaliyetler) işlenir.</i></p>	

10.Sınıf

YERLEŞME VE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SELÇUKLU TÜRKİYESİ

29	<p>Türklerin Anadolu’ya yerleşmeye başlaması ile Türkiye Selçuklu Devleti’nin yıkılışı arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.</p>	
30	<p>Anadolu’ya yapılan Türk göçlerinin sosyokültürel etkilerini analiz eder.</p> <p><i>a) Oğuz göçleri sırasında Türklerin Anadolu’da yerleşmesini kolaylaştıran nedenler üzerinde durulur. b) Dönemin Latin ve Arap kaynaklarında Anadolu’nun ilk kez on ikinci yüzyılda Türkiye (Turchia, Turkiya) olarak anılmasına vurgu yapılır.</i></p>	

KONULAR-KAZANIMLAR

31	Anadolu'daki ilk Türk siyasi teşekküllerinin birbirleriyle ve çevre devletlerle olan ilişkilerini uzlaşma ve çatışma bağlamında değerlendirir. a) Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin birbirleriyle ve çevre devletlerle olan ilişkilerine kısaca değinilir. b) Türkiye Selçuklu Devleti'nin Bizans ile mücadeleleri çerçevesinde <i>Miryokefalon Muharebesi'ne değinilir.</i>	
32	Türklerin Anadolu'da devletleşme sürecini etkileyen faktörleri açıklar. a) <i>Oğuz boylarının önceki dönemlerde boy birliği ya da beylik gibi geçici siyasi çatılar altında bir araya gelmesi vurgulanır. b) Türkiye Selçuklu Devleti'nin teşkilat yapısı ile sosyokültürel özellikleri kısaca ele alınır.</i>	
33	İslam dünyasının korunması bağlamında Türkiye Selçuklu Devleti ve Eyyubi Devleti'nin Haçlılarla yaptıkları mücadelelerin sosyokültürel etkilerini analiz eder. <i>Konu işlenirken ilgili haçlı seferinin güzergâhı, tarih aralığı, tarafları, komutanları (Selahaddin Eyyubi vurgulanmak üzere) harita/haritalar üzerinde gösterilir.</i>	
34	Moğol İstilasası'nın Anadolu'da meydana getirdiği siyasi ve sosyal değişimi analiz eder. a) <i>Türkiye Selçuklu Devleti'nin Moğollara karşı mücadelesinde çevresindeki diğer devlet ve beyliklerle uzlaşma arayışları ile bu çerçevede alınan tedbirler üzerinde durulur. b) Köseadağ Muharebesi'nden sonra Anadolu'da İkinci Beylikler Dönemi'nin ortaya çıkmasının politik ve sosyolojik sebep ve sonuçları üzerinde durulur. c) Babailer İsyanı'na kısaca değinilir. ç) Anadolu'daki sosyal huzurun bozulması karşısında düzeni yeniden sağlanmasına yönelik gayretleri bulunan başlıca isimler (Mevlânâ, Hacı Bektaş-ı Veli ve Yunus Emre) üzerinde durulur.</i>	

BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1302-1453)

35	1302-1453 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir. a) <i>Başlıca siyasi gelişmeler olarak Koyunhisar Muharebesi (1302), Bursa'nın Fethi (1326), Palekanon Muharebesi (1329), İznik'in Fethi (1331), İzmit'in Fethi (1337), Karesi Beyliği'nin alınması (1345), Çimpe Kalesi'nin alınması (1353), Edirne'nin Fethi (1363), Çirmen Muharebesi (1371), I. Kosova Muharebesi (1389), Niğbolu Muharebesi (1396), Ankara Savaşı (1402), Fetret Devri (1402-1413), Varna Muharebesi (1444) ve II. Kosova Muharebesi (1448) verilir. Burada verilen kronolojik sıralama, öğrencilerin kronolojik düşünme becerilerini desteklemeye yöneliktir. Sıralanan olay ve olgulara ilişkin bir konu anlatımı yapılmamalı ve bunların ezberletilmesi yoluna gidilmemelidir. b) On üçüncü yüzyılın sonlarında Anadolu'daki ve çevresindeki jeopolitik durum açıklanır.</i>	
36	Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu hakkında ileri sürülen çeşitli nazariyeleri analiz eder. a) <i>Witteck, Köprülü ve İnalçık'ın görüşleri karşılaştırılır. b) Bilimsel bilginin değişebilir olduğuna, ulaşılan yeni kaynaklar aracılığıyla ya da mevcut kaynakların araştırmacılar tarafından yeniden yorumlanmasıyla geçmişe dair bilgilerin yeniden inşa edilebileceğine dikkat çekilir.</i>	
37	Osmanlı Beyliği'nin devletleşme sürecini Bizans'la olan ilişkileri çerçevesinde analiz eder. a) <i>Osmanlı - Bizans ilişkileri uzlaşma-çatışma dinamiği üzerinden ele alınır. b) Osmanlı Beyliği'nin sınırlarının genişlemesinin aşamalı olarak ve farklı fetih yöntemleri izlenerek uzun sürede gerçekleştiği vurgulanır.</i>	
38	Rumeli'deki fetihler ile iskân (şenlendirme) ve istimâlet politikalarının amaçlarını ve etkilerini analiz eder. a) <i>Osmanlı'nın Anadolu'ya nispeten Rumeli'de daha hızlı hâkimiyet kurmasında, Balkanlar'daki yerli unsurlar arasındaki mezhebi, siyasi ve sosyal iç çekişmelerinin etkisi üzerinde durulur. b) Rumeli'deki fetihlerin kalıcı olmasında, gönüllü ve zorunlu olarak rol alan demografik güçlerin (dervişler, aşiretler, akıncı uç beyleri, Ahiyân-ı Rûm, Bâciyân-ı Rûm) ve iskân politikasının önemi vurgulanır.</i>	

KONULAR-KAZANIMLAR

39

Osmanlı Devleti'nin Anadolu'da Türk siyasi birliğini sağlamaya yönelik faaliyetlerini analiz eder.

Osmanlı Devleti'nin beyliklere yönelik politikalarındaki değişime değinilir

40

Osmanlı Devleti ile Timur Devleti arasındaki mücadeleyi ve bu mücadelenin sonuçlarını değerlendirir.

a) Türk dünyasındaki liderlik mücadelesi Yıldırım Bayezid ve Timur örneği üzerinden ele alınır. Timur Devleti'nin Türk dünyası üzerindeki etkilerine kısaca değinilir. b) Fetret Devri'ne ve Osmanlı siyasi birliğinin yeniden sağlanmasına kısaca değinilir. c) Sosyal ve dinî etkileri bağlamında Şeyh Bedreddin Olayı'na kısaca değinilir.

DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SAVAŞÇILAR VE ASKERLER

41

Kuruluş Dönemi'nde Osmanlı askerî gücünün farklı muharip unsurlardan meydana geldiğini kavrar.

a) Bir devlete bağlı olmayan savaşçı topluluklar (aşiret savaşçıları, ücretli savaşçılar, inanç ve din uğruna savaşanlar) ile devlet askerleri arasındaki farklar açıklanarak Türk tarihindeki 'alplık' ve 'gazilik' kavramları üzerinde durulur. b) Diğer Türk beylik ve devletlerinin aksine erken tarihte aşiret güçlerinden düzenli birliklere geçen Osmanlı'nın ilk dönem askerî teşkilatına ve bu teşkilatı oluşturan zümrelere değinilir.

42

Yeniçeri Ocağının ve devşirme sisteminin Osmanlı devletleşme sürecine etkisini analiz eder.

a) Yeniçeri Ocağının kurulmasına ve devşirme sisteminin köklerine, ortaya çıkış sürecine değinilerek bunların merkezi devlet yapısının güçlenmesindeki rolleri vurgulanır. Osmanlıların, Yeniçeri Ocağı ile birlikte, Abbasi ve Selçukluların daha önce uyguladıkları gulâm sistemini mükemmelleştirdikleri açıklanır. b) Yeniçeri Ocağı ile birlikte profesyonel askerliğin başlamasının Osmanlı Devleti'ni askerî teşkilat ve güç bakımından diğer Türk devletleri ile dönemin Avrupa devletlerinden ayırttığına değinilir.

BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI MEDENİYETİ

43

Sûfîlerin ve âlimlerin öğretilerinin Anadolu'nun İslamlaşmasına etkisini kavrar.

Özlü sözlerinden hareketle Ahmet Yesevî, Mevlânâ Celâleddîn-î Rumî, Ahî Evran, Yunus Emre, Hacı Bektâş-ı Velî ve Hacı Bayrâm-ı Velî gibi şahsiyetlerin temel öğretilerine değinilir.

44

Osmanlı devlet idaresinin ilmiye, kalemiye ve seyfiye sınıflarının birlikteliğine dayalı yapısını analiz eder.

a) İlmiye sınıfının çeşitli vazifelerinden (devlet idaresi, hukuk ve adalet, ilim ve tedris) hareketle dinin Osmanlı devlet idaresi ve toplum düzenindeki rolü üzerinde durulur. b) Osmanlı dünyasında medreseler ve âlimlerin yanı sıra tekkeler ve ariflerin de bilgi üretimi ve eğitim alanında önemli vazifeler üstlendiği vurgulanır. c) Türk dünyasında yetişmiş olan bilim insanlarına (Akşemsetdin, Ali Kuşçu ve Uluğ Bey) ve çalışmalarına kısaca değinilir.

45

Osmanlı coğrafyasında sözlü ve yazılı kültürün toplum hayatına etkilerini analiz eder.

a) Sözlü halk kültürü ile saray çevresi ve belirli şehirlerde oluşan kitabî kültür ana hatlarıyla ele alınır. b) II. Murad Dönemi'ndeki kültürel gelişmeler üzerinde durulur. c) Şair sultanların eserlerinden örneklere (orijinali ve günümüz Türkçesi ile) yer verilir.

46

Osmanlı coğrafyasındaki zanaat, sanat ve kültür faaliyetleri ile bunlara bağlı olarak sosyal hayatta meydana gelen değişimleri analiz eder.

a) Osmanlı hâkimiyetiyle birlikte Anadolu ve Rumeli'deki şehirlerin yapısındaki dönüşüm (şehir planlaması, mimari anlayış) üzerinde durulur. b) Ahşap ve taş işlemeciliği, dokumacılık, çinicilik ve hat sanatlarına değinilir.

KONULAR-KAZANIMLAR

DÜNYA GÜCÜ OSMANLI (1453-1595)

47	<p>1453-1520 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.</p> <p><i>Başlıca siyasi gelişmeler olarak İstanbul'un Fethi (1453), Sırbistan'ın alınması (1454), Amasra'nın alınması (1459), Mora'nın alınması (1460), Sinop ve Trabzon'un alınması (1461), Eflâk'ın alınması (1462), Bosna ve Hersek'in alınması (1463), Venedik ile mücadele (1463-1479), Otlukbeli Muharebesi (1473), Karamanoğlu Beyliği'ne son verilmesi (1474), Kırım'ın Fethi (1475), Boğdan'ın alınması (1476), Arnavutluk'un alınması (1479), İtalya Seferi (1480), Cem Sultan Olayı (1481-1495), İspanya'daki Yahudilerin Osmanlı ülkesine getirilmesi (1492), Şahkulu İsyanı (1511), Çaldıran Muharebesi (1514), Turnadağ Muharebesi (1515), Mercidabık Muharebesi (1516) ve Ridaniye Muharebesi (1517) verilir. Burada verilen kronolojik sıralama, öğrencilerin kronolojik düşünme becerilerini desteklemeye yöneliktir. Sıralanan olay ve olgulara ilişkin bir konu anlatımı yapılmamalı ve bunların ezberletilmesi yoluna gidilmemelidir.</i></p>	
48	<p>İstanbul'un Fethi'nin sebeplerini, fetih sürecini ve fethin stratejik sonuçlarını kavrar.</p> <p>a) Fethi'n dünya siyasi tarihi bakımından önemine değinilir. b) Osmanlı Devleti'nin kurumsallaşmasında (idari, kültürel ve demografik boyutlar özellikle vurgulanarak) İstanbul'un fethinin oynadığı rol vurgulanır.</p>	
49	<p>Osmanlı Devleti'nin İslam coğrafyasında hâkimiyet kurmasının Türk ve İslam dünyası üzerindeki etkilerini analiz eder.</p> <p>a) Anadolu ve İran coğrafyasında hâkimiyet kurma çabalarının siyasi ve sosyal etkileri üzerinde durulur. b) I. Selim Dönemi'nde Osmanlı - Memlûk ilişkileri, İslam dünyasında liderlik mücadelesi bağlamında ele alınır.</p>	
50	<p>1520-1595 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.</p> <p><i>Başlıca siyasi gelişmeler olarak Belgrad'ın Fethi (1521), Rodos'un Fethi (1522), Mohaç Muharebesi (1526), Babür İmparatorluğu'nun kurulması (1526), Barbaros Hayrettin'in Cezayir'e hâkim olması (1529), I. Viyana Kuşatması (1529), İstanbul Antlaşması (1533), Cezayir'in alınması (1533), İrakeyn Muharebesi (1534), Fransa'ya kapitülasyon verilmesi (1535), Preveze Deniz Savaşı (1538), Hint Deniz Seferleri (1538-1553), Trablusgarp'ın Fethi (1551), Tebriz'in alınması (1548), Nahçıvan'ın alınması (1553), Amasya Antlaşması (1555), Sudan'ın Kızıldeniz sahilinde Sevâkin Adası merkezli Habeş Eyaleti'nin kurulması (1555), Augsburg Barışı (1555), Cerbe Deniz Savaşı (1560), Zigetvar Seferi (1566), Sakız Adası'nın alınması (1566), Yemen'in alınması (1568), Kıbrıs'ın Fethi (1571), İnebahtı Deniz Savaşı (1571), Tunus'un Fethi (1574), Fas'ta Osmanlı hâkimiyetinin kurulması (1578) ve Ferhat Paşa Antlaşması (1590) verilir. Burada verilen kronolojik sıralama, öğrencilerin kronolojik düşünme becerilerini desteklemeye yöneliktir. Sıralanan olay ve olgulara ilişkin bir konu anlatımı yapılmamalı ve bunların ezberletilmesi yoluna gidilmemelidir.</i></p>	
51	<p>Kanuni Dönemi'nden itibaren Osmanlı Devleti'nin siyasi sınırlar ve devlet teşkilatı bakımından olgunluğa eriştiğini kavrar.</p> <p>a) I. Süleyman'ın "Kanuni" olarak anılmasının gerekçeleri üzerinde durulur. b) Osmanlı-Habsburg mücadelesi Doğu Avrupa'da hâkimiyet kurma çabaları bağlamında ele alınır. c) Osmanlı-Safevi ilişkileri Doğu'da hâkimiyet kurma çabaları bağlamında açıklanır. ç) Osmanlı Devleti'nin uyguladığı ekonomi politikalarından ticaret yollarının kontrolü ve kapitülasyonlara / imtiyazlara değinilerek bunlar üzerinden kurulan uzun vadeli stratejik ortaklıklara vurgu yapılır.</p>	

KONULAR-KAZANIMLAR

- 52 Uyguladığı uzun vadeli stratejinin Osmanlı Devleti'nin dünya gücü haline gelmesindeki rolünü analiz eder.
a) Osmanlı Devleti'nin XV ve XVI. yüzyıllardaki stratejik rakiplerine [Venedik, Ceneviz, Portekiz, İspanya, Avusturya (Habsburg İmparatorluğu), Safeviler, Memlûkler] karşı uyguladığı uzun vadeli politikalar ve bunların yansımaları üzerinde durulur. b) Osmanlı'nın XV ve XVI. yüzyıllarda izlediği siyasetin uzun vadeli etkileri [Roma Katolik Kilisesi'ne karşı Ortodoksluğun ve Protestanlığın himaye edilmesi, Avrupa monarşilerinin varlıklarını devam ettirmeleri (Fransa, İngiltere ve Hollanda), Afrika'daki Müslümanların himaye edilmesi] üzerinde durulur.
- 53 Osmanlı Devleti'nin takip ettiği kara ve deniz politikalarını analiz eder.
a) Osmanlı Devleti'nin öncelikli olarak bir kıta (kara) gücü olduğu vurgulanır ve dönemin diğer büyük kıta güçlerine kısaca değinilir. b) Coğrafi Keşifler'in Osmanlı Devleti'nin Akdeniz'deki hâkimiyetinde meydana getirdiği değişimler üzerinde durulur.

SULTAN VE OSMANLI MERKEZ TEŞKİLATI

- 54 Topkapı Sarayı'nın devlet idaresinin yanı sıra devlet adamı yetiştirilmesinde ve şehir kültürünün gelişmesindeki rollerini analiz eder.
a) Padişahın ikametgâhı olan sarayın aynı zamanda devlet idaresinin ve devlet adamı yetiştirilmesinin de merkezi olduğu açıklanır. b) Sarayın bölümleri, saray halkı ve Divân-ı Hümayuna değinilerek Osmanlı merkezi idaresinde padişah dışındaki aktörler üzerinde durulur. c) Tarihi olayların, bugünün bakış açısı ve değer yargılarıyla ele alınmasının tarihî gerçeklerin yorumlanmasına etkileri örnek olay ve metinler üzerinden ele alınır.
- 55 Osmanlı Devleti'nde merkezi otoriteyi güçlendirmeye yönelik düzenlemeleri analiz eder.
a) "Devletin toprakları padişahındır." anlayışı, Fatih Kanunnâmesi ile devletin bekası için padişaha kendi öz kardeşlerini bile öldürme izninin verilmesi, padişahın Divân-ı Hümayunun başkanlığını vezir-i âzama devretmesi, haremden evlenme usulünün ve müsadere sisteminin getirilmesi konularına değinilir. b) Osmanlı nasihatnâme ve siyasetnâme geleneğine ait örneklerden hareketle devlet idarecisinin sahip olması gereken vasıflara değinilir. c) Başlangıçtan on yedinci yüzyıla kadar şehzadelerin yetiştirilme usulü ve bunun Osmanlı yönetimine etkisi vurgulanır.

KLASİK ÇAĞDA OSMANLI TOPLUM DÜZENİ

- 56 Osmanlı Devleti'nde millet sisteminin yapısını analiz eder.
a) İslam ve Osmanlı düşünce geleneklerinde ümmet ve millet kavramlarına yüklenen anlamlara değinilir. b) Farklı dinî ve kültürel kimliklere sahip toplum kesimlerini idare etmenin millet sistemi sayesinde mümkün olduğu vurgulanır.
- 57 Osmanlı Devleti'nin fethettiği yerleşim yerlerinin İslam kültürünün etkisiyle geçirdiği dönüşümü analiz eder.
a) Fethedilen bölgelerdeki gayrimüslimlerin yaşadıkları toplumsal değişimler üzerinde durulur. b) Osmanlı şehir ve mahallelerindeki çok kültürlü sosyal hayat (panayır ve şenlikler, dinî törenlerin günlük hayata yansımaları, yemek kültüründeki çeşitlilik, kıraathane / kahvehane ve bozahane kültürü, kıyafetlerdeki çeşitlilik) üzerinde durulur.
- 58 Lonca Teşkilatının Osmanlı ekonomik sistemi ve toplum yapısındaki yerini analiz eder.
a) Üretimde ziraat ve el emeğini esas alan Osmanlı ekonomik sisteminde Lonca Teşkilatının ve narh uygulamasının rolüne kısaca değinilir. b) Loncaların toplumsal hayat ve mesleki eğitimdeki yerine değinilerek Osmanlı şehirlerindeki başlıca meslek grupları ele alınır. c) Osmanlı ekonomik sistemi içerisinde başlıca ticaret mekânları (liman, kervansaray, pazar yeri, bedesten ve kapan) açıklanır.
- 59 Osmanlı Devleti'nde vakıfların sosyal hayattaki yerini ve önemini kavrar.
a) Vakıfların sosyal hayatta üstlendiği rollere (imar faaliyetleri, dinî ve sosyo-ekonomik hizmetler) değinilir. b) Sosyal hayatta vakıfların faaliyet alanlarının çeşitliliği farklı vakfiye örnekleri üzerinden ele alınır.

KONULAR-KAZANIMLAR

11.Sınıf

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)

- 60 1595-1700 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.
Başlıca siyasi gelişmeler olarak Haçova Muharebesi (1596), Zitvatorok Antlaşması (1606), Nasuh Paşa Antlaşması (1612), Serav Antlaşması (1618), Hotin Antlaşması (1621), Kasr-ı Şirin Antlaşması (1639), Vasvar Antlaşması (1664), Girit'in Fethi (1669), Bucaş Antlaşması (1676), Bahçesaray Antlaşması (1681), II. Viyana Kuşatması (1683), Karlofça Antlaşması (1699) ve İstanbul Antlaşması (1700) verilir. Burada verilen kronolojik sıralama, öğrencilerin kronolojik düşünme becerilerini desteklemeye yöneliktir. Sıralanan olay ve olgulara ilişkin bir konu anlatımı yapılmamalı ve bunların ezberletilmesi yoluna gidilmemelidir.
- 61 XVII. yüzyılda değişen siyasi rekabet içerisinde Osmanlı Devleti'nin ittifak girişimlerini açıklar.
a)Habsburg İmparatorluğu'na karşı yürütülen uzun savaşlar neticesinde yapılan Zitvatorok Antlaşması ile birlikte Avrupa diplomasisinde mütekabiliyet esasının kabul edildiği açıklanır. b) Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin doğu sınırının büyük ölçüde belirlendiğine (Kasr-ı Şirin Antlaşması) değinilir. c) Osmanlı Devleti'nin karşı karşıya kaldığı stratejik tehditler (Lehistan, Venedik, Avusturya, Rusya ve Malta) ve kayıplar bağlamında Avrupa siyasetinde kurduğu konjonktürel ittifaklara ana hatlarıyla değinilir.
- 62 Modern devletler hukukunun ortaya çıkışında Westphalia (Vestfalya) Barışı'nın rolünü kavrar.
- 63 Denizcilik faaliyetlerinin içdenizlerden okyanuslara taşınmasının dünya siyasetine ve ticaretine etkilerini analiz eder.
a)Okyanusa ve Akdeniz'e kıyısı olan Avrupa güçlerinin denizcilik stratejileri ile denizlerde küresel ölçekli ticari ve askerî faaliyetlere girişmeleri üzerinde durulur. b) Osmanlı Devleti'nin Akdeniz ve Karadeniz hâkimiyetinin zayıflamasının sebepleri üzerinde durulur. Bu bağlamda Osmanlı denizciliğinde kadırgadan kalyona geçişe değinilir.
- 64 1700-1774 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.
a)Başlıca siyasi gelişmeler olarak Prut Antlaşması (1711), Pasarofça Antlaşması (1718), Patrona Halil İsyanı (1730), Ahmet Paşa Antlaşması (1732), Belgrad Antlaşması (1739), Kerden Antlaşması (1746), Kapitülasyonların sürekli hale gelmesi (1740), Çeşme Baskını (1770) ve Küçük Kaynarca Antlaşması (1774) verilir. Burada verilen kronolojik sıralama, öğrencilerin kronolojik düşünme becerilerini desteklemeye yöneliktir. Sıralanan olay ve olgulara ilişkin bir konu anlatımı yapılmamalı ve bunların ezberletilmesi yoluna gidilmemelidir. b) Osmanlı Devleti'nin Karlofça Antlaşması'yla kaybettiği toprakları geri alma gayretlerine değinilir. c) Safevi Devleti'nin sona erışı ile Osmanlı-İran ilişkilerinde yeni bir döneme girildiğine değinilir. ç) Osmanlı-Rus mücadelesi, Osmanlı Devleti'nin askerî ve siyasi güç kaybı bağlamında ele alınır.

DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI

- 65 Avrupa düşüncesinde meydana gelen değişimleri ve bunların etkilerini analiz eder.
a) Roma Katolik Kilisesi'nin fikrî-manevi, siyasi, sosyal ve ekonomik alanlarda kurduğu baskı ve vesayet, ruhban veya aristokrat olmayan kesimleri alternatif bir dünya tasavvuruna sevk ettiği vurgulanır. Söz konusu baskı ve vesayet, fikrî-manevi (Rönesans-Reform, Protestanlaşma, hümanist ve rasyonalist felsefeler, Newtoncu Fizik ve Bilim Devrimi, sekülerleşme), sosyo-politik (ülke-devlet esasına dayalı prensliklerin ortaya çıkışı ve devletlerarası ilişkilerin sekülerleşmesi), sosyoekonomik (merkantilizm ve kırdan kente göç, aristokrasiye karşı tüccar burjuva sınıfının güçlenmesi), askerî ve teknolojik (ateşli silahlar, yeni gemi türleri) alanlarda yol açtığı çeşitli değişimler vurgulanır. b) XVII ve XVIII. yüzyıllarda Avrupa düşüncesinde meydana gelen değişimler Copernicus (Kopernik), Machiavelli (Makyavel), Thomas Moore (Tamis Mur), Immanuel Kant (İmanuel Kant) ve Jean Jacques Rousseau'nun (Jan Jak Russo) temel fikirleri üzerinden ele alınır.

KONULAR-KAZANIMLAR

66

Avrupa'daki gelişmelere bağlı olarak Osmanlı idari, askerî ve ekonomiyapısında meydana gelen değişimleri analiz eder.

a) Avrupalıların Amerika kıtasına ulaşmaları sonrasında Avrupa'ya ve dünyaya yayılan değerli madenlerin ortaya çıkardığı ekonomik değişimin Osmanlı coğrafyasında enflasyona ve toprağın ticarileşmesine yol açtığına değinilir. b) Merkantilist ekonomi ve Askerî Devrim'in, Avrupa devletleri ile rekabet hâlindeki Osmanlı Devleti'nin toprak düzeninde ve buna bağlı savaş organizasyonunda yol açtığı zorunlu dönüşümler (tüfek kullanabilen piyade ihtiyacının artması neticesinde Yeniçeri Ocağı mevcudunun artışı ve devşirme sisteminin sona ermesi; sekban, sarıca, levent gibi ücretli geçici asker istihdamına sıklıkla başvurulması ve nihayet toprak düzenindeki özelleşme eğilimleri sebebiyle ordunun lojistik sistemin bozulması) üzerinde durulur. c) Fransa'ya verilen kapitülasyonların sürekli hâle getirilmesinin Osmanlı ekonomisine etkilerine değinilir. ç) Osmanlı Devleti'nde artan savaş finansmanını karşılamak için alınan tedbirlere (toplanan vergilerin artırılması, iltizam ve malikâne sistemleri ve olağanüstü savaş vergileri) değinilir. d) Avrupa'da merkezîyetçi/mutlakîyetçi devletler güçlenirken, Osmanlı coğrafyasında mahallî politik ve ekonomik aktörlerin merkezî idareye karşı güç kazandığı vurgulanır.

67

Osmanlı devlet idaresi ve toplum düzenindeki çözümleri önleme çabalarını analiz eder.

a) XVII ve XVIII. yüzyıllarda gerçekleşen muhalif hareketler (Celâli, Yeniçeri ve Suhte İsyancıları) dış ve iç kaynaklı değişim ve dönüşümlerle ilişkilendirilerek kısaca ele alınır. İsyanlara katılan toplum kesimlerinin sosyo-ekonomik beklentilerine kısaca değinilir. b) Osmanlı saltanatında tahta kimin geçeceğine dair belirsizliğin neden olduğu iç siyasi karışıklıklara engel olmak amacıyla Ekber ve Erşed Sistemi'nin ihdas edildiğine değinilir. c) Osmanlı ıslahat layihalarında devlet idaresi ve toplum düzenindeki değişikliklerin genellikle iç faktörlere bağlı olarak merkezîyetçi bir perspektiften algılandığı vurgulanır. ç) Lâle Devri olarak bilinen dönemde gerçekleştirilen başlıca yeniliklerin Osmanlı sosyal hayatında etkileri üzerinde durulur. d) Avrupa'da matbaanın kullanılmaya başlanmasının bilginin üretilmesi ve bilgiye erişim alanlarında sağladığı imkânlar vurgulanarak Osmanlı Devleti'nde Müslüman ve gayrimüslimlerin matbaayı kullanmaya başlama süreçleri ele alınır. e) Osmanlı ilim ve irfan geleneğindeki yenilik arayışları; Kâtip Çelebi, Naima Efendi, Evliya Çelebi ve Yanyalı Esad Efendi örneklerinden hareketle ele alınır.

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGE STRATEJİSİ (1774-1914)

68

1774-1914 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.

Başlıca siyasi gelişmeler olarak Aynalıkavak Tenkihnamesi (1779), Kırım'ın Rusya tarafından ilhakı (1783), Fransız İhtilali (1789), Zıstovi Antlaşması (1791), Yaş Antlaşması (1792), Fransa tarafından Mısır'ın işgali (1798), El-Ariş Antlaşması (1801), Sırp İsyanı (1804), Senedi İttifak (1808), Bükreş Antlaşması (1812), Viyana Kongresi (1815), Rum İsyanı (1821), Sudan'da Mısır-Osmanlı hakimiyetinin kurulması (1821-1881), Navarin Olayı (1827), Edirne Antlaşması (1829), Fransızların Cezayir'i alması (1830), Kütahya Antlaşması (1833), Hünkar İskelesi Antlaşması (1833), Balta Limanı Antlaşması (1838), Nizip Muharebesi (1839), Tanzimat Fermanı (1839), Londra Antlaşması (1840), Londra Boğazlar Sözleşmesi (1841), Kırım Savaşı (1853-1856), ıslahat Fermanı (1856), Paris Antlaşması (1856), Süveyş Kanalı'nın açılması (1869), Kanun-ı Esasî'nin ilanı (1876), Osmanlı-Rus Savaşı (1877-1878), Ayastefanos Antlaşması (1878), İngilizlerin Kıbrıs'ı işgali (1878), Berlin Antlaşması (1878), Fransızların Tunus'u işgali (1881), Düyûn-ı Umûmiye İdaresinin kurulması (1881), Üçlü İttifak'ın kurulması (1882), İngilizlerin Mısır'ı işgali (1882), Üçlü İtilaf'ın kurulması (1907), II. Meşrutiyet'in ilanı (1908), Bulgaristan'ın bağımsız olması (1908), Girit'in Yunanistan tarafından işgali (1908), Bosna-Hersek'in Avusturya Macaristan İmparatorluğu tarafından ilhakı (1908), 31 Mart Olayı (1909), Trablusgarp Savaşı (1911), Uşi Antlaşması (1912), I. Balkan Savaşı (1912), Londra Antlaşması (1913), Bâbîâli Baskını (1913), II. Balkan Savaşı (1913), Atina Antlaşması (1913), İstanbul Antlaşması (1913) ve Bükreş Antlaşması (1913) verilir. Burada verilen kronolojik sıralama, öğrencilerin kronolojik düşünme becerilerini desteklemeye yöneliktir. Sıralanan olay ve olgulara ilişkin bir konu anlatımı yapılmamalı ve bunların ezberletilmesi yoluna gidilmemelidir.

KONULAR-KAZANIMLAR

69

Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığına yönelik tehditleri analiz eder.

a) Osmanlı Devleti'nin güç kaybetmesiyle birlikte büyük güçlerin Osmanlı coğrafyasına nüfuz etme ve muhtemel bir dağılma durumunda Osmanlı topraklarını ve tabii kaynaklarını paylaşma çabaları küresel güç mücadelesi bağlamında ele alınır. b) 1815 Viyana Kongresi ile başlayan süreçte büyük güçlerin müdahalesiyle uluslararası boyut kazanan konular (1821 Rum İsyanı ve sonrasında Yunanistan'ın kurulması, Kırım Savaşı ve sonrasında Osmanlı Devleti'nin Paris Antlaşması ile Avrupa devletler hukukuna dâhil edilmesi, 93 Harbi ve sonrasında Berlin Kongresi ile Doğu Anadolu'daki Ermeni Meselesi ve Makedonya Sorunu'nun tanımlanması) bağlamında Osmanlı Devleti'nin varlığının Avrupalı devletler tarafından tehdit edildiği üzerinde durulur. c) Avrupa'da XIX. yüzyılda siyasi birliğini tamamlayan devletler bağlamında Üçlü İttifak ve Üçlü İtilaf oluşumlarına değinilir.

70

Mehmet Ali Paşa'nın Osmanlı Devleti'nin merkezi yönetimine rağmen güç kazanması ve nüfuz alanını genişletme çabalarını analiz eder.

Vehhabilik hareketine ve bu hareketin etkilerine kısaca değinilir.

71

Osmanlı ile Rusya arasındaki rekabetin Osmanlı Devleti'nin Avrupa ve Asya siyasetindeki önemini kavrar.

a) 1768-1914 arasında Osmanlı Devleti'nin en büyük stratejik rakibinin Çarlık Rusya'sı olduğu açıklanır. Kara ve denizlerdeki Osmanlı-Rus mücadelesinin önceki kazanımlar kapsamında ele alındığı hatırlatılarak bu mücadeleler sonrasında yapılan antlaşmaların Osmanlı Devleti aleyhine Rusya'ya sağladığı kazanımlar kısaca ele alınır. b) Rusya'nın Boğazları kontrol ve Boğazlardan serbest geçiş hakkı gibi talepleri karşısında İngiltere, Avusturya-Macaristan, Almanya ve Fransa gibi ülkelerin Boğazları tahkim ederek ve diplomatik girişimlerde bulunarak Osmanlı Devleti'nin yanında yer almasına değinilir. c) Balkan Savaşları ve sonrasında Osmanlı'nın Avrupa'daki topraklarının kaybı, İngiliz-Rus-Fransız ittifakı ve Reval Görüşmesi, Birinci Dünya Savaşı arifesinde Osmanlı Hükûmetinin çeşitli büyük güçler ile ittifak arayışları ve Almanya ile yakınlaşması üzerinde durulur.

DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ

72

Fransız İhtilali ve Avrupa'da Sanayi Devrimi ile birlikte devlet-toplum ilişkilerinde meydana gelen dönüşümü kavrar.

a) Fransız İhtilali ile ortaya çıkan fikir akımlarının; imparatorlukların (Avusturya-Macaristan, Rusya ve Osmanlı) siyasi hayatlarına etkilerine ilişkin örneklere yer verilir. Bu bağlamda Avrupa devletlerinin Balkanlara yönelik politikalarının Osmanlı Devleti'ne etkilerine (Sırp İsyanı, Rum İsyanı ve Navarin Olayı) değinilir. Bu olayların detaylarına girilmez. b) Avrupa'daki 1830-1848 İhtilallerinin sosyo-ekonomik ve sosyo-politik etkileri kısaca vurgulanır. c) Avrupa modern siyasi ideolojileri (liberalizm, kapitalizm, sosyalizm, Marksizm) tanıtılarak bunların toplumsal etkilerine değinilir. ç) Avrupa'da Sanayi İnkılabı sonrasında belirginleşen sınıflı toplum yapısının mutlakiyetçi monarşilerin anayasal monarşilere dönüşmesi üzerindeki etkisi vurgulanır.

73

Osmanlı Devleti'nde modern ordu teşkilatı ve yurttaş askerliği konularındaki düzenlemelerin siyasi ve sosyal boyutlarını analiz eder.

a) Fransız İhtilali sonrasında Avrupa'da uygulanmaya başlanan zorunlu askerlik sistemi ile bu sistemin ulus devletlerin kurulması ve cumhuriyet rejimlerinin ortaya çıkması üzerindeki etkilerine değinilir. b) Osmanlı Devleti'nin Batı tipi yeni bir düzenli ordu kurma projelerinin (Nizam-ı Cedit, Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması ve Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye, Asâkir-i Nizamiye), dış askerî rekabete ayak uydurma arzusunun yanı sıra merkezî idarenin otoritesini arttırma amaçlı çabalar olduğu vurgulanır. c) Düzenli bir ordu kurmanın önündeki siyasi, ekonomik, coğrafi ve teknolojik engeller üzerinde durulur. Muafiyetlere ve "bedel-i askerî" uygulamasına değinilir.

KONULAR-KAZANIMLAR

74 Ulus devletleşme ve endüstrileşme süreçlerinin sosyal hayata yansımalarını analiz eder.
a) XIX. yüzyılda artan politik-askerî ve sosyo-ekonomik ihtiyaçlar çerçevesinde devlet idarecilerinin ülkelerindeki nüfusu artırmaya çalıştıkları ve demografik gücü bir millî güç unsuru olarak kullandıkları vurgulanır. b) Ulaşım ve haberleşme sektörlerindeki gelişmelerin (demiryolu, telgraf) merkezî idarelere hâkimiyet alanları üzerindeki otoritelerini arttırma imkânı vermesi Osmanlı Devleti örneği üzerinden ele alınır. c) Ulus devlet anlayışıyla birlikte eğitim kurumlarına ve askerî teşkilatlara devletin anlayışına uygun vatandaş yetiştirilmesi görevinin verilmesi üzerinde durulur. ç) Avrupa devletleriyle girilen siyasi ve askerî rekabet çerçevesinde açılan kurumlara (Hendesehane ve Mühendishaneler, Mekteb-i Harbiye, Tıbbiye, Mülkiye ve diğer meslek okulları) ve II. Mahmud Dönemi'nden itibaren zorunlu örgün eğitimin başlatılmasına değinilir. d) Osmanlı Devleti'nde açılan yabancı ve misyoner okulları ile azınlık okullarına değinilerek II. Abdülhamit Dönemi'nde devlet tarafından kurulan okullar kısaca ele alınır. e) II. Abdülhamid Dönemi'nde gerçekleştirilen devlet hastanelerinin ve Dârülaceze gibi sosyal yardım kurumlarının kurulması, emeklilik sistemi ve yoksul aylığı uygulamaları ele alınır. Bu uygulamaların günümüzde de varlıklarını sürdürdükleri vurgulanır. f) Avrupa'nın genelinde olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de eğitim ve sağlık alanlarında faaliyette bulunan dinî vakıflar ve diğer sivil toplum kuruluşlarının yerini devlet kurumlarının almaya başlamasının gerekçelerine değinilir.

75 Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Kanun-ı Esasî'nin içeriklerini küresel ve yerel siyasi şartlar bağlamında değerlendirir.
a) Sened-i İttifak, Tanzimat ve Islahat Fermanları ile Kanun-ı Esasî; uluslararası güçler, yerel siyasi aktörler ve ahalinin kriz dönemlerindeki farklı taleplerinin merkezî idare tarafından uzlaştırılmasına yönelik çabalar olarak ele alınır. b) Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerinde Osmanlı hukuk sisteminde meydana gelen değişiklikler ve çıkarılan başlıca kanunlar; devlet-toplum ilişkileri ve Osmanlı Devleti'nin Avrupa siyasi sistemine entegrasyonu çerçevesinde ana hatlarıyla ele alınır. c) Osmanlı Devleti'nin dağılmasını önlemeye yönelik Üç Tarz-ı Siyaset olarak bilinen fikir akımları ile bu fikir akımlarının; merkezî idarenin ve düşünce adamlarının siyasi ve toplumsal birliği koruma çabaları olduğu üzerinde durulur. ç) Meşrutiyet Dönemlerinde yapılan mebus seçimlerinin ve çok partili hayata geçiş denemelerinin demokratikleşme yolunda atılan adımlar olduğu vurgulanır.

76 1876-1913 arasında gerçekleştirilen darbelerin Osmanlı siyasi hayatı üzerindeki etkilerini değerlendirir.
a) 1876, 1909 ve 1913 darbelerinin aktörlerine, iç ve dış sebeplerine, gerçekleştirilme şekillerine ve sosyo-politik sonuçlarına değinilir. b) Devletin siyasi düzenini sekteye uğratan darbeler döneminde yaşanan toprak kayıplarına (Sırbistan, Bulgaristan, Girit, Bosna-Hersek, Arnavutluk) değinilir.

SERMAYE VE EMEK

77 Sanayi İnkılabı öncesindeki üretim tarzı ile endüstriyel üretim tarzı arasındaki farkları açıklar.
El emeğine dayalı zirai üretim ve zanaat üretimi ile endüstriyel üretim arasındaki farklılıklar bağlamında çalışma ortamı, üretim aletleri, üretimin hızı ve miktarı, üretim organizasyonu ve çalışma disiplini gibi hususlar üzerinde durulur.

78 Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde endüstriyel üretime geçiş çabalarını ve bu süreçte yaşanan zorlukları analiz eder.
a) Devletin ve özel sektörün sanayileşme çabalarının önündeki engeller (sermaye, bilim ve teknoloji, yetişmiş personel ve uzun vadeli strateji konularındaki yetersizlikler) üzerinde durulur. b) Küresel kapitalist güçlerle rekabet etme konusundaki zorluklar; 1838 Balta Limanı Antlaşması örneğinden hareketle gümrük ve ticaret antlaşmalarının sınırlayıcılığı ve yerli üretim yerine ithalatın tercih edilmesi gibi faktörler bağlamında ele alınır. c) Sömürgecilik ile küresel kapitalizm arasındaki ilişkinin sosyal ve ekonomik hayata etkilerine (kölelik, asimilasyon ile hammadde, işgücü ve pazar ihtiyacı) değinilir.

KONULAR-KAZANIMLAR

79

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde hükümetlerin ekonomik hayat üzerinde kontrol sağlamaya yönelik çabalarını ekonomik ve politik açılardan değerlendirir.

a) *Kapitalist dünya ekonomisinin etkilerinin yanında plansız ve kontrolsüz kamu harcamaları ve artan savaş maliyetleri dolayısıyla 1856'dan sonraki süreçte kamu maliyesinde yaşanan borç krizleri sonucunda Düyûn-ı Umûmiye İdaresinin kurulması ele alınır. b) İttihat ve Terakki Hükümetlerinin hedeflediği Millî İktisat Politikasına kısaca değinilir.*

XIX VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT

80

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerindeki nüfus hareketlerinin siyasi, askerî ve ekonomik sebep ve sonuçlarını açıklar.

a) *İmparatorlukların ulus-devletlere dönüşme süreçlerinin beraberlerinde demografik hareketleri getirmesine değinilir. b) Osmanlı Devleti'nin savaşlar ve siyasi anlaşmalar sonucunda toprak kaybetmesi sonrasında başlayan Türk ve Müslüman ahalinin Anadolu'ya doğru zorunlu göçlerinin sonuçları üzerinde durulur.*

81

Modernleşmeyle birlikte sosyal, ekonomik ve politik anlayışta yaşanan değişim ve dönüşümlerin gündelik hayata etkilerini analiz eder.

a) *Tüketim kalıplarının tek tipleştirilmesi ile büyük nüfuslu şehir ve metropollerin kurulmasının olumlu ve olumsuz sonuçlarına değinilir. b) XIX. yüzyılda gazetelerin ve diğer süreli yayınların artmasıyla birlikte kamuoyu kavramının sosyal bir gerçeklik hâline geldiğine değinilir. c) Kültür endüstrisi ile birlikte ortaya çıkan popüler kültür ve sanat ürünlerine değinilerek bunların sosyal hayatta meydana getirdiği değişimler üzerinde durulur. ç) Moderniteyle birlikte birey ve toplumun zaman tasavvurundaki değişim (iş zamanı - boş zaman) ve bu değişimin sosyal hayata yansımaları üzerinde durulur. d) Modern şehirlerin dokusunda yaşanan değişim Avrupa'nın büyük metropolleri ile İstanbul, İzmir ve Selanik gibi Osmanlı şehirleri üzerinden ele alınır.*

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

KONULAR-KAZANIMLAR

20. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ VE DÜNYA

1	<p>Mustafa Kemal'in Birinci Dünya Savaşı'na kadarki eğitim ve askerlik hayatını içinde bulunduğu toplumun siyasi, sosyal ve kültürel yapısı ile ilişkilendirir.</p> <p>a) Mustafa Kemal'in aldığı eğitimin, okuduğu okulların ve öğretmenlerinin onun yetişmesine ve kişiliğinin oluşmasına etkilerine değinilir. b) Selanik, Manastır, İstanbul, Şam ve Sofya şehirlerindeki siyasi ve sosyal ortamın, okuduğu kitapların, yerli ve yabancı düşünürlerin ve fikir akımlarının Mustafa Kemal'in fikirlerine etkisi ele alınır.</p>	
2	<p>20. yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti'nin siyasi, sosyal ve ekonomik durumunu analiz eder.</p> <p>a) II. Meşrutiyet'i hazırlayan fikrî, siyasi ve sosyal gelişmelere ve bu bağlamda İttihat ve Terakki Cemiyetine değinilir. b) Balkan Savaşları sonucunda Osmanlı Devleti'nin sınırlarının değişmesine ve bu savaşların Osmanlı toplum yapısına etkilerine değinilir.</p>	
3	<p>I. Dünya Savaşı sürecinde Osmanlı Devleti'nin durumunu siyasi, askerî ve sosyal açılardan analiz eder.</p> <p>a) I. Dünya Savaşı'nın sebepleri ve Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesinin gerekçeleri üzerinde durulur. b) Osmanlı Devleti'nin savaştığı cephele taarruz ve savunma özellikleri de belirtilerek ele alınır. c) Çanakkale Cephesi'ndeki deniz ve kara zaferleri ile Irak Cephesi'ndeki Kut'ül-Amâre Zaferi'ne, Kafkas İslam Ordusuna ve Medine Müdafaası'na değinilir. ç) Mustafa Kemal'in Çanakkale, Kafkas ve Suriye Cepheleindeki faaliyetleri ele alınır. Çanakkale Cephesi'nde etkin görev alan diğer komutanlar da tanıtılır. d) 1915 Olayları ile Ermeni Tehciri'ne değinilir. e) I. Dünya Savaşı sırasında Anadolu'da halkın durumu, yaşanan sıkıntılar, kıtlık ve hastalıklar, ailelerin yaşadığı dramlar üzerinde durulur. f) Bolşevik İhtilali ile Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşa girmesinin I. Dünya Savaşı'nın seyri üzerindeki etkilerine değinilir.</p>	
4	<p>I. Dünya Savaşı'nın sonuçlarını Osmanlı Devleti ve Batılı devletler açısından değerlendirir.</p> <p>a) Mondros Ateşkes Antlaşması ve bu antlaşmanın uygulanması üzerinde durulur. b) Mondros Ateşkes Antlaşması'na karşı İstanbul Hükümetinin, Mustafa Kemal'in ve halkın tutumu üzerinde durulur. c) İtilaf Devletleri'nin gerçekleştirdikleri işgal ve uygulamalarla Wilson İlkeleri arasındaki çelişkiye değinilir. ç) Paris Barış Konferansı'na değinilir. d) Osmanlı dışındaki İttifak Devletleri'nin İtilaf Devletleri'yle imzaladığı barış antlaşmalarının genel esasları verilir.</p>	

MİLLÎ MÜCADELE

5	<p>Kuvay-ı Millîye hareketinin oluşumundan Büyük Millet Meclisinin açılışına kadar olan süreçte meydana gelen gelişmeleri açıklar.</p> <p>a) İzmir'in işgaline ve işgale tepki olarak meydana gelen gelişmelere değinilir. b) Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkarak Millî Mücadele'yi başlatmasına değinilir. c) Millî cemiyetler ve millî varlığa düşman cemiyetler üzerinde durulur. Pontus Meselesi kısaca ele alınır. ç) Havza ve Amasya Genelgeleri, yerel kongreler ile Erzurum ve Sivas Kongrelerinin millî hâkimiyet ve millî birliğin sağlanması açısından önemi vurgulanır. d) Amiral Bristol ve General Harbord Raporları üzerinden işgallerin haksızlığına değinilir. e) Amasya Görüşmeleri'ne değinilir. f) Misak-ı Millî Kararları ve önemi üzerinde durulur.</p>	
---	---	--

KONULAR-KAZANIMLAR

6	<p>Büyük Millet Meclisinin açılış sürecini ve sonrasında meydana gelen gelişmeleri kavrar.</p> <p>a) <i>BMM'nin açılış gerekçeleri vurgulanarak bu meclisin genel özelliklerine değinilir.</i></p> <p>b) <i>BMM'ye karşı ayaklanmalar ve ayaklanmaların bastırılması için alınan tedbirlere değinilir.</i> c) <i>İstiklal Mahkemeleri'nin kuruluş gerekçeleri, işleyişi ve bu mahkemelere getirilen eleştirilere çeşitli kaynak ve görüşlerden alıntılar yapılarak yer verilir.</i> ç) <i>Anadolu Ajansının kurulmasına değinilir.</i></p>	
7	<p>Sevr Antlaşması'nın Millî Mücadele sürecine etkilerini analiz eder.</p> <p>a) <i>Sevr Antlaşması'nın öngördüğü sınırlar harita üzerinde gösterilir.</i></p> <p>b) <i>Sevr Antlaşması'na karşı İstanbul Hükümetinin, Mustafa Kemal'in ve halkın tutumu üzerinde durulur.</i></p>	
8	<p>Doğu ve Güney Cephelerinde verilen mücadelelerin ülkemizin bağımsızlık sürecine katkılarını kavrar.</p> <p>a) <i>Doğu ve Güney Cephelerinde Türk milletinin elde ettiği başarıların ulusal ve uluslararası sonuçları üzerinde durulur.</i></p>	
9	<p>Düzenli ordunun kurulmasından Mudanya Ateşkes Antlaşması'na kadar meydana gelen gelişmeleri Türkiye'nin bağımsızlık sürecine katkıları açısından analiz eder.</p> <p>a) <i>Düzenli ordunun kurulmasının gerekçeleri üzerinde durulur.</i> b) <i>Batı Cephesi'nde elde edilen askerî başarılar ve bu başarıların siyasi etkileri vurgulanır.</i> c) <i>Teşkilât-ı Esasiye Kanunu'na (1921 Anayasası) değinilir.</i> ç) <i>Mehmet Akif Ersoy'un Millî Mücadele'deki yeri ile İstiklal Marşı'nın kabulü ve önemi üzerinde durulur.</i> d) <i>Maarif Kongresi'nin düzenlenmesi ve önemi vurgulanır.</i> e) <i>Tekâlif-i Milliye Emirleri'ne, bu emirlerin uygulanmasına ve Millî Mücadele sürecinde dış ülkelere gelen yardımlara değinilir.</i> f) <i>Sakarya Meydan Muharebesi ve Büyük Taarruz'un Millî Mücadele'deki önemi üzerinde durularak Mustafa Kemal'in bu muharebelerin kazanılmasındaki rolü vurgulanır.</i></p>	
10	<p>Millî Mücadele sonucunda kazanılan diplomatik başarıları ülkemizin bağımsızlığı açısından değerlendirir.</p> <p>a) <i>Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın önemi vurgulanır.</i> b) <i>Türkiye'nin bağımsız bir devlet olarak tanınmasında Lozan Barış Antlaşması'nın önemi vurgulanır.</i> c) <i>Lozan Barış Antlaşması'nın maddeleri ile Sevr Antlaşması'nın maddeleri karşılaştırılır.</i></p>	
11	<p>Millî Mücadele sürecine katkıda bulunmuş önemli şahsiyetlerin kişilik özellikleri ile faaliyetlerini ilişkilendirir.</p> <p>a) <i>Halide Onbaşı, Şerife Bacı, Fatma Seher Erden, Gördesli Makbule, Tayyar Rahmiye gibi kadın kahramanların Millî Mücadele'ye katkılarına değinilir.</i> b) <i>Millî Mücadele'nin gerçekleşmesinde önemli rol oynayan İsmet İnönü, Kazım Karabekir, Fevzi Çakmak, Şahin Bey, Sütçü İmam gibi kahramanların şahsiyetleri hakkındaki anekdotlara yer verilir.</i> c) <i>Millî Mücadele sürecine halkın çeşitli kesimlerinin (din adamları, çocuk, eğitimci, esnaf vb.) farklı şekillerde katkıda buldukları vurgulanır.</i></p>	
ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI		
12	<p>Çağdaşlaşan Türkiye'nin temeli olan Atatürk ilkelerini kavrar.</p> <p>a) <i>Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Laiklik, Devletçilik ve İnkılapçılık ilkeleri açıklanır.</i></p>	
13	<p>Siyasi alanda meydana gelen gelişmeleri kavrar.</p> <p>a) <i>Saltanatın kaldırılması, Ankara'nın başkent oluşu, Cumhuriyet'in ilan edilmesi, Halifeliğin kaldırılması, Şer'iyeye ve Evkaf Vekâletinin kaldırılması, Erkân-ı Harbiye Vekâletinin kaldırılması, 1924 Anayasası'nın kabulü konularına neden ve sonuçlarıyla yer verilir.</i> b) <i>Siyasi alanda meydana gelen gelişmeleri Atatürk ilkeleri ile ilişkilendirilir.</i></p>	
14	<p>Hukuk alanında meydana gelen gelişmelerin Türk toplumunda meydana getirdiği değişimleri kavrar.</p> <p>a) <i>Hukuki düzenlemelerin neden yapıldığı kısaca açıklanır ve bu alanda uygulama birliğinin önemi vurgulanır.</i> b) <i>Türk Medeni Kanunu'nun, aile yapısında ve kadının toplumdaki yerinde meydana getirdiği değişim vurgulanır.</i> c) <i>Hukuk alanında meydana gelen gelişmeler Atatürk ilkeleri ile ilişkilendirilir.</i></p>	

KONULAR-KAZANIMLAR

15	Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılapları ve gelişmeleri kavrar. a) <i>Tevhid-i Tedrisat Kanunu, Harf İnkılabı, Millet Mektepleri, Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu ele alınır. b) 1933 Üniversite Reformu'ndan hareketle Atatürk'ün bilimsel gelişme ve kalkınmaya verdiği önem vurgulanır. c) Atatürk'ün güzel sanatlara ve spora verdiği önem açıklanırken müzik, heykel ve resim alanlarındaki uygulamalardan ve kurumsallaşmalardan örnekler verilir. ç) Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılaplar ve kaydedilen gelişmeler Atatürk ilkeleri ile ilişkilendirilir.</i>	
16	Toplumsal alanda yapılan inkılapları ve meydana gelen gelişmeleri kavrar. a) <i>Kılık ve kıyafette yapılan düzenlemeler, tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması, takvim, saat ve ölçülerde değişiklik yapılması ile Soyadı Kanunu konuları ele alınır. b) Türk kadınına siyasi, sosyal ve eğitim alanlarında sağlanan haklar üzerinde durulur. Türk kadınına sağlanan siyasi haklar ile diğer ülkelerin kadınlara sağladığı siyasi hakların karşılaştırılması yapılır. c) Toplumsal alanda yapılan inkılaplar ve gelişmeler Atatürk ilkeleri ile ilişkilendirilir.</i>	
17	Ekonomi alanında meydana gelen gelişmeleri kavrar. a) <i>İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar millî iktisat anlayışı ve tasarruf bilinci açılarından ele alınır. b) Tarım, sanayi, ticaret ve denizcilik alanlarında yapılan çalışmalar üzerinde durulur. c) 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı'nın Türkiye ekonomisine etkilerine kısaca değinilir. ç) Ekonomi alanında meydana gelen gelişmeler Atatürk ilkeleri ile ilişkilendirilir.</i>	
18	Atatürk Dönemi'nde sağlık alanında yapılan çalışmaları kavrar.	
19	Atatürk ilke ve inkılaplarını oluşturan temel esasları Atatürkçü düşünce sistemi açısından analiz eder. <i>Millî tarih bilinci, vatan ve millet sevgisi, millî dil, bağımsızlık ve özgürlük, egemenliğin millete ait olması, millî kültürün geliştirilmesi, Türk milletini çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkarma, millî birlik ve beraberlik, ülke bütünlüğü çerçevesinde ele alınır.</i>	

İKİ SAVAŞ ARASINDAKİ DÖNEMDE TÜRKİYE VE DÜNYA

20	Atatürk Dönemi'nde Türkiye Cumhuriyeti'nin iç politikasındaki önemli gelişmeleri açıklar. a) <i>I. Meclisin ve II. Meclisin teşekkülündeki yöntem ve süreçlere kısaca değinilir. b) Çok partili hayata geçiş çerçevesinde partileşme çabaları ele alınır. c) Mustafa Kemal'e suikast girişimine değinilir. ç) Bu dönemde çok partili siyasi hayatın devamlılığının sağlanamamasının nedenleri üzerinde durulur.</i>	
21	Atatürk Dönemi'nde (1923-1938) Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasındaki başlıca gelişmeleri açıklar. a) <i>Türkiye'nin Yunanistan, İngiltere, Fransa ve SSCB ile ilişkilerine değinilir. b) Musul Sorunu ve bu soruna ilişkin Türk ve İngiliz tezleri üzerinde durulur. c) Türkiye'nin Milletler Cemiyetine üyeliği, Balkan Antantı, Sadabat Paketi, Montrö Boğazlar Sözleşmesi ve Hatay'ın ana vatana katılması üzerinde durulur. ç) Atatürk'ün ölümüne ve İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanı seçilmesine değinilir.</i>	
22	İki dünya savaşı arasındaki dönemde dünyada meydana gelen siyasi ve ekonomik gelişmeleri kavrar. a) <i>Birinci Dünya Savaşı sonrası kalıcı barışı sağlama çabalarına (Milletler Cemiyeti, Locarno Antlaşması ve Briand-Kellogg Paketi) değinilir. b) 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı (Kara Perşembe) ve etkileri üzerinde durulur. c) İki savaş arasındaki dönemde etkilerini artıran faşizm, nazizm, komünizm, sosyalizm, liberalizm ve kapitalizmin genel özelliklerine ve siyasi etkilerine değinilir.</i>	

II. DÜNYA SAVAŞI SÜRECİNDE TÜRKİYE VE DÜNYA

23	II. Dünya Savaşı'nın sebepleri, başlaması ve yayılmasıyla ilgili başlıca gelişmeleri kavrar. a) <i>II. Dünya Savaşı'nın arka planında yer alan stratejik ve emperyalist rekabet vurgulanır. b) II. Dünya Savaşı'nın seyrini değiştiren gelişmeler (Stalingrad Kuşatması, Normandiya Çıkarması, Pearl Harbor Baskını, Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombalarının atılması) ele alınır. c) Birleşmiş Milletler Teşkilatının kuruluş amacına ve günümüzdeki misyonuna değinilir.</i>	
----	---	--

KONULAR-KAZANIMLAR

	<p>24</p> <p>II. Dünya Savaşı sürecinde Türkiye'nin izlediği siyaset ile savaşın Türkiye üzerindeki ekonomik ve toplumsal etkilerini analiz eder.</p> <p><i>Savaş sırasında Türkiye'nin aldığı ekonomik tedbirlerin (Millî Korunma Kanunu, Varlık Vergisi, karne uygulaması, tarımsal ürünlerin ordu ihtiyacına yönlendirilmesi) toplumsal hayata yansımalarına değinilir.</i></p>	
	<p>25</p> <p>II. Dünya Savaşı'nın sonuçlarını değerlendirir.</p> <p><i>a) Atlantik Bildirisi, Yalta ve Postdam Konferanslarından hareketle savaşın siyasi sonuçlarına ve ortaya çıkan iki kutuplu dünya düzenine değinilir. b) Ortadoğu'nun yeniden şekillenmesi ile ilgili gelişmelere yer verilir.</i></p>	
II. DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA TÜRKİYE VE DÜNYA		
	<p>26</p> <p>1945-1950 yılları arasında Türkiye'de meydana gelen siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeleri kavrar.</p> <p><i>a) Çok partili hayata geçişin ve Demokrat Parti'nin kurulmasının Türk demokrasi tarihi açısından önemi üzerinde durulur. b) 1946 ve 1950 seçimleri ile seçim sistem ve usullerindeki değişimler üzerinde durulur.</i></p>	
	<p>27</p> <p>II. Dünya Savaşı sonrası dönemde uluslararası ilişkilerde ve Türk dış politikasında meydana gelen gelişmeleri kavrar.</p> <p><i>a) Savaş sonrası ABD ve SSCB'nin iki küresel güç olarak ortaya çıkmasına ve bu bağlamda Varşova Paktı ve Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'nün (NATO) kurulmalarına değinilir. Ayrıca bu oluşumların dünya siyasetine etkileri üzerinde kısaca durulur. b) Truman Doktrini'nin Türkiye'nin dış politika yönelimleri üzerindeki etkisine ve bu etkilerin yansımalarına (Kore Savaşı ve Türkiye'nin NATO üyeliği) değinilir. c) Türkiye'nin Avrupa Konseyi'ne girmesine değinilir.</i></p>	
	<p>28</p> <p>1950'ler Türkiye'sinde meydana gelen siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeleri analiz eder.</p> <p><i>Marshall yardımlarının Türk ekonomisine etkisi (tarımda makineleşmeye bağlı olarak köyden kente göç ve sonuçları, demir yolu yapımından kara yolu yapımına dönüş) üzerinde durulur.</i></p>	
TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA DÜNYA VE TÜRKİYE		
	<p>29</p> <p>1960 sonrasında dünya siyasetinde ortaya çıkan gelişmeleri açıklar.</p> <p><i>a) Arap-İsrail Savaşlarına kısaca değinilir. b) İran-Irak Savaşı'nın sebep ve sonuçları kısaca ele alınır.</i></p>	
	<p>30</p> <p>1960'lardan itibaren Türk dış politikasını etkileyen önemli gelişmeleri kavrar.</p> <p><i>a) Kıbrıs Sorunu'nun ortaya çıkış nedenleri (ENOSİS, Megalo İdea, EOKA), Kıbrıs Barış Harekâtı ve sonrasında meydana gelen gelişmeler üzerinde durulur. b) Ege Adaları, Kıta Sahanlığı, Batı Trakya Türklerinin sorunları bağlamında Türk-Yunan ilişkileri üzerinde durulur. c) Ermeni Sorunu bağlamında Türkiye'ye karşı gerçekleştirilen uluslararası girişim ve faaliyetlere (ASALA ve diaspora) değinilir.</i></p>	
	<p>31</p> <p>1960'lardan itibaren Türkiye'de meydana gelen siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmeleri analiz eder.</p> <p><i>a) 27 Mayıs Askerî Darbesi, 1971 Muhtırası ve 1980 Askerî Darbesi ile bu olayların siyasi ve sosyoekonomik etkileri kısaca ele alınır. b) 1961 ve 1982 Anayasaları, yapıları ve insan haklarına yaklaşım tarzları bakımından karşılaştırılır. c) Yurt dışına ve köyden kente yapılan göçler ile bu göçlerin sosyal hayatta meydana getirdiği değişimler ele alınır. ç) Ekonomik alandaki liberalleşme politikalarına [serbest piyasa ekonomisi, özelleştirme, ithalat yasaklarının kaldırılması, Uluslararası Para Fonu (IMF) ile ilişkiler ve KDV uygulaması] ve bu politikaların gerekçelerine değinilir.</i></p>	

KONULAR-KAZANIMLAR

21. YÜZYILIN EŞİĞİNDE TÜRKİYE VE DÜNYA

32

1990 sonrasında Türkiye’de meydana gelen ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel gelişmeleri kavrar.

a) Türkiye’de ortaya çıkan ekonomik krizler (5 Nisan 1994 ve 2001 Krizi, 2008 Krizi) ve bu krizlerin toplumsal yansımaları üzerinde durulur. b) 28 Şubat müdahalesi, 27 Nisan emuhırası ve 15 Temmuz darbe kalkışması ile bunların etkilerine değinilir. c) Terörün ve terör örgütlerinin (PKK/PYD, DEAŞ, FETÖ) ortaya çıkış nedenleri ile terörü önlemeye yönelik tedbirlere 15 Temmuz 2016 darbe kalkışması örneği üzerinden değinilir. ç) Bilim, sanat ve spor alanlarındaki başlıca gelişmeler üzerinde durulur.

33

1990 sonrasında meydana gelen siyasi gelişmeleri Türkiye’ye etkileri ve dünya siyasi konjonktürü bağlamında analiz eder.

a) SSCB’nin dağılması ile bağımsızlığını kazanan Türk cumhuriyetlerine (Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan) yönelik kurulan kuruluşlara (TİKA, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, TÜRKSOY ve Yunus Emre Enstitüsü) ve bu kuruluşların faaliyetlerine kısaca değinilir. b) Avrupa Birliği (AB) ile Türkiye arasındaki ilişkiler kısaca ele alınır. c) Bosna-Hersek Savaşı ile bu savaş sonrasında Balkanlarda meydana gelen gelişmelere kısaca değinilir. ç) Orta Doğu’da meydana gelen başlıca gelişmeler (Siyonizm Sorunu, 1990 ve 2003 Körfez Savaşları ve Arap Baharı’nın Orta Doğu ve dünyaya etkileri) kısaca ele alınır. d) 11 Eylül Saldırıları sonrasında dünyanın çeşitli bölgelerinde meydana gelen terör eylemleri karşısında ülke ve toplumların takındıkları tavırların çeşitlilikleri vurgulanır ve örneklendirilir. e) Irak ve Suriye’deki siyasi gelişmeler ile bu gelişmelerin Türkiye’ye etkilerine değinilir. Bu bağlamda Türkiye’nin mülteci sorununa yaklaşımı ile diğer ülkelerin bu soruna yaklaşımları karşılaştırılır.

Coğrafya

KONULAR-KAZANIMLAR

9.SINIF

DOĞAL SİSTEMLER

1	Doğa ve insan etkileşimini örneklerle açıklar. a) Dünyadan ve Türkiye'den örnekler verilir. b) Doğa-insan etkileşiminde insanların doğaya karşı göstermesi gereken duyarlılığa yer verilir.	
2	Coğrafyanın konularını ve bölümlenmesini açıklar. Coğrafyanın ilişkili olduğu disiplinlere yer verilir.	
3	Coğrafya biliminin gelişimini açıklar. a) Coğrafya biliminin önemine değinilir. b) Coğrafya biliminin gelişimine katkı sağlayan Türk ve Müslüman bilim insanlarının çalışmalarına da yer verilir.	
4	Dünya'nın şekli ve hareketlerinin etkilerini değerlendirir.	
5	Koordinat sistemini kullanarak zaman ve yere ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur. a) Mutlak ve göreceli konum kavramlarına yer verilir. b) Türkiye'nin konumuna yer verilir.	
6	Haritayı oluşturan unsurlardan yararlanarak harita kullanır. a) Harita Projeksiyonlarına yer verilir. b) Farklı harita türlerine ve kullanım amaçlarına yer verilir. c) Ölçek ile uzunluk ve alan ilişkilerinde basit örneklere yer verilir. Alan hesaplamalarında sadece gerçek alan hesaplamalarına yer verilir.	
7	Bilgileri haritalara aktarmada kullanılan yöntem ve teknikleri açıklar. a) Haritacılık tarihinde önemli olan Türk ve Müslüman bilim insanları ve çalışmaları üzerinde durulur. b) Coğrafi Bilgi Sistemlerine (CBS) ve uzaktan algılama tekniklerine yer verilir. c) Mekânsal verilerin haritaya aktarımında nokta, çizgi ve alansal gösterimlerden yararlanılması sağlanır.	
8	Haritalarda yer şekillerinin gösteriminde kullanılan yöntem ve teknikleri açıklar. a) Eş yükselti eğrilerinin özelliklerine yer verilir. b) Eş yükselti eğrileri ile çizilmiş haritalar üzerinde yer şekillerinin ayırt edilmesine yer verilir. c) Haritalarda yer şekillerini gösterme yöntemlerinden renklendirme ve kabartma yöntemlerine yer verilir.	
9	Atmosferin katmanları ve özellikleri ile hava olaylarını ilişkilendirir.	
10	Örneklerden yararlanarak hava durumu ile iklim özelliklerini etkileri açısından karşılaştırır.	
11	İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıklar. a) İklim elemanlarına ait temel kavramlara ve iklim elemanlarını etkileyen faktörlere yer verilir. b) İklim elemanlarının günlük hayata etkilerine örnekler üzerinden yer verilir. c) Yaşanılan yerdeki iklim elemanlarına ait verilerden yararlanılarak tablo ve grafikler çizilir ve günlük hayatla ilişkilendirilir.	
12	Yeryüzündeki farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışları hakkında çıkarımlarda bulunur. Gerçek istasyonlara ait klimatolojik verilerin yer aldığı iklim grafiklerine yer verilir.	
13	Türkiye'de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur. a) Türkiye'nin iklimini etkileyen faktörlere yer verilir. b) Türkiye'deki iklim elemanlarının özellikleri üzerinde durulur. c) Türkiye'de görülen iklim tipleri ve özelliklerine yer verilir.	

KONULAR-KAZANIMLAR

BEŞERİ SİSTEMLER

- 14 Yerleşmelerin gelişimini etkileyen faktörleri analiz eder.
Yerleşme yeri seçiminde etkili olan faktörlere yer verilir.
- 15 Yerleşme doku ve tiplerinin oluşumunda etkili olan faktörleri örneklerle açıklar.
a) Toplu ve dağınık yerleşmelerin oluşumunda etkili olan faktörlere yer verilir. b) Kır ve şehir yerleşmelerinin oluşumunda etkili olan faktörlere yer verilir.
- 16 Türkiye’de yerleşmelerin dağılışını etkileyen faktörleri örneklerle açıklar. *Türkiye’deki ilk yerleşme örneklerine (Göbeklitepe, Çatalhöyük, Alacahöyük) yer verilir.*
- 17 Türkiye’deki yerleşim birimlerini idari fonksiyonlarına göre ayırt eder. *Türkiye’nin idari yapısı verilirken ülkenin mevcut sınırlar dâhilinde bölünmez bütünlüğüne vurgu yapılır.*

KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER

- 18 Dünyadaki farklı bölge örneklerini, özellikleri ve bölge belirlemede kullanılan kriterler açısından değerlendirir.
*a)Şekilsel ve işlevsel bölge ayırımına yer verilir.
b)Türkiye’den ve dünyadan farklı bölge örneklerine yer verilir.*
- 19 Bölge sınırlarının amaca göre değişebilirliğini örneklerle açıklar.
- 20 Harita kullanarak çeşitli coğrafi kriterlerle belirlenmiş bölgelerde bulunan ülkeleri sınıflandırır.

ÇEVRE VE TOPLUM

- 21 İnsanların doğal çevreyi kullanma biçimlerini örneklendirir.
Karadeniz Sahil Yolu, Maltepe Sahil Parkı, Avrasya Tüneli, Osman Gazi Köprüsü, Ordu-Giresun Hava Limanı, Marmaray ve BAE Dubai Palmiye gibi örneklere değinilir.
- 22 Doğal ortamda insan etkisiyle meydana gelen değişimleri sonuçları açısından değerlendirir.
a) Örnek olaylardan hareketle insanın atmosfer, litosfer, hidrosfer ve biyosfer üzerindeki etkilerine yer verilir. b) İnsanların doğal ortam üzerinde gerçekleştirdikleri değişimlerde, doğaya karşı duyarlı olmalarının gerekliliği vurgulanır.

10.Sınıf

DOĞAL SİSTEMLER

- 23 Dünya’nın tektonik oluşumunu açıklar.
a) Dünya’nın iç yapısı ile ilgili temel bilgiler verilir. b) Levha tektoniği kuramına yer verilir.
- 24 Jeolojik zamanların özelliklerini tektonik olaylarla ilişkilendirerek açıklar.
*a)Jeolojik zamanların adlandırılması Türkçe olarak da yapılır.
b)Jeolojik zamanların özelliklerine yer verilirken Türkiye’nin jeolojik geçmişine değinilir.
c)Türkiye’nin tektonizmasına yer verilir.*
- 25 İç kuvvetleri; yer şekillerinin oluşum sürecine etkileri açısından açıklar.
- 26 Kayaçların özellikleri ile yeryüzü şekillerinin oluşum süreçlerini ilişkilendirir.
Kayaçların kullanım alanlarına yönelik örneklere yer verilir.
- 27 Türkiye’deki yer şekillerinin oluşum sürecine iç kuvvetlerin etkisini açıklar.
Türkiye’deki faylar, levha hareketleri ve depremler arasındaki ilişkiye yer verilir.
- 28 Dış kuvvetleri yer şekillerinin oluşum sürecine etkileri açısından açıklar.
- 29 Türkiye’deki yer şekillerinin oluşum sürecine dış kuvvetlerin etkisini açıklar.
- 30 Türkiye’deki ana yer şekillerini temel özellikleri ve dağılışları açısından değerlendirir.
Dağ, ova ve platolar ele alınır.

KONULAR-KAZANIMLAR

31	Yeryüzündeki su varlıklarını özelliklerine göre sınıflandırır.	
32	Türkiye'deki su varlıklarının genel özelliklerini ve dağılışını açıklar. <i>Su varlıklarının dağılışının harita üzerinden gösterilmesi sağlanır.</i>	
33	Türkiye'deki su varlığını verimli kullanmanın ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerini değerlendirir. <i>a) Su kaynakları içinde denizlerimizin potansiyeli ve ülkemiz için önemi üzerinde durulur. b) Su kaynaklarımızın sürdürülebilir kullanımı için bireylere düşen sorumluluklara değinilir.</i>	
34	Yeryüzündeki toprak çeşitliliğini oluşum süreçleri ile ilişkilendirir.	
35	Türkiye'deki toprakların dağılışını etkileyen faktörler ile toprak tiplerini ilişkilendirir.	
36	Türkiye topraklarının kullanımını verimlilik açısından değerlendirir. <i>a) Türkiye'de erozyonun etkisine vurgu yapılır. b) Gelecek nesillere daha yaşanabilir bir ülke bırakabilmek için topraklarımızın korunmasının gerekliliğine değinilir.</i>	
37	Bitki toplulukları ve türlerini genel özelliklerine göre sınıflandırır.	
38	Bitki topluluklarının dağılışı ile iklim ve yer şekillerini ilişkilendirir.	
39	Türkiye'deki doğal bitki topluluklarının dağılışını yetiştirme şartları açısından analiz eder. <i>Türkiye'deki endemik ve relikt bitkilerin dağılışı, önemi ve korunması gerekliliği üzerinde durulur.</i>	

BEŞERİ SİSTEMLER

40	İstatistikî verilerden yararlanarak nüfus özellikleri ve nüfusun önemi hakkında çıkarımlarda bulunur. <i>a) Nüfus artış ve azalışının olumlu ve olumsuz etkilerine örnek ülkeler üzerinden yer verilir. b) Nitelikli genç nüfusun ülkelerin kalkınmasındaki önemi vurgulanır. c) Nüfus artış hızı ile ülkelerin kalkınması arasındaki ilişkiye yer verilir.</i>	
41	İstatistikî verilerden yararlanarak dünya nüfusunun tarihsel süreçteki değişimine ilişkin çıkarımlarda bulunur.	
42	Nüfusun dağılışı üzerinde etkili olan faktörler ile dünya nüfusunun dağılışını ilişkilendirir. <i>Nüfus yoğunluğunu hesaplama yöntemlerinden sadece "Aritmetik Nüfus Yoğunluğu"na yer verilir.</i>	
43	Nüfus piramitlerinden hareketle nüfusun yapısıyla ilgili çıkarımlarda bulunur. <i>a) Temel nüfus piramitlerinin özellikleri verilir. b) Nüfus piramidi oluşturulması sağlanır.</i>	
44	Türkiye'de nüfusun tarihsel seyrini sosyal ve ekonomik faktörler açısından değerlendirir.	
45	Türkiye'de nüfusun dağılışını, nüfusun dağılışında etkili olan faktörler açısından değerlendirir.	
46	Güncel verilerden yararlanarak Türkiye nüfusunun yapısal özelliklerini analiz eder. <i>Türkiye nüfusunun cinsiyet yapısı verilirken toplumsal cinsiyet adaleti ve eşitliğine değinilir.</i>	
47	Tarihî metin, belge ve haritalardan yararlanarak dünyadaki göçlerin nedenleri ve sonuçları hakkında çıkarımlarda bulunur. <i>a) Tarihteki önemli Türk göçlerinin sebepleri üzerinde durulur. b) Güncel mülteci göçlerine yer verilir.</i>	
48	Türkiye'deki göçleri sebep ve sonuçları açısından değerlendirir. <i>a) Cumhuriyet'ten günümüze gerçekleşen iç ve dış göçlerin ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerine yer verilir. b) Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan topluluklara karşı saygılı ve paylaşımcı bir tutum sergilemenin gerekliliği vurgulanır.</i>	
49	Göçün mekânsal etkilerini Türkiye'den örneklerle açıklar.	

KONULAR-KAZANIMLAR

- 50 Ekonomik faaliyetleri temel özelliklerine göre ayırt eder.
a) Birincil, ikincil, üçüncül, dördüncül ve beşincil faaliyetlere yer verilir. b) Ulaşım ve iletişimin ekonomik faaliyetler üzerindeki etkilerine değinilir.
- 51 Ekonomik faaliyet türlerinin oransal dağılımına ilişkin verileri, ülkelerin gelişmişlik düzeyleriyle ilişkilendirerek çıkarımda bulunur.

KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER

- 52 Uluslararası ulaşım hatlarını bölgesel ve küresel etkileri açısından analiz eder.
İstanbul'daki Üçüncü Hava Limanı ve Kanal İstanbul projelerinin bölgesel ve küresel etkilerine yer verilir.

ÇEVRE VE TOPLUM

- 53 Afetlerin oluşum nedenlerini ve özelliklerini açıklar.
Coğrafi problemlerin çözümünde CBS ve diğer mekânsal teknolojilerden yararlanıldığına dair örneklere yer verilir.
- 54 Afetlerin dağılışı ile etkilerini ilişkilendirir.
- 55 Türkiye'deki afetlerin dağılışı ile etkilerini ilişkilendirir.
- 56 Afetlerden korunma yöntemlerini açıklar.
a) Farklı ülkelerde doğal afetlere karşı yapılan uygulamalara yer verilir. b) Ülkemizde depremler başta olmak üzere, afetlere karşı bilinç oluşturma'nın önemi üzerinde durulur. c) Afetlerin meydana gelme sürecinde bireylere düşen sorumluluklara değinilir.

11.Sınıf

DOĞAL SİSTEMLER

- 57 Biyoçeşitliliğin oluşumu ve azalmasında etkili olan faktörleri açıklar.
Öğrencilerin biyoçeşitliliğin korunması için yapılan çalışmalar hakkında bilgi toplamaları, bireysel ya da grup olarak biyoçeşitliliğin korunması konusunda halkı bilinçlendirmek amacıyla kamu spotu hazırlamaları sağlanır.
- 58 Ekosistemi oluşturan unsurları ayırt eder.
- 59 Madde döngüleri ve enerji akışını ekosistemin devamlılığı açısından analiz eder.
a) Azot, karbon, su ve besin döngüleri ile enerji akışına yer verilir. b) İnsan faaliyetlerinin karbon, azot, oksijen ve su döngülerine olan etkileri örneklendirilir.
- 60 Su ekosisteminin unsurlarını ve işleyişini açıklar.
a) Su döngüsü ve dünyadaki su varlığının doğal sistemlerin işleyişi üzerindeki etkilerine değinilir. b) Ramsar Sözleşmesi'ne vurgu yapılır. c) Türkiye'deki sulak alanların endemik zenginliğinin önemi ve korunmasının gerekliliği üzerinde durulur.

BEŞERİ SİSTEMLER

- 61 Ülkelerin farklı dönemlerde izledikleri nüfus politikaları ve sonuçlarını karşılaştırır.
a) Dönemsel olarak nüfus politikalarında farklılık görülen bir ülkenin nüfus politikalarının incelenmesi sağlanır. b) Günümüzde farklı ülkelerin izlediği nüfus politikaları karşılaştırılır.
- 62 Türkiye'nin nüfus politikalarını gerekçeleri açısından değerlendirir.
TÜİK verilerinden hareketle Türkiye'de nüfus politikalarındaki değişimin grafik, tablo vb. kullanılarak yorumlanması sağlanır.
- 63 Türkiye'nin nüfus projeksiyonlarına dayalı senaryolar oluşturur.
Farklı nüfus senaryolarına göre Türkiye'nin nüfus yapısına ilişkin çıkarımlara yer verilir.

KONULAR-KAZANIMLAR

64	Şehirleri fonksiyonel özellikleri açısından karşılaştırır. a) Tarihsel süreçte şehirlerin fonksiyonel özelliklerindeki değişimlerin küresel etkilerine yer verilir. b) Tarihsel süreçteki başlıca Türk-İslam şehirlerinin (Semerkant, Buhara, Konya vb.) öne çıkan özelliklerine yer verilir.	
65	Şehirlerin küresel ve bölgesel etkilerini fonksiyonel açıdan yorumlar.	
66	Türkiye'deki şehirleri fonksiyonlarına göre ayırt eder. Türkiye'den örneklerle "Sakin Şehirler"e yer verilir.	
67	Türkiye'deki kır yerleşme tiplerini ayırt eder.	
68	Doğal unsurları üretim, dağıtım ve tüketim süreçleri üzerindeki etkisi açısından değerlendirir.	
69	Beşerî unsurları üretim, dağıtım ve tüketim süreçleri üzerindeki etkisi açısından değerlendirir.	
70	Üretim, dağıtım ve tüketim sektörleri arasındaki ilişkiyi ekonomiye etkisi açısından değerlendirir.	
71	Doğal kaynaklar ile ekonomi ilişkisini açıklar. a) Doğal kaynaklar sınıflandırılır. b) Tarihsel süreçte "doğal kaynakların değeri ve kullanımındaki değişim"e farklı bölgelerden örneklerle yer verilir.	
72	Türkiye'deki doğal kaynaklar ile ekonomi arasındaki ilişkiyi analiz eder. Türkiye'deki doğal kaynakların ekonomiye yansımalarının, istatistiki veriler ve görsellerden yararlanarak yorumlanması sağlanır.	
73	Türkiye'de uygulanan ekonomi politikalarını mekânsal etkileri açısından değerlendirir. Cumhuriyet'ten günümüze izlenen ekonomik politikalar içinde mekânsal farklılıkları gidermeye yönelik projeler ve uygulamalar ele alınır.	
74	Türkiye ekonomisinin sektörel dağılımından hareketle ülke ekonomisi hakkında çıkarımlarda bulunur. Tarihsel süreçte sektörel değişime yer verilir.	
75	Türkiye'de tarım sektörünün özelliklerini açıklar. a) Tarım, hayvancılık, ormancılık ve balıkçılıkla ilgili temel kavramlara yer verilir. b) Türkiye'de tarımsal üretimi etkileyen faktörlere yer verilir.	
76	Tarımın Türkiye ekonomisindeki yerini açıklar. a) Türkiye'de yetiştirilen başlıca tarımsal ürünlerin dağılışına yer verilir. b) Ülkelerin, tarımsal üretimdeki yeterliğinin önemine yer verilir.	
77	Türkiye'nin madenleri ve enerji kaynaklarının dağılışını açıklar. a) Madenlerin ve enerji kaynaklarının başlıca özelliklerine (rezerv v.) yer verilir. b) Madenlerin ve enerji kaynaklarının dağılışının harita üzerinden gösterilmesi sağlanır. c) Ülkemizde yaşanan maden kazalarına değinilerek madenlerde alınması gereken iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine yer verilir.	
78	Türkiye'nin maden ve enerji kaynaklarının etkin kullanımını ülke ekonomisine katkısı açısından değerlendirir.	
79	Türkiye'de sanayi sektörünün özelliklerini açıklar. a) Türkiye'de sanayiye etkileyen faktörlere yer verilir. b) Türkiye'de sanayi sektörünün dağılışına yer verilir.	
80	Türkiye sanayisini, ülke ekonomisindeki yeri açısından analiz eder. Savunma sanayi alanındaki gelişmelere de yer verilir.	
KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER		
81	İlk kültür merkezlerinin ortaya çıkışı, yayılışı ve dağılışlarını belirleyen faktörleri açıklar.	

KONULAR-KAZANIMLAR

82	Farklı kültürel bölgelerin yeryüzünde yayılışına etki eden faktörleri açıklar. a) Kültürü oluşturan unsurlara yer verilir. b) Farklı kültür bölgelerinin dağılışı ve yayılışı güzergâhları (İslam, Çin, Hint, Batı, Doğu, Slav-Rus ve Afrika kültür bölgeleri) dikkate alınarak kültür ile mekân arasındaki ilişkiye yer verilir. c) Kültürel çeşitliliğin önemine değinilerek farklı kültürlerle karşı saygılı olmanın gerekliliği vurgulanır.	
83	Türk kültürünün yayılış alanlarını bölgesel özellikler açısından analiz eder. a) Türk kültürünün doğuşu, gelişimi ve özellikleri mekânla ilişkilendirilerek verilir. b) Türk kültürünü temsil eden başlıca maddi ve manevi unsurlara örnekler üzerinden yer verilir.	
84	Türkiye'nin tarih boyunca medeniyetler merkezi olmasını konumu açısından değerlendirir.	
85	Ülkeler ve bölgeler arasındaki ticaret ile ham madde, üretim ve pazar alanlarını ilişkilendirir. Dünya üzerindeki önemli ham madde, üretim ve pazar alanlarının oluşumunda etkili olan faktörler ile bu alanlar arasındaki ilişkiye yer verilir.	
86	Ülkeler arası etkileşimde turizm faaliyetlerinin rolünü açıklar.	
87	Sanayileşmiş bir ülkeyi sanayileşme süreçleri açısından değerlendirir.	
88	Farklı gelişmişlik düzeylerine sahip ülkelerin tarım-ekonomi ilişkisini analiz eder.	
89	Bölgesel ve küresel ölçekteki örgütleri etki alanları açısından değerlendirir. a) Bölgesel ve küresel ölçekteki örgütlerin (AB, BDT, BM, D-8, G-20, İİT, KEİK, NATO, OECD, OPEC) amaçları, işlevleri ve etki alanları itibarıyla tanıtılır. b) Türkiye'nin küresel ve bölgesel ölçekteki siyasi, askeri ve ekonomik örgütlerle ilişkisine yer verilir.	

ÇEVRE VE TOPLUM

90	Çevre sorunlarını oluşum sebeplerine göre sınıflandırır.	
91	Madenlerin ve enerji kaynaklarının çevre üzerindeki etkilerini örneklerle açıklar. Madenlerin ve enerji kaynaklarının üretimi, dağıtımını ve tüketimindeki etkilerine yer verilir.	
92	Yenilenemeyen kaynakların kullanımını tükenebilirlik ve alternatif kaynaklar açısından analiz eder. Yenilenemeyen enerji kaynaklarının kullanımı konusunda bireylere düşen sorumluluklar üzerinde durulur.	
93	Farklı gelişmişliğe sahip ülkelerdeki doğal kaynak kullanımını çevresel etkileri açısından değerlendirir. a) Doğal kaynakların etkin kullanımında çevre planlamasının önemine değinilir. b) Türkiye'den örneklere yer verilir.	
94	Arazi kullanımına ilişkin farklı uygulamaları çevre üzerindeki etkileri açısından değerlendirir.	
95	Çevre sorunlarının oluşum ve yayılma süreçlerini küresel etkileri açısından analiz eder. a) Çevre ve insan sağlığı açısından atıklardan korunma yöntemlerine yer verilir. b) Teknolojik değişimlerin çevresel sonuçları ve insana etkilerine örnekler üzerinden değinilir.	
96	Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını geri dönüşüm stratejileri açısından değerlendirir.	

12.Sınıf

DOĞAL SİSTEMLER

97	Doğa olaylarının ekstrem durumlarını ve etkilerini açıklar.	
98	Doğal sistemlerdeki değişimlerle ilgili geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunur. a) Gelecekte, doğal sistemlerdeki değişimlerin canlı yaşamı üzerindeki olası sonuçlarına vurgu yapılır. b) Çölleşme ve çölleşmeye karşı alınması gereken önlemler üzerinde durulur. c) Kyoto Protokolü'ne değinilir.	

KONULAR-KAZANIMLAR

BEŞERİ SİSTEMLER

99	Bir bölgedeki baskın ekonomik faaliyet türünü sosyal ve kültürel hayata etkileri açısından analiz eder. <i>Tarım, sanayi, hizmet gibi ekonomik faaliyetlerin, sosyal ve kültürel hayata olan etkilerine yer verilir.</i>	
100	Şehirleşme, göç ve sanayileşme ilişkisini toplumsal etkileri açısından yorumlar. <i>Şehir hayatı içerisinde, birlikte yaşamanın gereği olarak öz denetimin önemi vurgulanır.</i>	
101	Nüfus, yerleşme ve ekonomik faaliyetlerde gelecekte olabilecek değişimlerle ilgili çıkarımlarda bulunur. <i>Teknolojik değişimler ve doğa ilişkisine ait örneklerden yararlanılarak doğa ve uzayın kullanımına ait değerlendirmelere yer verilir.</i>	
102	Ülkemizdeki işlevsel bölgeleri özelliklerine göre analiz eder. <i>a) İşlevsel bölgenin tanımına ve hangi kriterlere göre belirlendiğine yer verilir. b) İşlevsel bölgelerin oluşturulma gerekçelerine yer verilir. c) Türkiye İstatistik Kurumu, Karayolları Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüklerine ait işlevsel bölge örneklerine yer verilir.</i>	
103	Türkiye'deki bölgesel kalkınma projelerini ekonomik, sosyal ve kültürel etkileri açısından değerlendirir. <i>Kalkınma projelerinin gerekçeleri üzerinde durulur.</i>	
104	Hizmet sektörünün Türkiye'nin ekonomik kalkınmasıyla olan ilişkisini açıklar. <i>Ulaşım, ticaret ve turizm sektörlerine vurgu yapılır.</i>	
105	Ulaşım sisteminin gelişiminde etkili olan faktörleri açıklar.	
106	Ulaşım ağları ile yerleşme ve ekonomik faaliyetler arasında ilişki kurar.	
107	Türkiye'deki ulaşım sisteminin gelişim sürecini açıklar. <i>İstatistik veriler ve grafiklerden yararlanarak ulaşım sistemindeki gelişmelerin ülkemiz için önemine vurgu yapılır.</i>	
108	Dünya ticaret merkezleri ve ağlarını küresel ekonomideki yerleri açısından analiz eder. <i>Avrupa Birliği, Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi, Güney Ortak Pazarı ve Uzak Doğu Ticaret Bölgesi'ne yer verilir.</i>	
109	Türkiye'deki ticaret merkezlerinin ticarete konu olan ürünlere ve akış yönlerine etkilerini açıklar. <i>Ticaret uygulamalarına yer verilerek e-ticarette siber güvenliğin önemine vurgu yapılır.</i>	
110	Tarihî ticaret yollarını Türkiye'nin konumu açısından değerlendirir. <i>İpek ve baharat yollarına yer verilir.</i>	
111	Türkiye'nin dış ticaretini ve dünya pazarlarındaki yerini ticarete konu olan ürünler açısından analiz eder. <i>Ticarete konu olan ürünler ve ticaretin Türkiye ekonomisindeki önemi vurgulanır.</i>	
112	Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekânla ilişkisini açıklar. <i>a) Türkiye'deki doğal ve kültürel sembollerin mekân algısına olan etkisine yer verilir. b) Türkiye'nin dünya miras listesinde yer alan doğal varlıklar ile şehirleri sembolize eden doğal ve kültürel değerlere yer verilir. c) Coğrafi işaret kavramı ve Türkiye'deki örneklerine yer verilir.</i>	
113	Türkiye'nin turizm potansiyelini ve varlıklarını açıklar.	
114	Türkiye'nin turizm politikalarını çevresel, kültürel ve ekonomik etkileri açısından değerlendirir.	
115	Turizmin Türkiye ekonomisindeki yerini değerlendirir. <i>Türkiye'nin turizmdeki yeri diğer ülkelerle karşılaştırılarak verilir.</i>	

KONULAR-KAZANIMLAR

KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER

116	Kıtaların ve okyanusların konumsal önemindeki değişimi örneklerle açıklar. a) Tarihsel süreçte kıtaların ve okyanusların konumsal önemini etkileyen faktörlere ve değişimine yer verilir. b) Coğrafi keşiflerle birlikte sömürgeciliğe de yer verilir.	
117	Ülkelerin konumunun bölgesel ve küresel etkilerini değerlendirir.	
118	Tarihsel süreçte Türkiye'nin jeopolitik konumunu değerlendirir. Kıbrıs'ın, Türkiye'nin jeopolitik konumuna olan etkisine yer verilir.	
119	Türkiye'nin içinde yer aldığı jeopolitik bölgelerle olan ilişkisini açıklar. Ülkemizin bölgesel ve küresel bağlantılar açısından önemli bir ulaşım merkezi olduğu vurgulanır.	
120	Türk kültür bölgeleri ile ülkemiz arasındaki tarihî ve kültürel bağları açıklar. Kültür havzamızı oluşturan Türkistan, Kafkasya, Balkanlar, Ortadoğu ve Kuzey Afrika ile ülkemiz arasındaki tarihî ve kültürel etkileşime yer verilir.	
121	Teknolojik gelişmelerin, bölgeler ve ülkeler arası kültürel ve ekonomik etkileşimdeki rolünü açıklar.	
122	Ülkelerin gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesinde etkili olan faktörleri açıklar. Ülkelerin gelişiminde inovasyon, girişimcilik ve dijitalleşmenin önemine vurgu yapılır.	
123	Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomik özelliklerini karşılaştırır. a)Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin farklı gelişmişliklerinin nedenleri üzerinde durulur. b)Gayrisafi Millî Hasıla ve İnsani Gelişme Endeksi (İGE) gibi gelişmişlik ölçütlerinden yararlanır.	
124	Ülkelerin bölgesel ve küresel ilişkilerini doğal kaynak potansiyeli açısından değerlendirir. Doğal kaynaklar üzerinde, küresel güçlerin ekonomik ve siyasi etkilerine de yer verilir.	
125	Dünyadaki başlıca enerji nakil hatlarının bölge ve ülkelere etkisini açıklar. Türkiye'nin enerji koridoru olma özelliğine değinilir.	
126	Ülkeler arasında sorun oluşturan mekânsal unsurları günümüz çatışma alanlarıyla ilişkilendirir. Sınır aşan sular sorunu dünyadan ve Türkiye'den örneklerle ele alınır.	

ÇEVRE VE TOPLUM

127	Doğal çevrenin sınırlılığını açıklar. a) Beslenme halkası ve taşıma kapasitesi kavramları üzerinde durulur. b) Sınırlı kaynak, tükenbilirlik, aşırı baskı, çevre sorunu ve doğayla uyumlu kalkınma (sürdürülebilir kalkınma) kavramlarının ilişkilendirilmesi sağlanır.	
128	Farklı gelişmişlik düzeyine sahip ülkelerin çevre sorunlarının önlenmesine yönelik politika ve uygulamalarını karşılaştırır. Çevre sorunlarının önlenmesinde insana düşen sorumluluğa yer verilir.	
129	Çevresel örgüt ve anlaşmaların çevre yönetimi ve korunmasına etkilerini açıklar.	
130	Ortak doğal ve kültürel mirasa yönelik tehditleri açıklar. Doğal ve kültürel mirasa yönelik tehditlere karşı duyarlı olmanın önemine vurgu yapılır.	

Not: Kırmızı renkle gösterilen kazanımlar ve açıklamalar, 11 ve 12. sınıf seviyelerinde sadece 4 saatlik öğretim programında yer alan kazanım ve açıklamalardır. Adaylar, «Coğrafya-1» sorularında, 11. ve 12. sınıf seviyelerinde kırmızı renkle gösterilen kazanımlar ve açıklamalardan sorumlu değildir. «Sosyal Bilimler 2» testinde yer alan «Coğrafya-2» sorularında ise kırmızı renkle gösterilen kazanımlar ve açıklamalar da dahil coğrafya dersinin bütün kazanımlarından sorumludur.

Felsefe

KONULAR-KAZANIMLAR

10.Sınıf

FELSEFEYİ TANIMA

1	Felsefenin anlamını açıklar. a) Çeşitli sorulardan (Bilgi nedir?, Bilinç nedir?, Öz bilinç nedir?) hareketle düşünmenin önemi ve gerekliliği b) Felsefe (philosophia) terimi kapsamında geçen sevgi, arayış, bilgi, hakikat ve hikmet (bilgelik/sophia) kavramlarının felsefeyle ilişkisi c) Farklı düşünürlerin (Platon, Aristoteles, el-kindî, Fârâbî, İbn Sînâ, I. Kant, K. Jaspers, Hilmi Ziya Ülken ve Takiyettin Mengüşoğlu) felsefe tanımları, bu tanımların benzer ve farklı noktaları. d) “Filozof kimdir?”	
2	Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklar. a) Felsefi düşüncenin ortaya çıkışı. b) Felsefenin sorgulama, merak etme, şüphe duyma, hayret etme, yığılımlı ilerleme, eleştirel, refleksif, rasyonel, sistemli, tutarlı ve evrensel olma özellikleri. c) N. Uygur’un “Bir Felsefe Sorusu Nedir?” adlı makalesinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle felsefi soruların özelliklerinin yorumlanması	
3	Felsefenin insan ve toplum hayatı üzerindeki rolünü örneklerle açıklar.	

FELSEFE İLE DÜŞÜNME

4	Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar. a)Görüş, argüman, önerme, tümdengelim, tümevarım, analogi, tutarlılık, çelişiklik, gerçeklik, doğruluk ve temellendirme kavramları b)Metinlerdeki akıl yürütme biçimlerinin, tutarlı ve çelişik ifadelerin belirlenmesi.	
5	Düşünme ve akıl yürütmede dili doğru kullanmanın önemini açıklar..	
6	Bir konuyla ilgili felsefi sorular oluşturur.	
7	Felsefi bir görüşü veya argümanı sorgular.	

FELSEFENİN TEMEL KONULARI VE PROBLEMLERİ

8	Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.	
9	Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.	
10	Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.	
11	Ahlak felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.	
12	Din felsefesinin konusunu ve sorularını açıklar.	
13	Siyaset felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.	
14	Sanat felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.	

FELSEFİ OKUMA VE YAZMA

15	Felsefi bir metni analiz eder.	
16	Verilen konu hakkında alternatif görüşler geliştirir.	
17	Bir konu hakkında felsefi bir deneme yazar.	
18	Felsefi akıl yürütme becerilerini diğer alanlarda kullanır.	

KONULAR-KAZANIMLAR

11.Sınıf

MÖ 6. YÜZYIL-MS 2. YÜZYIL FELSEFESİ

19	Felsefenin ortaya çıkışını hazırlayan düşünce ortamını açıklar. a)Sümer, Mezopotamya, Mısır, Çin, Hint ve İran medeniyetlerinde varlık, bilgi ve değer anlayışlarının felsefenin doğuşundaki etkileri b)Anadolu'da yaşamış filozoflar (Thales, Anaksimandros, Anaksimenes, Anaksagoras, Herakleitos, Epiktetos, Diogenes, Lukianos, Ksenofanes ve Aristoteles)	
20	MÖ 6. yüzyıl-MS 2. yüzyıl felsefesinin karakteristik özelliklerini açıklar. a) Filozofların ilk neden hakkındaki düşünceleri (Thales, Anaksimandros, Anaksimenes, Empedokles ve Demokritos) ve değişim düşüncesi (Lao Tse, Herakleitos ve Parmenides. b) Sokrates ve Sofistlerin (Protagoras ve Gorgias) bilgi ve ahlak anlayışları c) Platon ve Aristoteles'in varlık, bilgi ve değer anlayışları.	
21	Örnek felsefi metinlerden hareketle MÖ 6.yy- MS 2.yy filozoflarının felsefi görüşlerini analiz eder. a) Konfüçyüs'ün "İdeal Bir İnsan ve Topluma Dair Konuşmalar" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun ahlak görüşünün irdelenmesi. b) Platon'un "Sokrates'in Savunması" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle Sokrates'in "bilgelik ve erdem" anlayışının irdelenmesi. c) Platon'un "Devlet" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun varlık, bilgi ve siyaset görüşlerinin irdelenmesi. d) Aristoteles'in "Nikomakhos'a Etik" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun "altın orta" düşüncesinin irdelenmesi.	
22	MÖ 6. yüzyıl-MS 2. yüzyıl felsefesindeki örnek düşünce ve argümanları felsefi açıdan değerlendirir. a)Protagoras'ın "İnsan her şeyin ölçüsüdür." sözünün dayandığı argümanlar . b)"Bilgi erdem ilişkisini" günlük hayatla ilişkilendirme	

MS 2. YÜZYIL-MS 15. YÜZYIL FELSEFESİ

23	MS 2.yy-MS 15.yy felsefesini hazırlayan düşünce ortamını açıklar.	
24	MS 2.yy-MS 15.yy felsefesinin karakteristik özelliklerini açıklar. a)MS 2. yy-MS 15. yy Hristiyan felsefesinin temel özellikleri ve problemleri. b)MS 2. yüzyıl-MS 15. yüzyıl İslam felsefesinin temel özellikleri ve problemleri c)MS 2. yüzyıl-MS 15. yüzyıl felsefesinin temel problemlerinden "inanç akıl ilişkisi" konusunda Hristiyan ve İslam felsefesinin yaklaşımları arasındaki farklar. d) 8-12. yüzyıl arasındaki çeviri faaliyetlerinin İslam felsefesine ve Batı felsefesine etkileri	
25	Örnek felsefi metinlerden hareketle MS 2. yy- MS 15. yy filozoflarının felsefi görüşlerini analiz eder. a)St. Augustinus'un "İtiraflar" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun "Tanrı ve evren" ile ilgili görüşlerinin irdelenmesi b)Fârâbî'nin "El-Medînetü'l Fâzıla" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun ahlak ve siyaset görüşlerinin irdelenmesi c)İbn Sînâ'nın "Salâmân ve Absâl" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun varlık görüşünün irdelenmesi d)Gazâlî'nin "El-Münkız Mine'd-Dalâl" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun bilgi görüşünün irdelenmesi e)İbn Rüşd'ün "Tehâfut Et-Tehâfut El-Felâsife" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun "din felsefe ilişkisi" ile ilgili görüşlerinin irdelenmesi.	

KONULAR-KAZANIMLAR

26

MS 2. yy - MS 15. yy felsefesindeki örnek düşünce ve argümanları felsefi açıdan değerlendirir.

- a) *Mevlânâ, Yûnus Emre ve Hacı Bektâş Velî'nin eserlerinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle tasavvuf düşüncesindeki insan anlayışı*
b) *"Anlamak için inanıyorum" düşüncesinden hareketle "inanç akıl ilişkisi"*

15. YÜZYIL-17. YÜZYIL FELSEFESİ

27

15. yüzyıl-17. yüzyıl felsefesini hazırlayan düşünce ortamını açıklar.

- a) *12. yüzyıldaki çeviri faaliyetlerinin 15. Yüzyıl-17. yüzyıl felsefesi üzerindeki etkileri*
b) *MÖ 6. yüzyıl- MS 2. yüzyıl ve MS 2. yüzyıl-MS 15. yüzyıl felsefesinin 15. yüzyıl-17. yüzyıl felsefesi üzerindeki etkileri*

28

15. yüzyıl-17. yüzyıl felsefesinin karakteristik özelliklerini açıklar.

- a) *Skolastik düşünce ile modern düşüncenin temel farkları* b) *Hümanizm, bilimsel yöntem, kartezyen felsefe ve hukuk felsefesi.* c) *N. Kopernik, G. Galileo, F. Bacon ve I. Newton'un bilimsel çalışmalarının 15. yüzyıl-17. yüzyıl felsefesi üzerindeki etkileri*

29

Örnek felsefi metinlerden hareketle 15. yüzyıl-17. yüzyıl filozoflarının felsefi görüşlerini analiz eder

- a) *R. Descartes'in "Felsefenin İlkeleri" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun bilgi ve varlık görüşlerinin irdelenmesi.* b) *B. Spinoza'nın "Ethica" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun ahlak görüşünün irdelenmesi.* c) *T. Hobbes'un "Leviathan" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun siyaset görüşlerinin irdelenmesi.*

30

15. yüzyıl-17. yüzyıl felsefesindeki örnek düşünce ve argümanları felsefi açıdan değerlendirir.

- a) *F. Bacon'un "Bilgi güçtür." sözünün olumlu ve olumsuz yönleri.*
b) *Ütopya kavramı ve türleri.*

18. YÜZYIL-19. YÜZYIL FELSEFESİ

31

18. yüzyıl -19. yüzyıl felsefesini hazırlayan düşünce ortamını açıklar.

- 15. yy - 17. yy felsefesinin 18. yüzyıl -19. yüzyıl felsefesi üzerindeki etkileri*

32

18. yüzyıl -19. yüzyıl felsefesinin karakteristik özelliklerini açıklar.

- a) *18. yüzyıl -19. yüzyıl felsefesinin temel özellikleri ve problemleri.*
b) *18. yüzyıl -19. yüzyıl felsefesinin, dönemin dil ve edebiyatla ilişkisi.*

33

Örnek felsefi metinlerinden hareketle 18. yüzyıl -19. yüzyıl filozoflarının felsefi görüşlerini analiz eder.

- a) *J. Locke'un "İnsan Zihni Üzerine Bir Deneme" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun bilginin kaynağı konusundaki görüşlerinin irdelenmesi.* b) *I. Kant'ın "Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun "ödev ahlakı" anlayışının irdelenmesi.* c) *F. Hegel'in "Tin'in Fenomenolojisi" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun "diyalektik idealizm" anlayışının irdelenmesi.*

34

18. yüzyıl -19. yüzyıl felsefesindeki örnek düşünce ve argümanları felsefi açıdan değerlendirir.

- a) *J. J. Rousseau'nun "İnsan özgür doğar oysa her yerde zincire vurulmuştur." sözünden hareketle özgürlük problemi.* b) *Günlük hayatta kullanılan bilgilerde aklın ve deneyin rolü.*

KONULAR-KAZANIMLAR

20. YÜZYIL FELSEFESİ

35	20. yüzyıl felsefesini hazırlayan düşünce ortamını açıklar.
<i>18. yüzyıl -19. yüzyıl felsefesinin 20. yüzyıl felsefi akımları üzerindeki etkileri</i>	
36	20. yüzyıl felsefesinin karakteristik özelliklerini açıklar.
<i>a) 20. yüzyıl felsefesinin temel özellikleri, problemleri ve bazı ana akımları (fenomenoloji, hermeneutik, varoluşçuluk, diyalektik materyalizm, mantıksal pozitivizm, yeni ontoloji)</i>	
37	Örnek felsefi metinlerden hareketle 20. yüzyıl filozoflarının felsefi görüşlerini analiz eder
<i>a)F. Nietzsche'nin "Böyle Buyurdu Zerdüş't" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun "yeni değerler inşası ve güç istenci" görüşlerinin irdelenmesi. b)H. Bergson'un "Bilincin Dolaysız Verileri Üzerine Deneme" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun bilginin kaynağı konusundaki düşüncelerinin irdelenmesi. c) J. P. Sartre'ın "Varoluşçuluk" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun "varoluş" görüşlerinin irdelenmesi. d) T. Kuhn'un "Bilimsel Devrimlerin Yapısı" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle filozofun bilim anlayışının irdelenmesi.</i>	
38	20. yüzyıl felsefesindeki örnek düşünce ve argümanları felsefi açıdan değerlendirir.
<i>a)N. Topçu'nun "İsyan Ahlakı" adlı eserinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle düşünürün ahlak hakkındaki görüşleri. b)T. Mengüşoğlu'nun "İnsan Felsefesi" adlı eserinden alınan ve derlenen bir metinden hareketle filozofun "insanı bir bütün olarak gören" düşünceleri. c)K. Popper'ın "Ben yanlışmış olabilirim ve sen haklı olabilirsin ve ortak çaba sonucunda belki doğruluğa biraz daha yaklaşabiliriz." sözünden hareketle bilginin doğruluğu .</i>	
39	Harita üzerinde 20 ve 21. yüzyıl felsefecilerinin isimlerini ve yaşadıkları coğrafyayı gösterir.	

Rafael, «Atina Okulu» tablosunda bir Müslüman isme de yer vermiştir; İbn Rüşd'e. Batıda Aristo'nun mirasının yeniden keşfedilmesi, 12.yy başlarında İbn Rüşd'ün eserlerinin Latinceye tercümesiyle başlamıştır.

Mantık

KONULAR-KAZANIMLAR

MANTIĞA GİRİŞ

1	Mantık ve doğru düşünme arasındaki ilişkiyi değerlendirir.	
2	Akıl ilkelerinin önemini değerlendirir. <i>Özdeşlik, çelişmezlik, üçüncü hâlin imkânsızlığı ve yeter-sebeplere ilkeleri</i>	
3	Akıl yürütmede kullanılan temel terimleri analiz eder. <i>Önerme-öncül-sonuç, doğru-yanlış, bilgi doğrusu-mantık doğrusu, geçerlilik-geçersizlik, tutarlılık- tutarsızlık kavramları</i>	
4	Akıl yürütme yöntemlerini değerlendirir. <i>Tümdengelim, tümevarım, eksik tümevarım, tam tümevarım ve benzetme</i>	
5	Mantığın pratik yaşam açısından önemini fark eder. <i>Mantığın, eleştirel düşünceye ve tartışma mantığına uygulanması</i>	
6	Teknoloji-mantık ilişkisini değerlendirir.	
7	Bilimlere yöntem oluşturması bakımından mantığı değerlendirir. <i>Mantık matematik ilişkisi ele alınırken tanım, aksiyom, teorem ve kuram kavramlarına değinilmelidir. Mantık ve bilimler işlenirken akıl yürütme yöntemlerinden varsayımlı tümdengelim ve buluş mantığına (redroduction) değinilir.</i>	

KLASİK MANTIK

8	«Kavram»ın ne olduğunu açıklar. <i>Kavramın soyutlamalar ve genellemeler yoluyla oluştuğundan bahsedilmelidir.</i>	
9	Kavram ve terim arasındaki ilişkiyi analiz eder. <i>Terim ve sözcük ayrımına değinilmelidir.</i>	
10	Kavram açısından; nelik, gerçeklik, kimlik ilişkisini analiz eder. <i>Kavramların neliği ve anlamları arasındaki fark işlenmelidir.</i>	
11	Kavramı, işlem ve kaplama göre değerlendirir.	
12	Kavram çeşitlerini sınıflandırır. <i>a) Genel-tekil kavramlar (nelik bakımından) b) Tümel-tikel kavramlar (anlam bakımından) c) Soyut-somut kavramlar ç) Kolektif-dağıtıcı (distribütif) kavramlar d) Olumlu-olumsuz kavramlar vb.</i>	
13	Kavramları beş tümel açısından değerlendirir. <i>Beş tümel (cins, tür, ayırım, özgülük, ilinti) ve işlevi</i>	
14	Kavramlar arasındaki ilişkiyi analiz eder. <i>Kavramlar arasındaki ilişkiler (eşitlik-ayrıklık-tam girişimlik- eksik girişimlik) Bu kazanım işlem ve kaplama ile ilişkilendirilmelidir.</i>	
15	«Tanım»ı analiz eder. <i>Tanım, tanım çeşitleri, koşulları ve tanımlanamazlardan bahsedilmelidir.</i>	
16	Önerme olan cümlelerle önerme olmayan cümleleri ayırır.	
17	Önerme çeşitlerini sınıflandırır. <i>a)Yapıları bakımından (basit-bileşik) b)Nitelikleri bakımından (olumlu-olumsuz) c) Nicelikleri bakımından (tümel-tikel)</i>	

KONULAR-KAZANIMLAR

- 18 Önermelerden sonuç çıkarır.
Çıkarım ile doğrudan çıkarım (karşıolom ve döndürme), dolaylı çıkarım (kıyas) konuları işlenmelidir.
- 19 Karşıolom çıkarımlarını analiz eder.
Karşıolom çıkarımları; üst karşıt, alt karşıt, altık ve çelişiklik bakımından değerlendirilmelidir.
- 20 Bir önermeden ona eş değer ikinci bir önerme çıkarır.
Düz ve ters döndürme, döndürme başlığı altında işlenmelidir. Düz ve ters döndürme konusunda kurala uymayan durumlar ve nedenleri belirtilmelidir.
- 21 «Kıyas»ın yapısını değerlendirir.
Öncül, sonuç, büyük önerme, küçük önerme, orta terim, büyük terim, küçük terim kavramları işlenmelidir.
- 22 Kıyas kurallarını uygular.
Kıyas kuralları örneklerle işlenmelidir.
- 23 «Kıyas»ı zorunluluk ve olasılık açısından değerlendirir.
Mantıksal zorunluluk ve olasılık konusu işlenmelidir.
- 24 «Basit Kıyas»ı analiz eder.
**Basit Kıyas (kategorik; - kesin kıyas, -zincirleme kıyas, -sorit, -eksik önermeli kıyas konularına yer verilmelidir.*

MANTIK VE DİL

- 25 Dilin birden çok işlevi olduğunu kabul eder.
Dilin; bildirme, belirtme, yaptırma, törensel ve eylemsel görevleri mantık açısından işlenmelidir.
- 26 Çok anlamlılığın sakıncalarını sorgular.
Semantik, sentaktik, pragmatik çok anlamlılığa yer verilmelidir.
- 27 Dildeki anlam belirsizliğinin nedenlerini sorgular.
Semantik ve pragmatik belirsizlik konuları işlenmelidir.
- 28 Dildeki anlam belirsizliğinin derecelerini sorgular.
- 29 Dildeki anlam belirsizliğinin günlük yaşam ve bilimdeki sakıncalarını görür.
- 30 Olgusal ve sözel tartışmaların temelinde yatan nedenleri fark eder.
Bu konu işlenirken dilsel alışkanlıklarımızdan, dili etkilemek amacıyla kullanmak isteğimizden, anlam konusuna yaklaşım farkından bahsedilmelidir.
- 31 Anlama ve tanımlama ilişkisini analiz eder.
Klasik mantıkla sembolik mantığın farkları bu bölümde işlenmelidir.

SEMBOLİK MANTIK

- 32 Sembolik mantığın, klasik mantığın sembolleştirilmiş biçimi olduğunu fark eder.
Sembolleştirmenin önemi konusu işlenmelidir. Sembolik mantığın, çok anlamlılığın neden olduğu yanlış anlamaları ortadan kaldırdığı vurgulanmalıdır.
- 33 Bilgileri, doğru ve yanlış olarak değerlendirir.
İki değerli mantık, önerme ve yapısı konuları işlenmelidir.
- 34 Basit ve bileşik önermeleri birbirinden ayırır.
Basit ve bileşik önermenin, klasik mantıktaki basit ve bileşik önermeden farkı verilmelidir.
- 35 Öneklemlerinin işlevlerini belirtir.
Önerme eklemlerinin doğruluk değerine etkisi işlenmelidir.

KONULAR-KAZANIMLAR

36	Ana eklem ve ana bileşenleri ayırt eder. <i>Ana eklemlerin saptanmasının, önermelerin doğruluk değerinin denetlenmesi açısından önemi belirtilmelidir.</i>	
37	Klasik mantıktaki çıkarımla sembolik mantıktaki çıkarımın farkını analiz eder.	
38	Mantık değişmezlerini, önermeleri ve çıkarımları sembolleştirir. <i>Paranteze almanın; mantıkta çok anlamlılığın önlenmesi bakımından önemi belirtilmelidir.</i>	
39	Önermelerin doğruluk değerlerini yorumlar. <i>Önermelerin alabilecekleri doğruluk değerleri ve yorumlama satır sayıları bu bölümde işlenmelidir.</i>	
40	Temel doğruluk değerlerini, doğruluk çizelgesi üzerinde gösterir. <i>Kıyas kuralları örneklerle işlenmelidir.</i>	
41	Doğruluk çizelgesinde önermenin ve önermelerin tutarlılığını denetler. <i>Mantıksal zorunluluk ve olasılık konusu işlenmelidir.</i>	
42	Önermelerin geçerlilik ve eşdeğerliliğini denetler.	
43	Çıkarımların geçerliliğini denetler.	
44	İki değerli mantık dışında çok değerli mantık sistemleri olduğunu fark eder. <i>Üç değerli mantık ve bulanık mantık</i>	

Sosyoloji

KONULAR-KAZANIMLAR

SOSYOLOJİYE GİRİŞ

1	Sosyoloji hakkındaki bilgilerini sorular. <i>Sosyolojinin tanımına, özelliklerine, topluma ne kazandırdığına ve diğer bilimlerle ilişkisine kısaca değinilir. Toplumsal olay ve olgu kavramları indirgemeci ve bütüncü yaklaşımlar bağlamında vurgulanır.</i>	
2	Toplumu oluşturan öğelerin etkileşim içinde olduğunu fark eder.. <i>Toplumun tanımı yapılır. Kurum, kuruluş (organizasyon) ve sosyal grup kavramları vurgulanır. Toplumsal grupların tanımı, amaçları, işlevleri ve çeşitlerine değinilir.</i>	
3	Sosyolojinin bağımsız bir bilim haline gelişini kavrar. <i>Bu süreçteki önemli olaylardan ve sosyologların düşüncelerinden bahsedilir. Sosyolojinin bağımsız bir bilim haline gelişinin nedenleri vurgulanır.</i>	
4	Sosyolojik araştırmalarda kullanılan yöntemleri tanır. <i>Tümdengelim, tümevarım, analoji</i>	
5	Türk sosyologlarının sosyolojiye katkılarını fark eder. <i>Sosyoloji literatürüne katkıda bulunan üç ünlü Türk sosyoloğunun eser odaklı biyografileri incelenir.</i>	

KONULAR-KAZANIMLAR

6	Sosyalleşme kavramını örneklerle açıklar..	
7	Sosyalleşme sürecini etkileyen unsurları açıklar. <i>Sosyalleşmenin unsurlarından aile, okul, arkadaş grubu, medya vb. kavramlarına yer verilir.</i>	
8	Sosyalleşmenin hayat boyu devam eden bir süreç olduğunu fark eder. <i>Sosyalleşmenin çocukluk, gençlik, yetişkinlik, yaşlılık dönemlerini kapsayan hayat boyu devam eden bir süreç olduğu vurgulanır.</i> <i>Sosyalleşme açısından özellikle çocukluk ve gençlik döneminin önemli olduğu vurgulanır.</i> <i>Sosyalleşme sürecinde özellikle toplumun insani, ahlaki, milli, manevi ve demokratik değerlerine uygun davranışları bireyin içselleştirmesi durumunda daha sağlıklı olacağı vurgulanır.</i>	

BİREY VE TOPLUM

9	Sosyalleşmenin toplumsal ilişkiler üzerindeki etkilerini değerlendirir.	
10	Toplumsal konum, statü, rol kavramları arasında ilişki kurar. <i>Statüyü belirleyen ölçütlerin neler olduğu vurgulanır. Verilmiş ve kazanılmış statüler vurgulanır. Statü, rol, anahtar rol, rol çatışması ve rol pekişmesi kavramları vurgulanır.</i>	
11	Sosyal statü ile sosyal saygınlığı ayırt eder. <i>Bireylerin sosyal statülerinin aynı olmasına rağmen sosyal saygınlıklarının farklı olmasının nedenleri vurgulanır.</i>	
12	Toplumsal hayatın düzenlenmesinde değerlerin ve normların önemini fark eder. <i>Toplumsal değer ve toplumsal norm kavramları ile bu kavramlar arasındaki ilişki vurgulanır.</i>	
13	Toplumsal kontrolün işlevlerini ifade eder. <i>Toplumsal kontrol ve toplumsal norm kavramı arasındaki ilişki açıklanır. Toplumsal kontrolün gücünü dayandığı otoriteden aldığı, bu otoritenin kaynağının kamu kurum ve kuruluşları olabileceği gibi sivil toplum kuruluşları ya da toplumun kendisi olabileceği vurgulanır.</i>	
14	Sosyal sapmanın nedenlerini araştırır. <i>Sosyal sapma ve çeşitleri vurgulanır. Olumsuz sapma türleri örneklendirilir.</i>	
15	Statü ve rollerinden doğan hak ve görevlerin toplumsal yaşamdaki önemini bilir. <i>Sosyal aktörlerin (birey, grup, kuruluş, toplum) hak-görev dengelerinin sağlıklı etkileşim içinde denkliliğine değinilir.</i>	

TOPLUMSAL YAPI

16	Toplumsal yapıyı oluşturan öğeleri analiz eder. <i>Toplumsal yapının nüfus, ekonomi, eğitim, ahlak, siyaset, din, hukuk, sosyal hayatın farklı görünümleri ile ilgili kurum ve kuruluşların, birey ve grupların toplumsal yapının öğeleri olduğu vurgulanır.</i> <i>Toplumsal yapı içerisinde yer alan köy, kent, metropol ve millet (ulus) kavramlarına yer verilir.</i>	
17	Toplumsal etkileşim tiplerini ayırt eder. <i>Etkileşim tiplerinin mübadele (değişim), işbirliği, rekabet, çatışma, uyum, benzeştirme, uyarılama (adaptasyon) olduğu içerikleri ve örnekleriyle beraber vurgulanır.</i>	

KONULAR-KAZANIMLAR

18

Toplumsal tabaka ve tabakalaşmanın yapısını kavrar.
Ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre toplumsal tabakalaşma piramitlerine vurgu yapılır. Tabakalaşmayı oluşturan ölçütler vurgulanır. Sosyal hareketlilik esasına göre tabakalaşma sistemleri vurgulanır. Bu sistemler kapalı tabakalaşma (kast sistemi), yarı kapalı (zümre), açık sınıf tabakalaşması (sosyal sınıf) şeklinde sınıflandırılır.

19

Toplumsal hareketlerinin çeşitlerini ve nedenlerini örneklerle açıklar.
Her toplumsal hareketin olumlu sonuçlar doğurmayabileceği vurgulanır. Atatürk'ün «millet», «milliyetçilik», «halkçılık» ve «milli birlik» anlayışı işlenir.

TOPLUMSAL GELİŞME VE DEĞİŞME

20

Toplumsal değişme olgusunu kavrar.
Toplumsal değişme olgusu örneklerle işlenir.

21

Toplumsal değişmeyi etkileyen faktörleri değerlendirir.
Ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre toplumsal tabakalaşma piramitlerine vurgu yapılır. Tabakalaşmayı oluşturan ölçütler vurgulanır. Sosyal hareketlilik esasına göre tabakalaşma sistemleri vurgulanır. Bu sistemler kapalı tabakalaşma (kast sistemi), yarı kapalı (zümre), açık sınıf tabakalaşması (sosyal sınıf) şeklinde sınıflandırılır.

22

Toplumsal değişmeyi etkileyen faktörlerin zamanla değişebileceğini fark eder.
Toplumsal değişmenin her toplum için geçerli olduğu ve değer yargısı içermeyen bir kavram olduğu belirtilir. Toplumsal değişmeyi etkileyen faktörlerin toplumdan topluma ve aynı toplumda zamanla değişebileceği vurgulanır. Sosyal değişimin, manevi değerlerin yoğun olarak yaşandığı toplumlarda daha yavaş, maddi değerlerin daha yoğun yaşandığı toplumlarda ise daha hızlı olduğu vurgulanır.

23

Bilim, teknoloji ve kitle iletişim araçlarının toplumsal değişmeye etkisini değerlendirir.
Kitle iletişim araçlarının toplumsal değişime olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirir.

24

Modernleşmenin toplumsal değişime etkilerini değerlendirir.

25

Küreselleşmenin toplumsal değişime etkilerini değerlendirir.
Modernleşme ve küreselleşme etkileşimi vurgulanır.

26

Toplumsal gelişmenin ögelerini tanıır.
Toplumsal gelişmenin ögeleri; ekonomik büyüme, tabakalaşmalardaki farklılaşmalar, insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü gibi ögelerin sonucunda toplumsal bütünleşmenin sağlandığı vurgulanır. Atatürk İnkılapları ile gelen köklü değişmeler vurgulanır.

27

Toplumsal bütünleşmenin önemini ifade eder.
Toplumsal gelişme ve toplumsal bütünleşmenin ayrılmazlığı vurgulanır. Toplumsal bütünleşmede din, ahlak, milli, dini, kültürel değerlerimiz, hukuk vb. ögelerin önemi vurgulanır.

28

Toplumsal çözülmeye neden olan etmenleri analiz eder.
*Toplumsal çözülmeye neden olan etmenleri olarak; tabakaların farklılaşması, insan hak ve özgürlüklerinin kısıtlanması, örgütlenme yetersizliği, demokratik kurumlaşma yetersizliği, milli birlik bilincinin zayıflaması vb. verilir.
Toplumsal farklılıklara saygının da toplumsal çözülmeyi önleyebileceği vurgulanır.*

KONULAR-KAZANIMLAR

29

Toplumsal çözölmeyi önlemeye yönelik çözüm önerileri geliştirir.

Toplumsal çözölmeye sonucunda ortaya çıkacak olan milli birliğin zayıflaması, kültürel değerlerin zayıflaması, sosyal adaletin bozulması, demokrasinin zayıflaması vb. konulara vurgu yapılır.

TOPLUM VE KÜLTÜR

30

Kültürün öğelerini analiz eder.

Kültürün bilişsel, davranışsal ve maddi öğeleri vurgulanır. Kültürel gecikme kavramı vurgulanır. Örf, adet, gelenek, görenek gibi kökleşmiş kültür öğelerinin içerikleri vurgulanır. Kültürün milli, medeniyetin ise evrensel içerikli olduğu vurgulanırken süreç içerisinde bu iki unsurun birbirlerini etkiledikleri vurgulanır.

31

Kültürün işlevlerinin toplumdaki yerini ve önemini analiz eder.

32

Kültürün toplumsal bütünleşmeye katkısını değerlendirir.

Kültürün kazanılması, kültür-sanat-eğitim-dil ilişkisinin önemi vurgulanır. Kültürün toplumsal kurumlarla ve toplumsal değişimle etkileşimi vurgulanır.

33

Toplumların kültürel tutumlarını, farklı kültürlerle bakış açılarını sorgular

Farklı kültürlerle karşı saygı ve anlayışın gereği vurgulanır.

34

Kültürler arası etkileşimde kendi kültürünün rolünü değerlendirir.

Türk ve/veya İslam kültürünün uygarlığa katkıları üzerinde durulur.

TOPLUMSAL KURUMLAR

35

Kurum kavramının anlamını açıklar.

36

Toplumsal kurumların işlevlerini analiz eder.

Toplumsal kurumların birbirleri ile etkileşim içinde oldukları vurgulanır.

37

Toplumsal yaşam ve sosyalleşme açısından ailenin önemini yorumlar.

Bireyin sosyalleşmesine etki eden öğeler vurgulanır.

38

Evlilik ve boşanmanın birey ve toplum üzerindeki etkilerini analiz eder.

Evlilik türlerine örnekler verilir. Boşanmanın günümüz toplumlarında sadece bireylerin karşılıklı isteklerine bağlı olmadığı, bu kararlarda medeni kanunun öngördüğü sebep ve süreçlerin ve aile gibi toplumsal faktörlerin de yönlendirici olduğu vurgulanır.

39

Aile kurumunun sürekliliği açısından evliliklerde aranan koşulları değerlendirir.

Evlilik ve ailede karşılıklı hoşgörü, güven, saygı ve sevgi gibi temel değerlerin öne çıkması gerektiği vurgulanır.

40

Farklı toplumdaki aile yapısı ile Türk aile yapısını karşılaştırır.

Ailenin yapısı, kuruluşu sürekliliği ve akraba arası ilişkiler kapsamında karşılaştırılır.

41

Kadının aile ve toplum içindeki konumunu değerlendirir.

Kadının Türk toplumundaki önemine vurgu yapan tarihi ve edebi örnekler

42

Atatürk'ün kadın haklarına verdiği öneme örnekler verir.

Medeni Kanun'un kadına tanıdığı sosyal, siyasal ve ekonomik haklar vurgulanır.

Atatürkçü düşüncede kadının yeri vurgulanmalıdır.

43

Eğitimin toplumsal yaşamdaki önemini yorumlar.

44

Eğitimin sosyalleşme sürecindeki önemini kavrar.

KONULAR-KAZANIMLAR

45	Atatürk'ün eğitim konusundaki fikirlerini ifade eder.	
46	Dinin toplumsal yaşamdaki önemini kavrar. <i>Dinin toplumsal yaşam açısından bütünleştirici, doğru davranışlara yönlendirici ve genel olarak toplumsal yaşama olumlu katkıları vurgulanır. Sosyolojinin din olgusunu ele alış biçimine vurgu yapılır.</i>	
47	Din ve laiklik kavramlarının ilişkisini yorumlar. <i>Din ve vicdan özgürlüğünün teminatı olarak laiklik kavramı ele alınır.</i>	
48	Atatürkçü düşünce sisteminde laiklik anlayışını ortaya koyar. <i>Atatürk'ün laiklik ve din konusundaki görüşleri ve sözlerine yer verilir. Laikliğin anayasada yer alma süreci açıklanır.</i>	
49	Ekonominin toplumsal yaşamdaki önemini değerlendirir. <i>Arz-talep, enflasyon, deflasyon, devalüasyon, resesyon ve revalüasyon kavramları açıklanır. Enflasyonun nedenleri ve enflasyonun yol açtığı toplumsal sonuçlar açıklanır.</i>	
50	Toplumsal yaşamda ekonominin temel öğelerini fark eder. <i>Üretim-tüketim ve bölüşüm kavramlarına vurgu yapılır. Üretim-tüketim-bölüşüm ilişkisi tartışılır. Birey ve toplum hayatı açısından üretim ve tüketim alışkanlıklarına değinilir. Bilinçsiz tüketim alışkanlıklarının birey ve toplum açısından etkisi vurgulanır. Reklamların vb. faaliyetlerin tüketim alışkanlıklarına etkisi vurgulanır.</i>	
51	Atatürk'ün ekonomik sistemlerle ilgili görüşlerine örnekler verir. <i>Belli başlı ekonomik sistemler kısaca tanımlanarak bunlar hakkında Atatürk'ün görüşlerine değinilir.</i>	
52	Siyaset kurumunu tanıır.	
53	Siyaset kurumu ile ilgili temel kavramları ifade eder. <i>Millet, meşruiyet, seçim, adalet, hak, özgürlük, eşitlik, iktidar, otorite, hükümet, egemenlik, sivil toplum, birey, devlet vb. kavramlar açıklanır.</i>	
54	Siyasal yönetim şekillerini tanıır ve karşılaştırır. <i>Monarşi, oligarşi, aristokrasi, teokrasi ve demokrasi kavramları açıklanır.</i>	
55	Bir yönetim biçimi olarak demokrasiyi toplumsal yaşam açısından değerlendirir. <i>Doğrudan demokrasi, temsili demokrasi, katılımcı demokrasi çeşitleri vurgulanır. Demokrasi kapsamında kuvvetler ayrılığı ve hümanizm kavramları üzerinde durulur.</i>	
56	Atatürkçü düşünce sisteminde vatandaşlık, hak ve sorumluluk kavramlarını ilişkilendirerek örnekler verir. <i>Atatürkçülüğün önemi açıklanarak «bütünlük» niteliğine vurgu yapılmalı. Atatürkçülüğün yabancı ideolojilerden farkı açıklanmalıdır.</i>	

Psikoloji

KONULAR-KAZANIMLAR

PSİKOLOJİ BİLİMİNİ TANIYALIM

1	Psikolojinin konusunu kavrar. <i>Psikoloji bilimi yaşamdan örneklerle açıklanmalıdır.</i>	
2	Psikolojinin bir bilim dalı oluş sürecini kavrar. <i>Psikolojinin bilim dalı oluşu ve bunun nedenleri vurgulanmalıdır.</i>	
3	Psikoloji biliminin amaçlarını kavrar.. <i>Psikoloji biliminin amaçları vurgulanmalıdır. Psikoloji biliminin ne olmadığı örneklerle açıklanmalıdır.</i>	
4	Psikoloji araştırmalarında uygulanan yöntem ve teknikleri tanır. <i>Tümdengelim, tümevarım, eksik tümevarım, tam tümevarım ve benzetme</i>	
5	Psikoloji biliminin etik kuralları hakkında bilgi sahibi olur. <i>İlişkisel ve deneysel yaklaşımların farkı anlaşılmalı, psikoloji biliminin amaçları açısından bu iki yaklaşım değerlendirilebilmelidir. Ülkemizde ve dünyada, geçmişte ve günümüzde, psikoloji biliminin oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmuş bilim insanları (Muzaffer Şerif gibi) tanıtılmalı, çalışmalarından örnekler verilmelidir.</i>	
6	Psikolojinin ülkemizdeki eğitim-öğretim programlarında yer alan temel ve uygulamalı alt dallarını öğrenir. <i>Hangi yaklaşımın psikolojinin hangi alt dallarının gelişimini daha çok etkilediği, uygulamalı alt dallarda psikolojinin bulgularından nasıl yararlandığı vurgulanmalıdır. Psikolojinin temel bilim alt dalları (deneysel psikoloji, bilişsel psikoloji, gelişim psikolojisi, sosyal psikoloji) ve uygulamalı alt dalları (klinik psikolojisi, sağlık psikolojisi, okul psikolojisi, trafik psikolojisi, adli psikoloji, spor psikolojisi, endüstri ve örgüt psikolojisi, din psikolojisi, çevresel psikoloji vb.) tanıtılmalıdır.</i>	
7	Psikoloji ile seçilen bazı bilim dalları arasında ilişki kurar. <i>Psikolojinin doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olduğu biyolojik bilimler (zoooloji, ekoloji, etoloji, fizyoloji, genetik, moleküler biyoloji vb.), sosyal bilimler (sosyoloji, antropoloji vb.) ve teknik bilimler (bilgisayar mühendisliği, matematik, istatistik vb.) belirtilmelidir.</i>	

PSİKOLOJİNİN TEMEL SÜREÇLERİ

8	Davranışın oluşum sürecini fark eder.. <i>Davranışın oluşum şemasının temelinde uyarıcı ve davranış ilişkisi olduğu üzerinde durulur. Duyum, algı, öğrenme, bellek, hatırlama, kişilik vb. psikolojik süreçlerin uyarıcı ve davranış arasında yer aldığı belirtilir.</i>	
9	Kalıtım ve çevrenin psikolojik süreçler üzerindeki etkilerini anlar. <i>Davranışların hemen hemen tümünde hem kalıtım hem de çevrenin etkili olduğu açıklanmalı, ancak bunların etkilerinin söz konusu davranışa göre değiştiğine işaret edilmelidir. Çevre teriminin fiziksel, sosyal ve kültürel boyutlarının olduğuna dikkat çekilmelidir.</i>	
10	Gelişimin yaşam boyu devam ettiğini kavrar. <i>Farklı psikolojik süreçlerin gelişiminin farklı dönemlerde (olumlu/olumsuz) tamamlandığı gösterilmelidir. Fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimin bir bütünlük içerdiği vurgulanmalıdır.</i>	

KONULAR-KAZANIMLAR

11	Ergenlik dönemi temel özelliklerinin farkına varır.	
12	Ergenlik dönemini ve bu dönemi etkileyen etkenleri irdeler. <i>Ergenin kimlik oluşumu sürecinde, rol karmaşası ile kuşaklararası çatışmaların etkileri vurgulanmalı, bu etkilerin nedenleri üzerinde durulmalıdır. Ergenlik dönemi görevlerine vurgu yapılmalıdır.</i>	
13	Ergenlik döneminde ortaya çıkan hızlı değişimin, gelişme sürecinin bir parçası olduğunu fark eder. <i>Fizyolojik, psikolojik ve sosyal alanlardaki gelişimler vurgulanmalıdır.</i>	
14	Duygusal süreçlerde alışma ve duyarılılaşmanın etkilerini anlar. <i>Duyumlar için geçerli olan alışkanlık ve duyarılılaşmadaki ortak ögenin, uyarıcıların tekrarlanması olduğu vurgulanmalıdır.</i>	
15	Algılamının uyarıcıları anlamlandırma süreci olduğunu kavrar.	
16	Duyum ve algı arasındaki farkı kavrar. <i>Duyum ve algı, bilinçlilik açısından değerlendirilmelidir.</i>	
17	Algıyı etkileyen etkenleri açıklar. <i>Şekil-zemin ilişkisi, devamlılık-benzerlik, yakınlık-uzaklık vb. algılama prensiplerine yer verilmelidir. Algıyı etkileyen sosyal-çevresel değişikliklerin, güdünün, geçmiş yaşantıların, kültür ve beklentilerin algılama üzerindeki etkisine yer verilmelidir. Algı yanılması açıklanarak örnekler verilmelidir.</i>	
18	Güdülenmeyi ortaya çıkaran ve etkileyen etkenleri araştırır. <i>Davranışlarda birincil ve ikincil güdülerin etkisi vurgulanmalıdır.</i>	
19	Güdülenmiş davranışı güdülenmemiş davranıştan ayırt eder.	
20	Kendi potansiyelini gerçekçi olarak değerlendirmenin önemini kavrar. <i>Fiziksel, duygusal, bilişsel özellikler, ilgili yetenekler ele alınmalıdır.</i>	
21	Duygu türlerini öğrenir. <i>Psikoloji biliminde, sadece gözlenebilir ve ölçülebilir nitelikteki duyguların ele alındığı, bu ölçütleri taşımayan, örneğin sevgi, merhamet, utanma gibi duyguların üzerinde çalışılmadığı vurgulanmalıdır. Duyguların dürtü ve güdülenme ile olan ilişkisi irdelenmelidir.</i>	
22	Duyguların davranışlarımıza etkisini fark eder. <i>Duyguların kontrolü üzerinde durulmalıdır.</i>	
23	Bilinç ve bilinç altı kavramlarını ayırt eder.	
24	Bilinçlilik türlerini öğrenir.	
25	Dikkat türlerini belirtir.	
26	Sosyal biliş ve sosyal etki türlerini bilir.	
27	Davranışı etkileyen sosyal etkenleri analiz eder.	
28	Öğrenmeyi örneklendirerek açıklar.	
29	Öğrenme türlerini kendi öğrenme yaşantısıyla ilişkilendirir.	
30	Öğrenmeyi etkileyen etkenleri irdeler. <i>Biyolojik ve sosyo-kültürel etkenlerin öğrenmeyi nasıl etkilediği vurgulanmalıdır. Öğrenilmiş çaresizlik üzerinde durulmalıdır. Öğrenmenin en azından üç etkenin (birey, öğrenme malzemesi, öğrenme yöntemi) sonucu olduğu anlaşılmalıdır.</i>	

KONULAR-KAZANIMLAR

ÖĞRENME, BELLEK, DÜŞÜNME

31	Öğrenme stratejilerinden yararlanır.	
32	Hayat boyu öğrenmenin önemini kavrar.	
33	Bellek türlerini açıklar.	
34	Bellek türlerinin hiyerarşik düzenini kavrar.	
35	Öğrenme, bellek ve hatırlama arasındaki ilişkileri kavrar.	
36	Düşünmenin araçlarını örneklerle açıklar.	
37	Dil ve konuşmanın düşünmedeki rolünü kavrar.	
38	Doğru karar vermede düşünmenin önemini tartışır.	
39	Zekâ kavramını öğrenir, çoklu zekâdaki bileşenleri anlar, bireylerin farklı türde zekâlara ve bunların da farklı düzeylerine sahip olabileceğini kavrar.	
40	Zekâ türlerini ayırt eder.	
41	Bireyin yaşamında yetenek ve zekânın etkisini analiz eder.	

RUH SAĞLIĞININ TEMELLERİ

42	Kişiliği oluşturan etkenleri tartışır.	
43	Bireysel farklılıkları tanır ve kabul eder.	
44	Stresin nedenlerini örneklendirir.	
45	Çatışmanın birey üzerindeki etkisini açıklar.	
46	Günlük yaşamda kullanılan stresle başa çıkma davranışlarını ve savunma mekanizmalarını öğrenir.	
47	Stresin günlük yaşama etkilerini tespit eder.	
48	Ruh sağlığı kavramını öğrenir.	
49	Ruh sağlığının ölçütlerini öğrenir.	
50	Ruh sağlığının önemini kavrar.	
51	Dengenin ruh sağlığı açısından önemini kavrar.	
52	İletişim sürecinde empatinin önemini kavrar.	
53	Ruh sağlığını korumada iletişim becerilerinin önemini kavrar.	
54	Hobilere sahip olmanın önemini kavrar.	

Matematik

KONULAR-KAZANIMLAR

9.SINIF

MANTIK: ÖNERMELER VE BİLEŞİK ÖNERMELER

1	Önerme, önermenin doğruluk değeri, iki önermenin denklığı ve önermenin değili	
2	Bileşik önerme, “ve, veya, ya da” bağlaçları ile kurulan bileşik önermelerin özellikleri ve De Morgan kuralları doğruluk tablosu	
3	Koşullu önerme ve iki yönlü koşullu önerme	
4	Her (\forall) ve bazı (\exists) niceleyiciler	
5	Tanım, aksiyom, teorem ve ispat kavramları	

KÜMELER: KÜMELERDE TEMEL KAVRAMLAR

6	Kümeler ile ilgili temel kavramlar	
7	Alt kümeyi kullanarak işlemler	
8	İki kümenin eşitliğini kullanarak işlemler	
9	Kümelerde birleşim, kesişim, fark, tümleme işlemleri yardımıyla problemler	
10	İki kümenin kartezyen çarpımıyla ilgili işlemler	

DENKLEMLER VE EŞİTSİZLİKLER: SAYI KÜMELERİ

11	Sayı kümelerini birbiriyle ilişkilendirme	
----	---	--

DENKLEMLER VE EŞİTSİZLİKLER: BÖLÜNEBİLME KURALLARI

12	Tam sayılarda bölünebilme kurallarıyla ilgili problemler	
13	Tam sayılarda EBOB ve EKOK ile ilgili uygulamalar	
14	Gerçek hayatta periyodik olarak tekrar eden durumları içeren problemler	

DENKLEMLER VE EŞİTSİZLİKLER: BİRİNCİ DERECEDEN DENKLEMLER VE EŞİTSİZLİKLER

15	Gerçek sayılar kümesinde aralık kavramı	
16	Birinci dereceden bir bilinmeyenli denklem ve eşitsizliklerin çözüm kümeleri	
17	Mutlak değer içeren denklem ve eşitsizliklerin çözüm kümeleri	
18	Birinci dereceden iki bilinmeyenli denklem ve eşitsizlik sistemlerinin çözüm kümeleri	

DENKLEMLER VE EŞİTSİZLİKLER: ÜSLÜ İFADELER VE DENKLEMLER

19	Üslü ifadeleri içeren denklemler	
20	Köklü ifadeleri içeren denklemler	

DENKLEMLER VE EŞİTSİZLİKLER: DENKLEMLER VE EŞİTSİZLİKLERLE İLGİLİ UYGULAMALAR

21	Oran ve orantı kavramlarını kullanarak problemler	
22	Denklemler ve eşitsizlikler ile ilgili problemler	

KONULAR-KAZANIMLAR

ÜÇGENLER: ÜÇGENLERDE TEMEL KAVRAMLAR

23	Üçgende açı özellikleri ile ilgili işlemler	
24	Üçgenin kenar uzunlukları ile bu kenarların karşısındaki açılarının ölçülerini ilişkilendirme	
25	Uzunlukları verilen üç doğru parçasının hangi durumlarda üçgen oluşturduğunu değerlendirme	

ÜÇGENLER: ÜÇGENLERDE EŞLİK VE BENZERLİK

26	İki üçgenin eş olması için gerekli olan asgari koşullar	
27	İki üçgenin benzer olması için gerekli olan asgari koşullar	
28	Üçgenin bir kenarına paralel ve diğer iki kenarı kesecek şekilde çizilen doğrunun ayırdığı doğru parçaları arasındaki ilişki	
29	Üçgenlerin benzerliği ile ilgili problemler	

ÜÇGENLER: ÜÇGENİN YARDIMCI ELEMANLARI

30	Üçgenin iç ve dış açıortaylarının özellikleri elde etme	
31	Üçgenin kenarortaylarının özellikleri elde etme	
32	Üçgenin kenar orta dikmelerinin bir noktada kesiştiğini gösterme	
33	Üçgenin çeşidine göre yüksekliklerinin kesiştiği noktanın konumu	

ÜÇGENLER: DİK ÜÇGEN VE TRİGONOMETRİ

34	Dik üçgende Pisagor teoremini elde ederek problemler	
35	Öklid teoremini elde ederek problemler	
36	Dik üçgende dar açılarının trigonometrik oranları	
37	Birim çemberi tanımlama ve trigonometrik oranları birim çemberin üzerindeki noktanın koordinatlarıyla ilişkilendirme	

ÜÇGENLER: ÜÇGENİN ALANI

38	Üçgenin alanı ile ilgili problemler	

VERİ: MERKEZİ EĞİLİM VE YAYILIM ÖLÇÜLERİ

39	Verileri merkezî eğilim ve yayılım ölçülerini hesaplayarak yorumlama	

VERİ: VERİLERİN GRAFİKLE GÖSTERİLMESİ

40	Bir veri grubuna ilişkin histogram oluşturma	
41	Gerçek hayat durumunu yansıtan veri gruplarını uygun grafik türleriyle temsil ederek yorumlama	

10.Sınıf

SAYMA VE OLASILIK: SIRALAMA VE SEÇME

42	Olayların gerçekleşme sayısını toplama ve çarpma yöntemlerini kullanarak hesaplama	
43	n çeşit nesne ile oluşturulabilecek r li dizilişlerin (permütasyonların) kaç farklı şekilde yapılabileceğini hesaplama	

KONULAR-KAZANIMLAR

44 Sınırlı sayıda tekrarlayan nesnelerin dizilişlerini (permütasyonlarını) açıklayarak problemler çözme

45 n elemanlı bir kümenin r tane elemanının kaç farklı şekilde seçilebileceğini hesaplama

46 Pascal üçgeni

47 Binom açılımı

SAYMA VE OLASILIK: BASİT OLAYLARIN OLASILIKLARI

48 Örnek uzay, deney, çıktı, bir olayın tümleyeni, kesin olay, imkânsız olay, ayrık olay ve ayrık olmayan olay kavramları

49 Olasılık kavramı ile ilgili uygulamalar

FONKSİYONLAR: FONKSİYON KAVRAMI VE GÖSTERİMİ

50 Fonksiyonlarla ilgili problemler

51 Fonksiyonların grafiklerini çizme

52 Fonksiyonların grafiklerini yorumlama

53 Gerçek hayat durumlarından doğrusal fonksiyonlarla ifade edilebilenlerin grafik gösterimleri

FONKSİYONLAR: İKİ FONKSİYONUN BİLEŞKESİ VE BİR FONKSİYONUN TERSİ

54 Bire bir ve örten fonksiyonlar ile ilgili uygulamalar

55 Fonksiyonlarda bileşke işlemiyle ilgili işlemler

56 Verilen bir fonksiyonun tersi

POLİNOMLAR: POLİNOM KAVRAMI VE POLİNOMLARLA İŞLEMLER

57 Bir değişkenli polinom kavramı

58 Polinomlarla toplama, çıkarma, çarpma ve bölme işlemleri

POLİNOMLAR: POLİNOMLARIN ÇARPANLARA AYRILMASI

59 Bir polinomu çarpanlarına ayırma

60 Rasyonel ifadelerin sadeleştirilmesi ile ilgili işlemler

İKİNCİ DERECEDE DENKLEMLER: İKİNCİ DERECEDE BİR BİLİNMEYENLİ DENKLEMLER

61 İkinci dereceden bir bilinmeyenli denklem kavramı

62 İkinci dereceden bir bilinmeyenli denklemleri çözme

63 Bir karmaşık sayının $a+ib$ ($a, b \in \mathbb{R}$) biçiminde ifade edildiğini açıklama

64 İkinci dereceden bir bilinmeyenli denklemin kökleri ile katsayıları arasındaki ilişkileri kullanarak işlemler

DÖRTGENLER VE ÇOKGENLER: ÇOKGENLER

65 Çokgen kavramını açıklayarak işlemler

DÖRTGENLER VE ÇOKGENLER: DÖRTGENLER VE ÖZELLİKLERİ

66 Dörtgenin temel elemanlarını ve özelliklerini açıklayarak problemler

KONULAR-KAZANIMLAR

DÖRTGENLER VE ÇOKGENLER: ÖZEL DÖRTGENLER

67 Özel dörtgenlerin açısı, kenar, köşegen ve alan özelliklerini açıklayarak problemler

UZAY GEOMETRİ: KATI CİSİMLER

68 Dik prizmalar ve dik piramitlerin uzunluk, alan ve hacim bağıntılarını oluşturma

11.Sınıf

TRİGONOMETRİ: YÖNLÜ AÇILAR

69 Yönlü açı

70 Açı ölçü birimlerini açıklayarak birbiri ile ilişkilendirme

TRİGONOMETRİ: TRİGONOMETRİK FONKSİYONLAR

71 Trigonometrik fonksiyonları birim çember yardımıyla açıklama

72 Kosinüs teoremiyle ilgili problemler

73 Sinüs teoremiyle ilgili problemler

74 Trigonometrik fonksiyon grafikleri

75 Sinüs, kosinüs, tanjant fonksiyonlarının ters fonksiyonları

ANALİTİK GEOMETRİ: DOĞRUNUN ANALİTİK İNCELENMESİ

76 Analitik düzlemde iki nokta arasındaki uzaklığı veren bağıntıyı elde ederek problemler

77 Bir doğru parçasını belli bir oranda (içten veya dıştan) bölen noktanın koordinatları

78 Analitik düzlemde doğruları inceleyerek işlemler

79 Bir noktanın bir doğruya uzaklığı

FONKSİYONLARDA UYGULAMALAR: FONKSİYONLARLA İLGİLİ UYGULAMALAR

80 Fonksiyonun grafik ve tablo temsilini kullanarak problem çözme

FONKSİYONLARDA UYGULAMALAR: İKİNCİ DERECEDEKİ FONKSİYONLAR VE GRAFİKLERİ

81 İkinci dereceden bir değişkenli fonksiyonun grafiği

82 İkinci dereceden fonksiyonlarla modellenebilen problemler

FONKSİYONLARDA UYGULAMALAR: FONKSİYONLARIN DÖNÜŞÜMLERİ

83 Bir fonksiyonun grafiğinden, dönüşümler yardımı ile yeni fonksiyon grafikleri

DENKLEM VE EŞİTSİZLİK SİSTEMLERİ İKİNCİ DERECEDEKİ İKİ BİLİNMEYENLİ DENKLEM SİSTEMLERİ

84 İkinci dereceden iki bilinmeyenli denklem sistemlerinin çözüm kümesi

İKİNCİ DERECEDEKİ BİR BİLİNMEYENLİ EŞİTSİZLİKLER VE EŞİTSİZLİK SİSTEMLERİ

85 İkinci dereceden bir bilinmeyenli eşitsizliklerin çözüm kümesi

86 İkinci dereceden bir bilinmeyenli eşitsizlik sistemlerinin çözüm kümesi

KONULAR-KAZANIMLAR

ÇEMBER VE DAİRE: ÇEMBERİN TEMEL ELEMANLARI

87 Çemberde teğet, kiriş, çap, yay ve kesen kavramları

88 Çemberde kirişin özelliklerini göstererek işlemler

ÇEMBER VE DAİRE: ÇEMBERDE AÇILAR

89 Bir çemberde merkez, çevre, iç, dış ve teğet-kiriş açılarının özelliklerini kullanarak işlemler

ÇEMBER VE DAİRE: ÇEMBERDE TEĞET

90 Çemberde teğetin özelliklerini göstererek işlemler

ÇEMBER VE DAİRE: DAİRENİN ÇEVRESİ VE ALANI

91 Dairenin çevre ve alan bağıntıları

UZAY GEOMETRİ: KATI CİSİMLER

92 Küre, dik dairesel silindir ve dik dairesel koninin alan ve hacim bağıntılarını oluşturarak işlemler

OLASILIK: KOŞULLU OLASILIK

93 Koşullu olasılığı açıklayarak problemler çözme

94 Bağımlı ve bağımsız olayları açıklayarak gerçekleşme olasılıkları

95 Bileşik olayı açıklayarak gerçekleşme olasılığını hesaplama

OLASILIK: DENEYSEL VE TEORİK OLASILIK

96 Deneysel olasılık ile teorik olasılığı ilişkilendirme

12.SINIF

ÜSTEL VE LOGARİTMİK FONKSİYONLAR: ÜSTEL FONKSİYON

97 Üstel fonksiyonu açıklama

ÜSTEL VE LOGARİTMİK FONKSİYONLAR: LOGARİTMA FONKSİYONU

98 Logaritma fonksiyonu ile üstel fonksiyonu ilişkilendirerek problemler

99 10 ve e tabanında logaritma fonksiyonunu tanımlayarak problemler

100 Logaritma fonksiyonunun özelliklerini kullanarak işlemler

ÜSTEL VE LOGARİTMİK FONKSİYONLAR: ÜSTEL, LOGARİTMİK DENKLEMLER VE EŞİTSİZLİKLER

101 Üstel, logaritmik denklemlerin ve eşitsizliklerin çözüm kümeleri

102 Üstel ve logaritmik fonksiyonları gerçek hayat durumlarını modelleme

DİZİLER: GERÇEK SAYI DİZİLERİ

103 Dizi kavramını fonksiyon kavramıyla ilişkilendirme

104 Genel terimi veya indirgeme bağıntısı verilen bir sayı dizisinin terimlerini bulma

105 Aritmetik ve geometrik dizilerin özelliklerini kullanarak işlemler

KONULAR-KAZANIMLAR

106 Diziler yardımıyla gerçek hayat durumları ile ilgili problemler

TRİGONOMETRİ: TOPLAM-FARK VE İKİ KAT AÇI FORMÜLLERİ

107 İki açının ölçüleri toplamının ve farkının trigonometrik değerlerine ait formülleri oluşturarak işlemler

108 İki kat açı formüllerini oluşturarak işlemler

TRİGONOMETRİ: TRİGONOMETRİK DENKLEMLER

109 Trigonometrik denklemlerin çözüm kümeleri

DÖNÜŞÜMLER: ANALİTİK DÜZLEMDE TEMEL DÖNÜŞÜMLER

110 Analitik düzlemde koordinatları verilen bir noktanın öteleme, dönme ve simetri dönüşümleri altındaki görüntüsünün koordinatları

111 Temel dönüşümler ve bileşkeleriyle ilgili problem çözme

TÜREV: LİMİT VE SÜREKLİLİK

112 Bir fonksiyonun bir noktadaki limiti, soldan limit ve sağdan limit kavramları

113 Limit ile ilgili özellikleri belirterek uygulamalar

114 Bir fonksiyonun bir noktadaki sürekliliği

TÜREV: ANLIK DEĞİŞİM ORANI VE TÜREV

115 Türev kavramını açıklayarak işlemler

116 Bir fonksiyonun bir noktada ve bir aralıkta türevlenebilirliği

117 Türevlenebilen iki fonksiyonun toplamı, farkı, çarpımı ve bölümünün türevine ait kurallar yardımıyla işlemler

118 İki fonksiyonun bileşkesinin türevine ait kural (zincir kuralı) oluşturularak türev hesabı

TÜREV: TÜREVİN UYGULAMALARI

119 Bir fonksiyonun artan veya azalan olduğu aralıkları türev yardımıyla belirleme

120 Bir fonksiyonun mutlak maksimum ve mutlak minimum, yerel maksimum, yerel minimum noktalarını belirleme

121 Türevi yardımıyla bir fonksiyonun grafiğini çizme

122 Maksimum ve minimum problemlerini türev yardımıyla çözme

İNTEGRAL: BELİRSİZ İNTEGRAL

123 Bir fonksiyonun belirsiz integralini açıklayarak integral alma kurallarını oluşturma

124 Değişken değiştirme yoluyla integral alma işlemleri

İNTEGRAL: BELİRLİ İNTEGRAL VE UYGULAMALARI

125 Bir fonksiyonun grafiği ile x ekseninde kalan sınırlı bölgenin alanını Riemann toplamı yardımıyla yaklaşık olarak hesaplama

126 Bir fonksiyonun belirli ve belirsiz integralleri arasındaki ilişkiyi açıklayarak işlemler

127 Belirli integralin özelliklerini kullanarak işlemler

128 Belirli integral ile alan hesabı

ANALİTİK GEOMETRİ: ÇEMBERİN ANALİTİK İNCELENMESİ

129 Merkezi ve yarıçapı verilen çemberin denklemi

130 Denklemleri verilen doğru ile çemberin birbirine göre durumlarını belirleyerek işlemler

Fizik

KONULAR-KAZANIMLAR

9.SINIF

FİZİK BİLİMİNE GİRİŞ

- 1 Evrendeki olayların anlaşılmasında fizik biliminin önemi
- 2 Fiziğin uygulama alanlarını, alt dalları ve diğer disiplinlerle ilişkilendirme
- 3 Fiziksel nicelikleri sınıflandırma
- 4 Bilim araştırma merkezlerinin fizik bilimi için önemi

MADDE VE ÖZELLİKLERİ

- 5 Özkütleyi, kütle ve hacimle ilişkilendirerek açıklama
- 6 Günlük hayatta saf maddelerin ve karışımların özkütlelerinden faydalanılan durumlara örnekler
- 7 Dayanıklılık kavramı
- 8 Yapışma (adezyon) ve birbirini tutma (kohezyon) olaylarına örnekler

HAREKET VE KUVVET: HAREKET

- 9 Cisimlerin hareketlerini sınıflandırma
- 10 Konum, alınan yol, yer değiştirme, sürat ve hız kavramlarını birbirleri ile ilişkilendirme
- 11 Düzgün doğrusal hareket için konum, hız ve zaman kavramlarını ilişkilendirme
- 12 Ortalama hız kavramı
- 13 İvme kavramını hızlanma ve yavaşlama olayları ile ilişkilendirme
- 14 Bir cismin hareketini farklı referans noktalarına göre açıklama

HAREKET VE KUVVET: KUVVET

- 15 Kuvvet kavramını örneklerle açıklama

HAREKET VE KUVVET: NEWTON'UN HAREKET YASALARI

- 16 Dengelenmiş kuvvetlerin etkisindeki cisimlerin hareket durumlarına örnekler
- 17 Kuvvet, ivme ve kütle kavramları arasındaki ilişki
- 18 Etki-tepki kuvvetlerini örnekler

HAREKET VE KUVVET: SÜRTÜNME KUVVETİ

- 19 Sürtünme kuvvetinin bağlı olduğu değişkenler

ENERJİ: İŞ, GÜÇ, ENERJİ

- 20 İş, enerji ve güç kavramlarını birbirleriyle ilişkilendirme
- 21 Mekanik iş ve mekanik güç ile ilgili hesaplamalar

KONULAR-KAZANIMLAR

ENERJİ: MEKANİK ENERJİ

- 22 Öteleme kinetik enerjisi, yer çekimi potansiyel enerjisi ve esneklik potansiyel enerjisinin bağlı olduğu değişkenler

ENERJİ: ENERJİNİN KORUNUMU VE ENERJİ DÖNÜŞÜMLERİ

- 23 Enerjinin bir biçimden diğer bir biçime (mekanik, ısı, ışık, ses gibi) dönüşümünde toplam enerjinin korunduğu çıkarımı
- 24 Canlıların besinlerden kazandıkları enerji ile günlük aktiviteler için harcadıkları enerjiyi karşılaştırma

ENERJİ: VERİM

- 25 Verim kavramı
- 26 Örnek bir sistem veya tasarımın verimini artıracak öneriler

ENERJİ: ENERJİ KAYNAKLARI

- 27 Yenilenebilir ve yenilenemez enerji kaynaklarını avantaj ve dezavantajları açısından değerlendirme

ISI VE SICAKLIK: ISI VE SICAKLIK

- 28 Isı, sıcaklık ve iç enerji kavramları
- 29 Termometre çeşitlerini kullanım amaçları açısından karşılaştırma
- 30 Sıcaklık birimleri ile ilgili hesaplamalar
- 31 Özısı ve ısıyı taşıma kavramlarını birbiriyle ilişkilendirme
- 32 Isı alan veya ısı veren saf maddelerin sıcaklığında meydana gelen değişimin bağlı olduğu değişkenler

ISI VE SICAKLIK: HÂL DEĞİŞİMİ

- 33 Saf maddelerde hâl değişimi için gerekli olan ısı miktarının bağlı olduğu değişkenler

ISI VE SICAKLIK: ISIL DENGİ

- 34 Isıl denge kavramının sıcaklık farkı ve ısı kavramı ile olan ilişkisi

ISI VE SICAKLIK: ENERJİ İLETİM YOLLARI VE ENERJİ İLETİM HIZI

- 35 Enerji iletim yollarına örnekler
- 36 Katı maddedeki enerji iletim hızını etkileyen değişkenler
- 37 Enerji tasarrufu için yaşam alanlarının yalıtımına yönelik tasarım
- 38 Hissedilen ve gerçek sıcaklık arasındaki farkın sebepleri
- 39 Küresel ısınmaya karşı alınacak tedbirlere yönelik proje

ISI VE SICAKLIK: GENLEŞME

- 40 Katı ve sıvılarda genleşme ve büzülme olaylarının günlük hayattaki etkileri

KONULAR-KAZANIMLAR

ELEKTROSTATİK: ELEKTRİK YÜKLERİ

41	Elektrikle yüklenme çeşitleri	
42	Elektriklenen iletken ve yalıtkan maddelerde yük dağılımları	
43	Elektrik yüklü cisimler arasındaki etkileşim	
44	Elektrik alan kavramı	

10.Sınıf

ELEKTRİK VE MANYETİZMA: ELEKTRİK AKIMI, POTANSİYEL FARKI VE DİRENÇ

45	Elektrik akımı, direnç ve potansiyel farkı kavramları	
46	Katı bir iletkenin direncinin bağlı olduğu değişkenler	

ELEKTRİK VE MANYETİZMA: ELEKTRİK DEVRELERİ

47	Elektrik Akımı, direnç ve potansiyel farkı arasındaki ilişki	
48	Üreteçlerin seri ve paralel bağlanma gerekçeleri	
49	Elektrik enerjisi ve elektriksel güç kavramlarını ilişkilendirme	
50	Elektrik akımının oluşturabileceği tehlikelere karşı alınması gereken sağlık ve güvenlik önlemleri	

ELEKTRİK VE MANYETİZMA: MIKNATIS VE MANYETİK ALAN

51	Mıknatısların oluşturduğu manyetik alanı ve özellikleri	
----	---	--

ELEKTRİK VE MANYETİZMA: AKIM VE MANYETİK ALAN

52	Üzerinden akım geçen düz bir iletken telin oluşturduğu manyetik alanı etkileyen değişkenler	
53	Dünya'nın manyetik alanının sonuçları	

BASINÇ VE KALDIRMA KUVVETİ: BASINÇ

54	Basınç ve basınç kuvveti kavramlarının katı, durgun sıvı ve gazlarda bağlı olduğu değişkenler	
55	Akışkanlarda akış sürati ile akışkan basıncı arasında ilişki	

BASINÇ VE KALDIRMA KUVVETİ: KALDIRMA KUVVETİ

56	Durgun akışkanlarda cisimlere etki eden kaldırma kuvvetinin basınç kuvveti farkından kaynaklandığını açıklama	
57	Kaldırma kuvvetiyle ilgili belirlediği günlük hayattaki problemlere kaldırma kuvveti ve/veya Bernoulli İlkesi'ni kullanarak çözüm önerisi	

DALGALAR: DALGALAR

58	Titreşim, dalga hareketi, dalga boyu, periyot, frekans, hız ve genlik kavramları	
59	Dalgaları taşıdığı enerjiye ve titreşim doğrultusuna göre sınıflandırma	

KONULAR-KAZANIMLAR

DALGALAR: YAY DALGASI

60 Atma ve periyodik dalga aralarındaki fark

61 Yaylarda atmanın yansımalarını ve iletilmesi

DALGALAR: SU DALGASI

62 Dalgaların ilerleme yönü, dalga tepesi ve dalga çukuru kavramları

63 Doğrusal ve dairesel su dalgalarının yansıma hareketleri

64 Ortam derinliği ile su dalgalarının yayılma hızını ilişkilendirme

65 Doğrusal su dalgalarının kırılma hareketi

DALGALAR: SES DALGASI

66 Ses dalgaları ile ilgili temel kavramlar

67 Ses dalgalarının tıp, denizcilik, sanat ve coğrafya alanlarında kullanımı

DALGALAR: DEPREM DALGASI

68 Deprem dalgası

69 Deprem kaynaklı can ve mal kayıplarını önlemeye yönelik çözüm önerileri

OPTİK: AYDINLANMA

70 Işığın davranış modelleri

71 Işık şiddeti, ışık akısı ve aydınlanma şiddeti kavramları arasında ilişki

OPTİK: GÖLGE

72 Saydam, yarı saydam ve saydam olmayan maddelerin ışık geçirme özellikleri

OPTİK: YANSIMA

73 Işığın yansımalarını, su dalgalarında yansıma olayıyla ilişkilendirme

OPTİK: DÜZLEM AYNA

74 Düzlem aynada görüntü oluşumu

OPTİK: KÜRESEL AYNALAR

75 Küresel aynalarda odak noktası, merkez, tepe noktası ve asal eksen kavramları

76 Küresel aynalarda görüntü oluşumunu ve özellikleri

OPTİK: KIRILMA

77 Işığın kırılmasını, su dalgalarında kırılma olayı ile ilişkilendirme

78 Işığın tam yansıma olayı ve sınır açısı

79 Farklı ortamda bulunan bir cismin görünür uzaklığını etkileyen sebepler

KONULAR-KAZANIMLAR

OPTİK: MERCEKLER

80 Merceklerin özellikleri ve mercek çeşitleri

81 Merceklerin oluşturduğu görüntünün özellikleri

OPTİK: PRİZMALAR

82 Işık prizmalarının özellikleri

OPTİK: RENK

83 Cisimlerin renkli görülmesinin sebepleri

11.Sınıf

KUVVET VE HAREKET: VEKTÖRLER

84 Vektörlerin özellikleri

85 İki ve üç boyutlu kartezyen koordinat sisteminde vektörler

86 Vektörlerin bileşkelerini farklı yöntemleri kullanarak hesaplama

87 Bir vektörün iki boyutlu kartezyen koordinat sisteminde bileşenlerini çizerek büyüklüklerini hesaplama

KUVVET VE HAREKET: BAĞIL HAREKET

88 Sabit hızlı iki cismin hareketini birbirine göre yorumlama

89 Hareketli bir ortamdaki sabit hızlı cisimlerin hareketini farklı gözlem çerçevelerine göre yorumlama

90 Bağıl hareket ile ilgili hesaplamalar

KUVVET VE HAREKET: NEWTON'UN HAREKET YASALARI

91 Net kuvvetin yönünü belirleyerek büyüklüğünü hesaplama

92 Net kuvvet etkisindeki cismin hareketi ile ilgili hesaplamalar

KUVVET VE HAREKET: BİR BOYUTTA SABİT İVMELİ HAREKET

93 Bir boyutta sabit ivmeli hareketi analiz etme

94 Bir boyutta sabit ivmeli hareket ile ilgili hesaplamalar

95 Hava direncinin ihmal edildiği ortamda düşen cisimlerin hareketlerini analiz etme

96 Düşen cisimlere etki eden hava direnç kuvvetinin bağlı olduğu değişkenleri analiz etme

97 Limit hız kavramı

98 Düşey doğrultuda ilk hızı olan ve sabit ivmeli hareket yapan cisimlerin hareketlerini analiz etme

KUVVET VE HAREKET: İKİ BOYUTTA HAREKET

99 Atış hareketlerini yatay ve düşey boyutta analiz etme

100 İki boyutta sabit ivmeli hareket ile ilgili hesaplamalar

KONULAR-KAZANIMLAR

KUVVET VE HAREKET: ENERJİ VE HAREKET

101	Yapılan iş ile enerji arasındaki ilişkiyi analiz etme	
102	Cisimlerin hareketini mekanik enerjinin korunumunu kullanarak analiz etme	
103	Sürtülmeli yüzeylerde enerji korunumunu ve dönüşümlerini analiz etme	

KUVVET VE HAREKET: İTME VE ÇİZGİSEL MOMENTUM

104	İtme ve çizgisel momentum kavramları	
105	İtme ile çizgisel momentum değişimi arasında ilişki kurma	
106	Çizgisel momentumun korunumunu analiz etme	
107	Çizgisel momentumun korunumu ile ilgili hesaplamalar	

KUVVET VE HAREKET: TORK

108	Tork kavramı	
109	Torkun bağlı olduğu değişkenleri analiz etme	
110	Tork ile ilgili hesaplamalar	

KUVVET VE HAREKET: DENGE VE DENGE ŞARTLARI

111	Cisimlerin denge şartları	
112	Kütle merkezi ve ağırlık merkezi kavramları	
113	Kütle merkezi ve ağırlık merkezi ile ilgili hesaplamalar	

KUVVET VE HAREKET: BASİT MAKİNELER

114	Günlük hayatta kullanılan basit makineler	
115	Basit makineler ile ilgili hesaplamalar	
116	Hayatı kolaylaştırmak amacıyla basit makinelerden oluşan güvenli bir sistem tasarlama	

ELEKTRİK VE MANYETİZMA: ELEKTRİKSEL KUVVET VE ELEKTRİK ALAN

117	Yüklü cisimler arasındaki elektriksel kuvveti etkileyen değişkenler	
118	Noktasal yük için elektrik alanı	
119	Noktasal yüklerde elektriksel kuvvet ve elektrik alanı ile ilgili hesaplamalar	

ELEKTRİK VE MANYETİZMA: ELEKTRİKSEL POTANSİYEL

120	Noktasal yükler için elektriksel potansiyel enerji, elektriksel potansiyel, elektriksel potansiyel farkı ve elektriksel iş kavramları	
121	Düzgün bir elektrik alan içinde iki nokta arasındaki potansiyel farkı	
122	Noktasal yükler için elektriksel potansiyel enerji, elektriksel potansiyel, elektriksel potansiyel farkı ve elektriksel iş ile ilgili hesaplamalar	

KONULAR-KAZANIMLAR

ELEKTRİK VE MANYETİZMA: DÜZGÜN ELEKTRİK ALAN VE SİĞA

123	Yüklü, iletken ve paralel levhalar arasında oluşan elektrik alanı, alan çizgileri	
124	Yüklü, iletken ve paralel levhalar arasında oluşan elektrik alanının bağlı olduğu değişkenler	
125	Yüklü parçacıkların düzgün elektrik alandaki davranışı	
126	Sığa (kapasite) kavramı	
127	Sığanın bağlı olduğu değişkenler	
128	Yüklü levhaların özelliklerinden faydalanarak sığacın (kondansatör) işlevi	

ELEKTRİK VE MANYETİZMA: MANYETİZMA VE ELEKTROMANYETİK İNDÜKLENME

129	Üzerinden akım geçen iletken düz bir telin çevresinde, halkanın merkezinde ve akım makarasının (bobin) merkez ekseninde oluşan manyetik alanın şiddetini etkileyen değişkenler	
130	Üzerinden akım geçen iletken düz bir telin çevresinde, halkanın merkezinde ve akım makarasının merkez ekseninde oluşan manyetik alan ile ilgili hesaplamalar	
131	Üzerinden akım geçen iletken düz bir tele manyetik alanda etki eden kuvvetin yönünün ve şiddetinin bağlı olduğu değişkenler	
132	Manyetik alan içerisinde akım taşıyan dikdörtgen tel çerçeveye etki eden kuvvetlerin döndürme etkisi	
133	Yüklü parçacıkların manyetik alan içindeki hareketi	
134	Manyetik akı kavramı	
135	İndüksiyon akımını oluşturan sebeplere ilişkin çıkarım	
136	Manyetik akı ve indüksiyon akımı ile ilgili hesaplamalar	
137	Öz-indüksiyon akımının oluşum sebebi	
138	Yüklü parçacıkların manyetik alan ve elektrik alandaki davranışı	
139	Elektromotor kuvveti oluşturan sebeplere ilişkin çıkarım	

ELEKTRİK VE MANYETİZMA: ALTERNATİF AKIM

140	Alternatif akım	
141	Alternatif ve doğru akımı karşılaştırma	
142	Alternatif ve doğru akım devrelerinde direncin, bobinin ve sığacın davranışı	
143	İndüktans, kapasitans, rezonans ve empedans kavramları	

ELEKTRİK VE MANYETİZMA: TRANSFORMATÖRLER

144	Transformatörlerin çalışma prensibi	
145	Transformatörlerin kullanım amaçları	

KONULAR-KAZANIMLAR

12.SINIF

ÇEMBERSEL HAREKET: DÜZGÜN ÇEMBERSEL HAREKET

146	Düzgün çembersel hareketi açıklama	
147	Düzgün çembersel harekette merkezci kuvvetin bağlı olduğu değişkenler	
148	Düzgün çembersel hareket yapan cisimlerin hareketi	
149	Yatay, düşey, eğimli zeminlerde araçların emniyetli dönüş şartları ile ilgili hesaplamalar	

ÇEMBERSEL HAREKET: DÖNEREK ÖTELEME HAREKETİ

150	Öteleme ve dönme hareketini karşılaştırma	
151	Eylemsizlik momenti kavramı	
152	Dönme ve dönerek öteleme hareketi yapan cismin kinetik enerjisinin bağlı olduğu değişkenler	

ÇEMBERSEL HAREKET: AÇISAL MOMENTUM

153	Açısal momentumun fiziksel bir nicelik olduğunu açıklama	
154	Açısal momentumu çizgisel momentum ile ilişkilendirerek açıklama	
155	Açısal momentumu torkla ilişkilendirme	
156	Açısal momentumun korunumunu günlük hayattan örneklerle açıklama	

ÇEMBERSEL HAREKET: KÜTLE ÇEKİM KUVVETİ

157	Kütle çekim kuvvetini açıklama	
158	Newton'ın Hareket Kanunları'nı kullanarak kütle çekim ivmesinin bağlı olduğu değişkenler	
159	Kütle çekim potansiyel enerjisi	

ÇEMBERSEL HAREKET: KEPLER KANUNLARI

160	Kepler Kanunları'nı açıklama	

BASİT HARMONİK HAREKET: BASİT HARMONİK HAREKET

161	Basit harmonik hareketi düzgün çembersel hareketi kullanarak açıklama	
162	Basit harmonik harekette konumun zamana göre değişimini analiz etme	
163	Basit harmonik harekette kuvvet, hız ve ivmenin konuma göre değişimi ile ilgili hesaplamalar	
164	Yay sarkacı ve basit sarkaçta periyodun bağlı olduğu değişkenler	
165	Yay sarkacı ve basit sarkacın periyodu ile ilgili hesaplamalar	

DALGA MEKANİĞİ: DALGALARDA KIRINIM, GİRİŞİM VE DOPPLER OLAYI

166	Su dalgalarında kırınım olayının dalga boyu ve yarık genişliği ile ilişkisi	
167	Su dalgalarında girişim olayı	

KONULAR-KAZANIMLAR

168	Işığın çift yarıktaki girişimine etki eden değişkenler	
169	Işığın tek yarıktaki kırınımına etki eden değişkenler	
170	Kırınım ve girişim olaylarını inceleyerek ışığın dalga doğası hakkında çıkarım yapma	
171	Doppler olayının etkilerini ışık ve ses dalgalarından örneklerle açıklama	
DALGA MEKANİĞİ: ELEKTROMANYETİK DALGALAR		
172	Elektromanyetik dalgaların ortak özellikleri	
173	Elektromanyetik spektrumu günlük hayattan örneklerle ilişkilendirme	
ATOM FİZİĞİNE GİRİŞ VE RADYOAKTİVİTE: ATOM KAVRAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ		
174	Atom kavramı	
175	Atomun uyarılma yolları	
176	Modern atom teorisinin önemi	
ATOM FİZİĞİNE GİRİŞ VE RADYOAKTİVİTE: BÜYÜK PATLAMA VE EVRENİN OLUŞUMU		
177	Büyük patlama teorisi	
178	Atom altı parçacıkların özelliklerini temel düzeyde açıklama	
179	Madde oluşum süreci	
180	Madde ve antimadde kavramları	
ATOM FİZİĞİNE GİRİŞ VE RADYOAKTİVİTE: RADYOAKTİVİTE		
181	Kararlı ve kararsız durumdaki atomların özelliklerini karşılaştırma	
182	Radyoaktif bozunma sonucu atomun kütle numarası, atom numarası ve enerjisindeki değişim	
183	Nükleer fisyon ve füzyon olayları	
184	Radyasyonun canlılar üzerindeki etkileri	
MODERN FİZİK: ÖZEL GÖRELİLİK		
185	Michelson–Morley deneyinin amacını ve sonuçlarını açıklama	
186	Einstein'ın özel görelilik teorisinin temel postüllarını ifade etme	
187	Göreliliğin zaman ve göreliliğin uzunluk kavramları	
188	Kütle-enerji eşdeğerliği	
MODERN FİZİK: KUANTUM FİZİĞİNE GİRİŞ		
189	Siyah cisim ışıması	
MODERN FİZİK: FOTOELEKTRİK OLAYI		
190	Foton kavramı	

KONULAR-KAZANIMLAR

191	Fotoelektrik olayı	
192	Farklı metaller için maksimum kinetik enerji-frekans grafiği	
193	Fotoelektronların sahip olduğu maksimum kinetik enerji, durdurma gerilimi ve metalin eşik enerjisi arasındaki matematiksel ilişki	
194	Fotoelektrik olayın günlük hayattaki uygulamalarına örnekler	
195	Fotoelektrik olayla ilgili hesaplamalar	
MODERN FİZİK: COMPTON SAÇILMASI VE DE BROGLİE DALGA BOYU		
196	Compton olayında foton ve elektron etkileşimi	
197	Compton ve fotoelektrik olaylarının benzer yönlerini belirterek ışığın tanecik doğası hakkında çıkarım yapma	
198	Işığın ikili doğası	
199	Madde ve dalga arasındaki ilişki	
MODERN FİZİĞİN TEKNOLOJİDEKİ UYGULAMALARI: GÖRÜNTÜLEME TEKNOLOJİLERİ		
200	Görüntüleme cihazlarının çalışma prensipleri	
201	LCD ve plazma teknolojilerinde fizik biliminin yeri	
MODERN FİZİĞİN TEKNOLOJİDEKİ UYGULAMALARI: YARI İLETKEN TEKNOLOJİSİ		
202	Yarı iletken maddelerin genel özellikleri	
203	Yarı iletken malzemelerin teknolojiye önemi	
204	LED teknolojisinin kullanıldığı yerlere örnekler	
205	Güneş pillerinin çalışma şekli	
206	Günlük hayatı kolaylaştıran, güneş pillerinin kullanıldığı sistem tasarlama	
MODERN FİZİĞİN TEKNOLOJİDEKİ UYGULAMALARI: SÜPER İLETKENLER		
207	Süper iletken maddenin temel özellikleri	
208	Süper iletkenlerin teknolojiye kullanım alanlarına örnekler	
MODERN FİZİĞİN TEKNOLOJİDEKİ UYGULAMALARI: NANOTEKNOLOJİ		
209	Nanobilimin temelleri	
210	Nanomalzemelerin temel özellikleri	
211	Nanomalzemelerin teknolojiye kullanım alanlarına örnekler	
MODERN FİZİĞİN TEKNOLOJİDEKİ UYGULAMALARI: LASER IŞINLARI		
212	LASER ışınlarının elde edilişi	
213	LASER ışınlarının teknolojiye kullanım alanlarına örnekler	

Kimya

KONULAR-KAZANIMLAR

9.SINIF

KİMYA BİLİMİ

1	Simyadan kimyaya	
2	Kimya disiplinleri ve kimyacıların çalışma alanları	
3	Kimyanın sembolik dili	
4	Kimya uygulamalarında iş sağlığı ve güvenliği	

ATOM VE PERİYODİK SİSTEM

5	Atom modelleri	
6	Atomun yapısı	
7	Periyodik sistem	

KİMYASAL TÜRLER ARASI ETKİLEŞİMLER

8	Kimyasal tür	
9	Kimyasal türler arası etkileşimlerin sınıflandırılması	
10	Güçlü etkileşimler	
11	Zayıf etkileşimler	
12	Fiziksel ve kimyasal değişimler	

MADDENİN HÂLLERİ

13	Maddenin fiziksel hâlleri	
14	Katılar	
15	Sıvılar	
16	Gazlar	
17	Plazma	

DOĞA VE KİMYA

18	Su ve hayat	
19	Çevre kimyası	

10.Sınıf

KİMYANIN TEMEL KANUNLARI VE KİMYASAL HESAPLAMALAR

20	Kimyanın temel kanunları	
21	Mol kavramı	

KONULAR-KAZANIMLAR

22 Kimyasal tepkimeler ve denklemler

23 Kimyasal tepkimelerde hesaplamalar

KARIŞIMLAR

24 Homojen ve heterojen karışımlar

25 Ayırma ve saflaştırma teknikleri

ASİTLER, BAZLAR, TUZLAR

26 Asitler ve bazlar

27 Asitlerin ve bazların tepkimeleri

28 Hayatımızda asitler ve bazlar

29 Tuzlar

KİMYA HER YERDE

30 Yaygın günlük hayat kimyasalları

31 Gıdalar

11.Sınıf

MODERN ATOM TEORİSİ

32 Atomun kuantum modeli

33 Periyodik sistem ve elektron dizilimleri

34 Periyodik özellikler

35 Elementleri tanıyalım

36 Yükseltgenme basamakları

GAZLAR

37 Gazların özellikleri ve gaz yasaları

38 İdeal gaz yasası

39 Gazlarda kinetik teori

40 Gaz karışımları

41 Gerçek gazlar

SIVI ÇÖZELTİLER VE ÇÖZÜNÜRLÜK

42 Çözücü çözünen etkileşimleri

43 Derişim birimleri

44 Koligatif özellikler

KONULAR-KAZANIMLAR

45 Çözünürlük

46 Çözünürlüğe etki eden faktörler

KİMYASAL TEPKİMELERDE ENERJİ

47 Tepkimelerde ısı değişimi

48 Oluşum entalpisi

49 Bağ enerjileri

50 Tepkime ısılarının toplanabilirliği

KİMYASAL TEPKİMLERDE HIZ

51 Tepkime hızları

52 Tepkime hızını etkileyen faktörler

KİMYASAL TEPKİMELERDE DENGE

53 Kimyasal denge

54 Dengeyi etkileyen faktörler

55 Sulu çözelti dengeleri

12.SINIF

KİMYA VE ELEKTRİK

56 İndirgenme-yükseltgenme tepkimelerinde elektrik akımı

57 Elektrotlar ve elektrokimyasal hücreler

58 Elektrot potansiyelleri

59 Kimyasallardan elektrik üretimi

60 Elektroliz

61 Korozyon

KARBON KİMYASINA GİRİŞ

62 Anorganik ve organik bileşikler

63 Basit formül ve molekül formülü

64 Doğada karbon

65 Lewis formülleri

66 Hibritleşme-molekül geometrileri

ORGANİK BİLEŞİKLER

67 Hidrokarbonlar

KONULAR-KAZANIMLAR

68	Fonksiyonel gruplar	
69	Alkoller	
70	Eterler	
71	Karbonil bileşikleri	
72	Karboksilik asitler	
73	Esterler	
ENERJİ KAYNAKLARI VE BİLİMSEL GELİŞMELER		
74	Fosil yakıtlar	
75	Alternatif enerji kaynakları	
76	Sürdürülebilirlik	
77	Nanoteknoloji	

Daha ileri gitmeyeceksen
bu noktaya niçin geldin?

Durma ileri git!
Başkalarının hikayesinde figüran olma.
Kendi hikayende başrol ol.

Geminin kaptanı sensin. Seyir defterini
kendin yazacaksın. Yorulacaksın ama
sonunda istediğin limana ulaşacaksın.
Devam et.

Biyoloji

KONULAR-KAZANIMLAR

9.Sınıf

YAŞAM BİLİMİ BİYOLOJİ

1	Biyoloji ve Canlıların Ortak Özellikleri, canlıların ortak özelliklerini irdeler.	
2	Canlıların Yapısında Bulunan Temel Bileşikler	
2.1	Canlıların yapısını oluşturan organik ve inorganik bileşikleri açıklar.	
2.2	Lipit, karbonhidrat, protein, vitamin, su ve minerallerin sağlıklı beslenme ile ilişkisini kurar.	

HÜCRE

3.1	Hücre teorisine ilişkin çalışmaları açıklar.	
3.2	Hücresel yapıları ve görevlerini açıklar.	
3.3	Hücre zarından madde geçişine ilişkin kontrollü bir deney yapar.	

CANLILAR DÜNYASI

4	Canlıların Çeşitliliği ve Sınıflandırılması	
4.1	Canlıların çeşitliliğinin anlaşılmasında sınıflandırmanın önemini açıklar.	
4.2	Canlıların sınıflandırılmasında kullanılan kategorileri ve bu kategoriler arasındaki hiyerarşiyi örneklerle açıklar.	
5	Canlı Âlemleri ve Özellikleri	
5.1	Canlıların sınıflandırılmasında kullanılan âlemleri ve bu âlemlerin genel özelliklerini açıklar.	
5.2	Canlıların biyolojik süreçlere, ekonomiye ve teknolojiye katkılarını örneklerle açıklar.	
5.3	Virüslerin genel özelliklerini açıklar.	

10.Sınıf

HÜCRE BÖLÜNMELERİ

6	Mitoz ve Eşeysiz Üreme	
6.1	Canlılarda hücre bölünmesinin gerekliliğini açıklar.	
6.2	Mitozu açıklar.	
6.3	Eşeysiz üremeyi örneklerle açıklar.	

MAYOZ VE EŞEYLİ ÜREME

7	Mayozu açıklar.	
8	Eşeyli üremeyi örneklerle açıklar.	

KONULAR-KAZANIMLAR

KALITIMIN GENEL İLKELERİ

9	Kalıtım ve Biyolojik Çeşitlilik	
9.1	Kalıtımın genel esaslarını açıklar.	
9.2	Genetik varyasyonların biyolojik çeşitliliği açıklamadaki rolünü sorgular.	

EKOSİSTEM EKOLOJİSİ VE GÜNCEL ÇEVRE SORUNLARI

10	Ekosistem Ekolojisi	
10.1	Ekosistemin canlı ve cansız bileşenleri arasındaki ilişkiyi açıklar.	
10.2	Canlılardaki beslenme şekillerini örneklerle açıklar.	
10.3	Ekosistemde madde ve enerji akışını analiz eder.	
10.4	Madde döngüleri ve hayatın sürdürülebilirliği arasında ilişki kurar.	
11	Güncel Çevre Sorunları ve İnsan	
11.1	Güncel çevre sorunlarının sebeplerini ve olası sonuçlarını değerlendirir.	
11.2	Birey olarak çevre sorunlarının ortaya çıkmasındaki rolünü sorgular.	
11.3	Yerel ve küresel bağlamda çevre kirliliğinin önlenmesine yönelik çözüm önerilerinde bulunur.	
12	Doğal Kaynaklar ve Biyolojik Çeşitliliğin Korunması	
12.1	Doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin önemini açıklar.	
12.2	Biyolojik çeşitliliğin yaşam için önemini sorgular.	
12.3	Biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik çözüm önerilerinde bulunur.	

11.Sınıf

İNSAN FİZYOLOJİSİ

13	Denetleyici ve Düzenleyici Sistem, Duyu Organları	
13.1	Sinir sisteminin yapı, görev ve işleyişini açıklar.	
13.2	Endokrin bezleri ve bu bezlerin salgıladıkları hormonları açıklar.	
13.3	Sinir sistemi rahatsızlıklarına örnekler verir.	
13.4	Sinir sisteminin sağlıklı yapısının korunması için yapılması gerekenlere ilişkin çıkarımlarda bulunur.	
13.5	Duyu organlarının yapısını ve işleyişini açıklar.	
13.6	Duyu organları rahatsızlıklarını açıklar.	
13.7	Duyu organlarının sağlıklı yapısının korunması için yapılması gerekenlere ilişkin çıkarımlarda bulunur.	

KONULAR-KAZANIMLAR

14	Destek ve Hareket Sistemi	
14.1	Destek ve hareket sisteminin yapı, görev ve işleyişini açıklar.	
14.2	Destek ve hareket sistemi rahatsızlıklarını açıklar.	
14.3	Destek ve hareket sisteminin sağlıklı yapısının korunması için yapılması gerekenlere ilişkin çıkarımlarda bulunur.	
15	Sindirim Sistemi	
15.1	Sindirim sisteminin yapı, görev ve işleyişini açıklar.	
15.2	Sindirim sistemi rahatsızlıklarını açıklar.	
15.3	Sindirim sisteminin sağlıklı yapısının korunması için yapılması gerekenlere ilişkin çıkarımlarda bulunur.	
16	Dolaşım Sistemleri	
16.1	Kalp, kan ve damarların yapı, görev ve işleyişini açıklar.	
16.2	Lenf dolaşımını açıklar.	
16.3	Dolaşım sistemi rahatsızlıklarını açıklar.	
16.4	Dolaşım sisteminin sağlıklı yapısının korunması için yapılması gerekenlere ilişkin çıkarımlarda bulunur.	
16.5	Bağışıklık çeşitlerini ve vücudun doğal savunma mekanizmalarını açıklar.	
17	Solunum Sistemi	
17.1	Solunum sisteminin yapı, görev ve işleyişini açıklar.	
17.2	Alveollerden dokulara ve dokulardan alveollere gaz taşınmasını açıklar.	
17.3	Solunum sistemi hastalıklarına örnekler verir.	
17.4	Solunum sisteminin sağlıklı yapısının korunması için yapılması gerekenlere ilişkin çıkarımlarda bulunur.	
18	Üriner Sistem	
18.1	Üriner sistemin yapı, görev ve işleyişini açıklar.	
18.2	Homeostasinin sağlanmasında böbreklerin rolünü belirtir.	
18.3	Üriner Sistem rahatsızlıklarına örnekler verir.	
18.4	Üriner sistemin sağlıklı yapısının korunması için yapılması gerekenlere ilişkin çıkarımlarda bulunur.	
19	Üreme Sistemi ve Embriyonik Gelişim	
19.1	Üreme sisteminin yapı, görev ve işleyişini açıklar.	
19.2	Üreme sisteminin sağlıklı yapısının korunması için yapılması gerekenlere ilişkin çıkarımlarda bulunur.	
19.3	İnsanda embriyonik gelişim sürecini açıklar.	

KONULAR-KAZANIMLAR

KOMÜNİTE VE POPÜLASYON EKOLOJİSİ

20 Komünite Ekolojisi

20.1 Komünitenin yapısına etki eden faktörleri açıklar.

20.2 Komünitede tür içi ve türler arasındaki rekabeti örneklerle açıklar.

20.3 Komünitede türler arasında simbiyotik ilişkileri örneklerle açıklar.

20.4 Komünitelerdeki süksesyonu örneklerle açıklar.

21 Popülasyon Ekolojisi

21.1 Popülasyon dinamiğine etki eden faktörleri analiz eder.

12.SINIF

GENDEN PROTEİNE

22 Nükleik Asitlerin Keşfi ve Önemi

22.1 Nükleik asitlerin keşif sürecini özetler.

22.2 Nükleik asitlerin çeşitlerini ve görevlerini açıklar.

22.3 Hücredeki genetik materyalin organizasyonunda parça bütün ilişkisi kurar.

22.4 DNA' nın kendini eşlemesini açıklar.

23 Genetik Şifre ve Protein Sentezi

23.1 Protein sentezinin mekanizmasını açıklar.

23.2 Genetik mühendisliği ve biyoteknoloji kavramlarını açıklar.

23.3 Genetik mühendisliği ve biyoteknoloji uygulamalarını açıklar.

23.4 Genetik mühendisliği ve biyoteknoloji uygulamalarının insan hayatına etkisini değerlendirir.

CANLILARDA ENERJİ DÖNÜŞÜMLERİ

24 Canlılık ve Enerji

24.1 Canlılığın devamı için enerjinin gerekliliğini açıklar.

25 Fotosentez

25.1 Fotosentezin canlılar açısından önemini sorgular.

25.2 Fotosentez sürecini şema üzerinde açıklar.

25.3 Fotosentez hızını etkileyen faktörleri değerlendirir.

26 Kemosentez

26.1 Kemosentez olayını açıklar.

27 Hücresel Solunum

KONULAR-KAZANIMLAR

27.1	Hücresel solunumu açıklar.	
27.2	Oksijenli solunumda reaksiyona girenler ve reaksiyon sonunda açığa çıkan son ürünlere ilişkin deney yapar.	
27.3	Fotosentez ve solunum ilişkisi ile ilgili çıkarımlarda bulunur.	

BİTKİ BİYOLOJİSİ

28	Bitkilerin Yapısı	
28.1	Çiçekli bir bitkinin temel kısımlarının yapı ve görevlerini açıklar.	
28.2	Bitki gelişiminde hormonların etkisini örneklerle açıklar.	
28.3	Bitki hareketlerini gözlemleyebileceği kontrollü deney yapar.	
29	Bitkilerde Madde Taşınması	
29.1	Köklerde su ve mineral emilimini açıklar.	
29.2	Bitkilerde su ve mineral taşınma mekanizmasını açıklar.	
29.3	Bitkilerde fotosentez ürünlerinin taşınma mekanizmasını açıklar.	
29.4	Bitkilerde su ve madde taşınması ile ilgili deney tasarlar.	
30	Bitkilerde Eşeyli Üreme	
30.1	Çiçeğin kısımlarını ve bu kısımların görevlerini açıklar.	
30.2	Çiçekli bitkilerde döllenmeyi, tohum ve meyvenin oluşumunu açıklar.	
30.3	Tohum çimlenmesini gözleyebileceği deney tasarlar.	
30.4	Dormansi ve çimlenme arasında ilişki kurar.	

CANLILAR VE ÇEVRE

31	Canlılar ve Çevre	
31.1	Çevre şartlarının genetik değişimlerin sürekliliğine olan etkisini açıklar.	
31.2	Tarım ve hayvancılıkta yapay seçilim uygulamalarına örnekler verir.	

İyi çalışın. Çalışmadan olmaz.
Ben öğrenciyken çok çalışırdım.
Çalışmak kendimize, ailemize,
milletimize vatan borcumuzdur.

Aziz Sançar

Türk Bilim İnsanı
Nobel Kimya Ödülü

KAYNAKÇA

2024 YKS Kılavuzu, ÖSYM

2024 YKS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu, ÖSYM

(ÖSYM Tarafından 2024 Yılında Gerçekleştirilecek TYT, AYT, YDT Sınavlarına Esas) Derslere Ait Kazanım ve Açıklamalar, MEB

Bu rehber, üniversite öğrencisi olmaya hazırlanan adaylara yardımcı olabilmek amacıyla «(ÖSYM Tarafından 2024 Yılında Gerçekleştirilecek TYT, AYT, YDT Sınavlarına Esas) Derslere Ait Kazanım ve Açıklamalar, MEB» de yer alan bilgiler doğrultusunda, Çubuk Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından hazırlanmıştır. Adayların «Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Kılavuzu»nu ve «(ÖSYM Tarafından 2025 Yılında Gerçekleştirilecek TYT, AYT, YDT Sınavlarına Esas) Derslere Ait Kazanım ve Açıklamalar, MEB» incelemeleri, MEB ve ÖSYM tarafından yapılan duyuruları takip etmeleri son derece önemlidir.

ÇABA

Çubuk'ta Akademik
Başarıyı Artırma

ANKARA-ÇUBUK
REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

<https://cubukram.meb.k12.tr/>

0312 838 35 50

cubukram

Bir adam
Sahilde yürüyüş yaparken,
denize telaşla bir şeyler atan birine rastlar.
Biraz daha yaklaşıncaya bu kişinin,
sahile vurmuş deniz yıldızlarını
denize attığını fark eder ve
"Niçin bu deniz yıldızlarını denize atıyorsun ?"
diye sorar.

Topladıklarını hızla denize
atmaya devam eden kişi,
"Yaşamaları İçin" yanıtını verince,
adam şaşkınlıkla:
**"İyi ama burada binlerce deniz yıldızı var.
Hepsini atmanıza imkan yok.
Sizin bunları denize atmanız neyi değiştirecek ki ?"**
der.

Yerden bir deniz yıldızı daha alıp denize atan kişi,
"Bak Onun İçin Çok Şey Değişti"
karşılığını verir.

ANKARA-ÇUBUK
REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ